ولادت با سعادت حضرت امام محمدباقر(ع) را تبریک می‌گوییم

اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

شنبه
• ۲۵ بهمن ۱۳۹۹
• اول رجب ۱۴۴۲
• ۱۳ فوریه ۲۰۲۱

• سال سی‌ویکم دوره جدید شماره ۱۷۲۹ • پیاپی ۳۰۴۷ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۲۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

سرمقاله
فرابخشی و اثربخشی ۲

گفت وگو
اراده و تمایلی به برنامه‌ریزی وجود ندارد ۱۲

یادداشت‌های امروز
آمایش سرزمین و استقرار سایت‌های خودرویی ۴
آمایش سرزمین و اصلاح ساختار بودجه ۱۲
توسعه نامتوازن و اقتصاد دولتی ۴
پاسخگویی، گمشده مدیریت دولتی ۱۵

پرونده

آمایش سرزمین، راهکار توسعه پایدار

از برنامه چهارم تاکنون همچنان مسکوت ۳
سایه سیاست غلط بر جانمایی درست ۴
غفلت از آمایش در توسعه معادن ۵
توسعه بر محور آمایش در عصر رقابت‌پذیری ۶
پذیرای آمایش نبوده‌ایم ۷
جای خالی آمایش سرزمین در حوزه اصناف ۸
توسعه متوازن در بستر آمایش سرزمین ۱۱
فرآیند آمایش سرزمین تفهیم نیست ۱۳
تسهیم اعتبارات و توسعه اقتصادی پایدار ۱۴
آمایش سرزمین، راه نجات محیط‌زیست ۱۵

طرح: حسین علیزاده

انا لله و انا الیه راجعون

همکار گرامی سرکار خانم مرضیه توکل

با نهایت تأسف و تأثر، درگذشت برادر همسر گرامی‌تان را خدمت شما و خانواده محترم تسلیت عرض نموده، از درگاه حق برای روح پاک آن مرحوم علو درجات و مغفرت الهی و برای خانواده محترم صبر عظیم آرزومندیم.

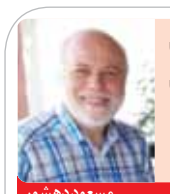
مدیرمسئول و همکاران موسسه فرهنگی و مطبوعاتی صمت

سرمقاله

فرابخشی و اثربخشی

مسعود دهشور
قائم مقام مدیر مسئول

اینکه کارخانه رب گوجه‌فرنگی هزار کیلومتر دورتر از قطب تولید گوجه‌فرنگی باشد، یعنی درهم ریختگی و گران تمام شدن تولید رب گوجه‌فرنگی.

اینکه صدها شهرک صنعتی با هزینه‌های گزاف و بودجه‌های کلان بدون برنامه‌ریزی و نیازسنجی و همه‌جانبه‌نگری در گوشه و کنار کشور ساخته شده و می‌شود، یعنی آشفتگی و هدر دادن سرمایه‌های ملی.

اینکه صنایع آب‌بر در دل سرزمین‌های خشک و کم‌آب و کویری جانمایی شده و می‌شود مصداق خشت بر آب زدن است.

اینکه مجوز اصولی برای تولید ۱۰ میلیون مترمربع کاشی و سرامیک صادر شود، در حالی که تا ۱۰ سال پس از صدور مجوزها، برآورد مصرف داخلی ۲ میلیون تن است؛ اینکه ۷۰ درصد کارخانه‌ها در استان‌هایی ایجاد شده که سال‌ها پیش از صادر شدن مجوزهای غیراصولی اخطار بحران آب گرفته‌اند و اینکه بدون توجه به سیاست خارجی و مناسبات آن با خوش‌خیالی تمام گمان شود ۸ میلیون مترمربع مازاد تولید کاشی و سرامیک را صادر خواهند کرد، نشان از این دارد که هیچ اعتبار و ارزشی برای دانش آمایش سرزمین قائل نشده‌اند.

اینکه فرودگاه‌های ریز و درشت و بین‌المللی و محلی با تصمیم‌های غیرکارشناسی و گهگاه رودربایستی‌های سیاسی‌طایفه‌ای مانند قارچ از زمین می‌رویند و سال‌ها بی‌ثمر و بی‌مسافر و بی‌توجیه اقتصادی معطل یا نیمه‌کاره می‌مانند، یعنی بی‌تدبیری.

پروژه مسکن مهر، مصداق گویا و روشن نادیده گرفتن آمایش سرزمین است و نمونه‌ای بهتر و واضح‌تر از آن برای شرح و توضیح اتلاف منابع وجود ندارد.

اینکه هزاران طرح و پروژه صنعتی‌عمرانی نیمه‌کاره رها و وبال گردن اقتصاد شده و هزاران میلیارد تومان سرمایه ملی را در دل مخروبه‌های خود به کام فرسودگی و بیهودگی می‌برد، یعنی بی‌برنامگی.

اینکه اصرار کنیم همه چیز را به هر قیمتی تولید کنیم، یعنی نشناختن علم اقتصاد و ندیدن ۴ رکن اصلی آن؛ هزینه-فایده، سود-زیان، دخل-خرج، عرضه-تقاضا.

اینکه در هر کوی و برزن، بانکی شعبه‌ای زده و سرمایه‌ای خوابانده، یعنی بانکداری نظام و ذهن نظم ندارد.

اینکه چرخه صنعت با چرخه زیست انسانی هم‌فاز و هم‌ساز نیست، یعنی دوری از دوراندیشی.

اینکه دانشگاه هیچ ارتباطی با صنعت و جامعه و آینده‌نگری نداشته باشد و صنعت و جامعه و آینده‌نگری هیچ نیازی به دانشگاه احساس نکنند، یعنی جزیره‌ای دیدن امور.

اگر مطالعه و طراحی و اجرای هر پروژه‌ای را عدد صد فرض کنیم، در وضعیت آمایش سرزمین، سهم مطالعه و طراحی ۸۰ و سهم عملیات و اجرا ۲۰ می‌شود. در وضعیت آشفتگی و بی‌تدبیری و به‌کار نبستن دانش آمایش سرزمین، سهم مرحله‌ها برعکس خواهد شد؛ یعنی سهم عملیات و اجرا ۸۰ و سهم مطالعه و طراحی ۲۰ خواهد بود. معنای اقتصادی این است که پروژه مفروض در وضعیت آمایش سرزمین زودتر از نظر زمانی و بهینه و به‌صرفه از نظر هزینه‌ای به پایان خواهد رسید، اما در وضعیت بی‌آمایشی پروژه به‌دست قضا و قدر و تقدیر و سرنوشت رها می‌شود و سرانجامی مبهم و نیمه‌تمام و گران می‌یابد.

در فرهنگ و ضرب‌المثل و ادبیات مردمی فارسی نکته‌های بدیعی وجود دارد در مذمت بی‌برنامگی و شلختگی و قضا و قدری... «چاه را نکنده منار را ندزد»، «کفگیر به ته‌دیگ خورده»، «چو دخلت نیست، خرج آهسته‌تر کن»، «جیک‌جیک مستونت بود...» و «سوءالتدبیر سبب التدمیر» نیز از نکته‌های حکیمانه ادبیات عرب است.

مصداق و نمونه آشکار به‌کار بستن دانش آمایش سرزمین در این سرزمین کهن، سامانه شگفت‌انگیز کاریز است. با مطالعه این سامانه می‌توان درس‌های یک دوره کامل و واقعی دکترای آمایش سرزمین را ساماندهی و برنامه‌ریزی و تدریس کرد.

فرابخشی دیدن طرح‌ها و پروژه‌ها و اطمینان از اثربخش بودن آنها خلاصه و چکیده دانش آمایش سرزمین است.

ژان‌پل لاکاز می‌گوید: «منظور از آمایش سرزمین، رسیدن به مطلوب‌ترین توزیع ممکن جمعیت، توسط بهترین شکل توزیع فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی در پهنه سرزمین است» امری که در برنامه‌های توسعه ایران تاکنون به‌طور جدی به آن پرداخته نشده یا لااقل آنطور که باید نمایان نشده است. این در حالی است که آمایش سرزمین برای قرارگیری در مسیر توسعه یک ضرورت انکارناپذیر است. در همین حال، آمارهای بسیاری حکایت از نبود تعادل در توسعه منطقه‌ای دارد و ضرورت توسعه متوازن و نگاه آمایشی به پهنه سرزمین را صدچندان می‌کند. نمی‌شود برنامه توسعه‌ای را بدون دید سرزمینی پیش برد. در واقع آمایش سرزمین بازتاب سرزمینی توسعه بلندمدت کشور است. نگرش آمایشی به ما کمک می‌کند بتوانیم از وسعت و پهنای سرزمین در راستای توسعه بلندمدت بهره‌برداری کنیم. در پرونده این شماره صمت به موضوع چیستی آمایش سرزمین و جایگاه آن در برنامه‌های توسعه‌ای و میزان موفقیت در اجرای این برنامه پرداخته‌ایم. براساس صحبت‌های فعالان اقتصادی در حوزه‌های گوناگون صنعتی، معدنی و تجاری تاکنون در راه‌اندازی طرح‌ها براساس آمایش سرزمین چندان موفق عمل نکرده‌ایم و بیشتر طرح‌ها براساس نگاه سلیقه‌ای و جزیره‌ای اجرا شده‌اند. با پرونده این شماره صمت همراه باشید.

آمایش سرزمین، راهکار توسعه پایدار

هر دوره‌ای از توسعه می‌توان نگاه متفاوتی به سرزمین داشته باشد. اگر استراتژی، توسعه صنعتی باشد، نگاه آمایشی «تصرف» سرزمین و پخش کردن فعالیت در گستره جغرافیایی است اما اگر استراتژی به «پساصنعتی» شدن نظر داشته باشد، در نگاه آمایشی، پایداری محیط‌زیست و بازگشت به طبیعت اهمیت خواهد یافت. بنابراین هر مرحله از توسعه و هر مرحله از فعالیت حکومتی، نگاه سرزمینی خود را خواهد داشت. نمی‌شود نسخه سرزمینی یک حاکمیت را در حاکمیت دیگر پیش برد. در برنامه آمایش سرزمین، با ۳ فرآیند از رابطه انسان، فضا و فعالیت روبه‌رو هستیم. با آنکه هیچ بخشی از فرآیند توسعه نباید جدای از سایر بخش‌ها تحقق یابد اما در بخش توسعه اجتماعی و فرهنگی، بیش از هر چیز بر «توسعه انسانی» تأکید شده، چراکه این انسان است که محور چنان توسعه‌ای قرار می‌گیرد.

تاریخچه آمایش سرزمین در جهان

نخستین بارقه‌های توجه به آمایش سرزمین در فرانسه که در چارچوب برنامه‌های متمرکز توسعه‌ای قدم برمی‌داشت، ظهور یافت. ژنرال دوگل، معمار فرانسه نوین در سال ۱۹۶۱ میلادی آمایش سرزمین را «تجدید ساختار چهره فرانسه» نامید. آنچه دوگل گفت به دور از نظر سردمداران اولیه، ایده آمایش سرزمین مانند کلودیوس پتی وزیر بازسازی و شهرسازی وقت فرانسه که در سال ۱۹۵۰ برای نخستین‌بار در دولت فرانسه این موضوع را مطرح کرد، نبود. آنها آمایش را «هنر یا فن (و نه علم!) جای دادن با نظم و ترتیب و همراه با آینده‌نگری انسان‌ها و فعالیت‌ها، زیرساخت‌ها و وسایل ارتباطی در خدمت انسان‌ها در فضای کشور با درنظر گرفتن الزام‌های طبیعی، انسانی و اقتصادی و حتی سوق‌الجیشی» تعریف کردند.

فکر برنامه‌ریزی آمایش سرزمین در فرانسه در سال ۱۹۴۷ میلادی با انتشار کتابی به‌نام «پاریس و بیابان فرانسه» توسط شخصی به‌نام ژان فرانسوا گراویه پدیدار شد. از آن تاریخ به بعد تا سال ۱۹۷۵ میلادی این شیوه برنامه‌ریزی در فرانسه دوران موفق و به قول فرانسویان دوران ۳۰ ساله «شکوهمندی» را پشت‌سرگذاشت. اما در دهه ۹۰-۱۹۸۰ در فرانسه شاهد افول آمایش سرزمین هستیم. از سر گرفته شدن آمایش سرزمین در این کشور از اوایل دهه ۱۹۹۰ به بعد است. برنامه‌های آمایش سرزمین در ایران بسیار متأثر از راه و روش فرانسوی است، زیرا در طرح آمایش سرزمینی که پیش از انقلاب بنا به سفارش سازمان برنامه و بودجه وقت تهیه شد و نتیجه نهایی مرحله دوم آن در سال ۱۳۵۶ انتشار یافت، کارشناسان فرانسوی هم شرکت داشتند. در روش‌شناسی طرح یادشده آشکارا جای پای تجربه سال‌های اواخر دهه ۶۰ و اوایل دهه ۷۰ فرانسه- طرح فراگیر آمایش فرانسه معروف به «سزام»- به چشم می‌خورد. مطالعاتی هم که بعد از انقلاب در زمینه آمایش سرزمین در ایران انجام‌شده تا حدی متأثر از طرح «ستیران» است.

تاریخچه آمایش در ایران

توجه به برنامه‌ریزی منطقه‌ای در ایران همزمان با شروع آن در فرانسه و بعد از جنگ جهانی دوم و تقریبا با اهدافی مشابه آغاز شد. البته اندیشه لزوم تهیه برنامه عمرانی و توسعه اقتصادی و اجتماعی قبل از آغاز جنگ جهانی احساس شد. از آغاز تأسیس شورای‌عالی اقتصاد، یکی از وظایف اساسی این شورا، بررسی و طرح نقشه‌های اقتصادی و ارائه و طریق اجرای آنها بود و این شورا کمیسیون ویژه‌ای را به وجود آورد که پیشنهادهایی را درباره اصلاح وضع کشاورزی و مسئله مهاجرت مطرح و تنظیم کرد. این روند در برنامه‌های عمرانی سال‌های پیش از انقلاب به اشکال و انحای مختلف پی گرفته شد تا پیروزی انقلاب. پس از انقلاب اسلامی در سال‌های اول تا سال ۱۳۶۱، تحول چندانی در برنامه‌ریزی منطقه‌ای ایران پدید نیامد و بیشتر تلاش‌ها در راستای سازماندهی مجدد سازمان‌های برنامه و بودجه استان‌ها و معاونت امور مناطق بود. این وضعیت تحت‌تأثیر شرایط فوق‌العاده کشور در دفاع مقدس به وجود آمد. پس از پایان جنگ و در برنامه اول توسعه توجه به بازسازی مناطق اساس کار قرار گرفت. اما توجه خاصی به مبحث آمایش سرزمین انجام نشد. این غفلت در برنامه دوم توسعه پس از انقلاب نیز ادامه یافت. اما با آغاز برنامه سوم توسعه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی سابق به این نتیجه رسید که باید تغییر نگرشی در برنامه‌های توسعه انجام شود. بنابراین حوزه‌های فرابخشی تعریف شد و یکی از این حوزه‌ها بحث آمایش سرزمین بود. رسیدن به چنین غایتی محصول این فکر بود که نمی‌شود برنامه‌های توسعه را بدون دید سرزمینی پیش برد. در این راستا، یک فصل از برنامه به‌نام توسعه و توازن منطقه‌ای سکه خورد. از اینجا بحث نظام درآمدزینه استانی باب و مقرر شد یکسری از وظایفی که دولت به عهده دارد به استان‌ها واگذار کند تا زمینه‌ساز کاهش تمرکز از مرکز به سمت مناطق باشد. در این اثنا «نظریه پایه توسعه ملی» یا «دیدگاه بلندمدت توسعه کشور» از منظر آمایش سرزمین تبیین شد. پیگیری این خط در نهایت مسئولان را بر آن داشت که مرکزی را تأسیس کنند تا به طور اختصاصی مسئول بحث آمایش سرزمین باشد. این مرکز به‌عنوان بخشی از مجموعه سازمان مدیریت با اسم مرکز ملی آمایش سرزمین راه‌اندازی شد. درحال‌حاضر برای تمامی استان‌ها چارچوب تهیه برنامه‌های آمایش فراهم شده و در عین حال روی طرح‌های آمایش منطقه‌ای نیز برنامه‌ریزی‌هایی انجام می‌شود.

سند توسعه باید تا پایان برنامه ششم تدوین شود

ماهیت دوگانه آمایش از نخستین مراحل پیدایش، جایگاه تشکیلاتی آن را با ابهام و تردید روبه‌رو کرد. در این مرحله چالش بین دو تفکر و دو دیدگاه برای مدیریت توسعه در سرزمین آغاز شد. جریان اول با استناد به مصوبه قانونی، بررسی قابلیت توسعه‌پذیری مراکز جمعیتی، از نظر برخورداری از امکانات فیزیکی-کالبدی مورد نیاز اسکان جمعیت، تعیین نحوه کاربری اراضی و تدوین مقررات ساخت‌وساز برای کاربری زمین را هدف قرار داد. جریان دوم یعنی آمایشگران نیز با اتکا بر منطق تکیه بر سیاست‌های توزیع جمعیت و فعالیت در سرزمین، راهبردهای اساسی توسعه اقتصادی و اجتماعی، نحوه بهره‌برداری از قابلیت‌ها و امکانات سرزمین، نقش و جایگاه هر منطقه در توسعه ملی و عملکرد مراکز اصلی جمعیتی را به‌عنوان پایگاه‌های محرک رشد و توسعه، موضوع کار خود قرار دادند.

در آن دوران، آمایش نه تنها از پشتوانه قانونی مطمئنی برخوردار نبود، بلکه درون دستگاه برنامه‌ریزی با برنامه‌ریزان اقتصادی نیز دچار چالش بود. این تقابل بعد از ۱۵ سال سرانجام در سال ۱۳۷۱ با حکمیت شورای‌عالی اداری تا حدی حل و فصل شد. آمایش به معنای تعیین استراتژی توزیع فضایی جمعیت و فعالیت در سرزمین، وظیفه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (سازمان برنامه و بودجه وقت) شد تا با همکاری نهادهای ذی‌ربط آن را تهیه کرده و به تصویب هیات وزیران برساند.

در این مصوبه بر تداوم تهیه طرح‌های کالبدی ملی و منطقه‌ای که از وظایف و فعالیت‌های قانونی وزارت مسکن و شهرسازی بود، تاکید شد. در نهایت مصوبه آمایش سرزمین در آبان ۱۳۸۳ تصویب شد. پس از آن در برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه «سند ملی آمایش سرزمین» تدوین و نهایی و مقرر شد تا پایان برنامه ششم توسعه سندهای آمایش سرزمین استانی و روستایی نیز تدوین و نهایی شوند. تاکنون سند توسعه سرزمینی ۱۷ استان تدوین شده و از ۲۵ هزار سندی که باید برای ۳۹ هزار روستا تدوین می‌شد تا کنون سند توسعه‌ای ۱۷ هزار روستا تدوین شده‌است.

سخن پایانی...

با گذشت ۶ برنامه توسعه پس از انقلاب که نگاهی بخشی به توسعه داشته‌اند، نیاز به برنامه‌ریزی فضایی و منطقه‌ای همچنان ضروری به‌نظر می‌رسد.

با توجه به عدم‌دستیابی به موفقیت در این حوزه، به نظر می‌رسد باید الگوی توسعه با توجه به شرایط طبیعی، اجتماعی و فرهنگی مناطق مختلف انتخاب شده و در نظام برنامه‌ریزی کشور به برنامه‌ریزی فضایی و در زمینه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، به دوری از برنامه‌ریزی بخشی بیشتر توجه شود. درنهایت اینکه دستیابی به توسعه متعادل با روش‌های متداول کنونی که دولت بار اصلی توسعه را به دوش می‌کشد، اگر غیرمحتمل نباشد در حالتی خوش‌بینانه بدون آمایش سرزمین امری طولانی و زمان‌بر خواهد بود.

قوه قضاییه قاطعانه برخورد کند

معاون اول رئیس‌جمهوری در نامه‌ای به رئیس قوه قضاییه، با اشاره به رفتارهای موهن عده‌ای موتور سوار و سردادن شعارهایی مخرب و غیراخلاقی علیه دکتر روحانی در آیین گرامیداشت سالگرد پیروزی انقلاب، گفت: با اقدام قاطع، سوءاستفاده مخالفان کشور و نظام برطرف می‌شود. به‌گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی معاون اول رئیس‌جمهوری، اسحاق جهانگیری خطاب به سیدابراهیم رئیسی اظهارکرد: ضمن تبریک سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، همانطور که شاهد بودید روز چهارشنبه در مراسم کم‌نظیر و متفاوت بزرگداشت سراسری سالگرد پیروزی انقلاب، عده‌ای موتورسوار، با سردادن شعارهای مخرب و غیراخلاقی نسبت به رئیس‌جمهور سعی کردند با رفتارهای موهن خود، اصل بزرگداشت این مراسم ملی و ضرورت وحدت و اقتدار یکپارچگی نظام و ملت را در برابر دشمنان این ملک و ملت تحت‌الشعاع قرار دهند. وی افزود: از آنجا که پیشگیری از این‌گونه اعمال مجرمانه در سایه اجرای قانون میسر است و این‌گونه رفتارهای مجرمانه در روز روشن نسبت به منتخب ملت ریشه در تعلیق تبعیض‌آمیز اجرای مجازات در موارد مشابهی داشته است، خواهشمند است با دستور اقدام و پیگیری قاطع موضوع، زمینه اشاعه مفاسد اجتماعی و سیاسی آن و سوءاستفاده مخالفان ایران اسلامی و نظام برطرف شود. روز چهارشنبه در مراسم سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، راهپیمایان موتورسوار یکی از شهرهای کشور شعارهای تندی علیه حسن روحانی رئیس‌جمهوری اسلامی ایران سر دادند که با واکنش‌های زیادی از سوی فعالان سیاسی و مردم مواجه شد.

رئیس‌جمهوری نماد جمهوریت است

لعیا جنیدی، معاون حقوقی رئیس‌جمهوری تاکید کرد که توهین به رئیس‌جمهوری به‌عنوان یکی از بارزترین نمادهای جمهوریت که از عوارض تنزل اخلاق و فقدان بلوغ سیاسی و در عین حال از موجبات تضعیف جمهوریت هم هست، در همه حال مذموم است. به‌گزارش معاونت حقوقی رئیس‌جمهوری، جنیدی در تشریح ابعاد حقوقی توهین به رئیس‌جمهوری اظهارکرد: این رفتارها علاوه بر ابعاد حقوقی، ابعاد فرهنگی به ویژه فرهنگ سیاسی نیز دارند که به مراتب مهم‌تر است. این حقوقدان تصریح کرد: توهین به این نماد (رئیس‌جمهوری نماد جمهوریت) در روزی که به‌طور نمادین به‌عنوان روز حاکمیت اراده جمهور، پاس داشته می‌شود علاوه بر اینکه به طور مضاعف نکوهیده و مذموم است، هشدارآمیز و تامل برانگیز است. وی گفت: به هر رو، جمهوریت از اساسی‌ترین آرمان‌های انقلاب بزرگ و حرکت مهم اجتماعی سال ۱۳۵۷بوده و نیازمند مراقبت و تقویت مستمر و پرهیز از هر عمل، رفتار و تصمیم در هر سطح است که اسباب تضعیف این اصل بنیادین را فراهم آورد. جنیدی همچنین خاطرنشان کرد: درباره ابعاد حقوقی، باید توجه داشت که رفتارهای مورد ارتکاب براساس مواد متعددی از قانون مجازات اسلامی از جمله مواد ۶۰۸، ۶۰۹ و ۶۱۸ جرم و در خور مجازات هستند. مطابق این مواد و باتوجه به نوع رفتار شکل گرفته از سوی آن افراد، جرم‌های توهین، تهدید و هیاهو و اخلال در نظم و آسایش و آرامش عمومی به وقوع پیوسته که شماری از آنها نیازمند شکایت و شماری دیگر به موجب قوانین کیفری گذشت‌ناپذیر و دارای جنبه غالب عمومی است. او ادامه داد: آشکار است که براساس ماده۱۱قانون آیین دادرسی کیفری تعقیب آن دسته از رفتارهای مجرمانه که جنبه عمومی دارند، برعهده دادستان گذاشته شده است. در هر دو فرض، ضابطان دادگستری نیز وظیفه دارند که در آغاز رسیدگی کیفری گزارش این وقایع را به مراجع صالح قضایی بدهند.

مذاکره با چین و هند برای خرید واکسن

رئیس دفتر رئیس‌جمهوری اظهارکرد: غیر از واکسن روسی، در حال مذاکره برای خرید واکسن کرونا از چین و هند هستیم، فکر می‌کنم با این اقدامات، سبد ما از واکسن کامل خواهد شد و همه این موارد را قبل از عید خواهیم داشت.

محمود واعظی در گفت‌وگو با ایرنا در واکنش به ادعای وزیر ارتباطات دولت نهم مبنی بر بازی دولت با نرخ ارز در آستانه انتخابات و اینکه دولت می‌تواند نرخ ارز را کاهش دهد، گفت: او حتما می‌خواهد کارهای دوران وزارتش را به این دولت نسبت دهد.

رئیس دفتر رئیس‌جمهوری ادامه داد: حتی اگر بتوانیم یک ساعت زودتر نرخ ارز کاهش دهیم، حتما این کار را خواهیم کرد و همه تلاش ما همین است. در این‌باره محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه، سیدعباس عراقچی معاون سیاسی وزارت امور خارجه و عبدالناصر همتی رئیس کل بانک مرکزی با سفر به کشورهای منطقه در پی آزاد کردن هر چه سریع‌تر پول‌های مسدود شده کشورمان هستند.

واعظی یادآور شد: علاوه بر این به دنبال گسترش بازارهای صادراتی و افزایش فروش نفت و فرآورده‌های آن هستیم تا بتوانیم پشتوانه ارزی خود را بالا برده و نرخ ارز را کاهش دهیم. حتی ما یکی از اهداف بودجه ۱۴۰۰ را کاهش نرخ ارز و افزایش ارزش پول ملی عنوان کردیم.

وی درباره اینکه غیر از واکسن اسپوتنیک روسیه واکسن دیگری هم خریداری می‌شود، گفت: درحال مذاکره برای خرید واکسن چینی هستیم و این مذاکرات خیلی خوب پیش می‌رود. برای تهیه واکسن خوب از هند در حال مذاکره هستیم و فکر می‌کنم با این اقدامات، سبد ما از واکسن، کامل می‌شود و همه اینها را قبل از عید خواهیم داشت.

واعظی افزود: فعلا یک میلیون دوز قرار است از روسیه وارد کشور شود و این روند ادامه دارد. در مراحل بعد تعداد دیگری واکسن روسی وارد کشور می‌شود.

عکس روز

آخرین وضعیت رنگ‌بندی شهرهای کشور

براساس اعلام معاونت بهداشت وزارت بهداشت از روز شنبه، ۲۵ شهر کشور در وضعیت نارنجی قرار خواهند گرفت. به‌گزارش ایسنا، معاونت بهداشت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی آخرین وضعیت رنگ‌بندی شهرهای کشور از نظر کرونا را اعلام کرد و براین اساس از ۲۵ بهمن سال جاری، ۲۵ شهر در وضعیت نارنجی، ۲۰۱ شهر زرد و ۲۱۷ شهر در وضعیت آبی قرار خواهد گرفت.

به این ترتیب، در وضعیت زرد (خطر متوسط) فقط سطح شغلی ۴ و در وضعیت نارنجی(پرخطر) سطح شغلی ۳ و ۴ تعطیل خواهند بود. در وضعیت قرمز (خیلی پرخطر) به جز موارد ضروری سطح یک، سایر مشاغل تعطیل خواهند بود.

همچنین خروج خودروهای بومی از شهرستان‌های نارنجی و قرمز و ورود خودروهای غیربومی به شهرستان‌های نارنجی و قرمز ممنوع است.

براساس آمار جدید منتشرشده از سوی وزارت بهداشت تعداد شهرستان‌های نارنجی از ۱۸ به ۳۶ و شهرستان‌های زرد از ۱۳۰ به ۱۷۸ مورد افزایش یافته است. همچنین تعداد شهرستان‌های آبی از ۳۰۰ به ۲۳۴ مورد کاهش پیدا کرده است. از جمله این مناطق، جزایر جنوبی قشم و کیش هستند که طی ۲ هفته وضعیت آنها از آبی به نارنجی تغییر کرده است.

در همین حال، رئیس مرکز اطلاع‌رسانی وزارت بهداشت نیز از افزایش تعداد شهرستان‌های نارنجی کرونا و موارد بستری در برخی استان‌ها خبر داد. کیانوش جهانپور در توییتی نوشت: موارد بستری در برخی استان‌ها رو به افزایش است و در صورت عدم‌رعایت پروتکل‌های بهداشتی و حضور در تجمعات، باید منتظر خیز چهارم بود.

علیرضا زالی، رئیس ستاد مقابله با کرونا کلانشهر تهران نیز چندی پیش در جلسه بررسی عملکرد طرح شهید سلیمانی در استان تهران، گفت: بررسی آمارهای اخیر نشان می‌دهد در ۲۴ ساعت گذشته با تغییراتی که در الگوی آمارهای کرونا در استان تهران رخ داده، موج جدیدی از نگرانی رقم زده شده است.

تغییر رنگ‌بندی نقشه هشدار شیوع کرونا از ۲۵ بهمن

گسترش صنعت
صمت
شنبه
۲۵ بهمن ۱۳۹۹
اول رجب ۱۴۴۲
۱۳ فوریه ۲۰۲۱
شماره ۱۷۲۹
پیاپی ۳۰۴۷

سایه سیاست غلط بر جانمایی درست

فرآیند آمایش سرزمین تفهیم نیست

تسهیم اعتبارات و توسعه اقتصادی پایدار

تحلیل روز

صمت به تحلیل کاستی‌های طرح آمایش سرزمین پرداخت

از برنامه چهارم تاکنون همچنان مسکوت

امیرعباس آذرمونـد: طـرح آمایـش سـرزمین درحالی‌که از برنامه چهارم توسـعه در دستور کار قرار دارد و بر تدوین و اجرای آن تاکید شده اما هنوز هیچ طرحی درباره آن تدوین نشده است.
در برنامه پنجم و ششم توسعه نیز بر تدوین آمایش سرزمین تاکید شد اما باز هم این امر محقق نشد. این در حالی اسـت که نزدیک به ۵۰ میلیارد تومان در این ۱۵ سـال صرف این پروژه شـد. با تاکیـدی که قانون اساسی کشـور بر رفع نابرابری‌های منطقه‌ای داشته و با توجه به اهمیت عدالت اجتماعی در شـرایط امروز، رفع موانع اجرای این طرح می‌تواند کمک شایانی برای بهبود وضعیت عادلانه کشور باشد.

آن‌طور که بازوی نظارتی مجلس شورای اسلامی تحلیل می‌کند، یکی از مهم‌ترین اقدامات انجام‌شده برای برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای در کشور، توجه به مقوله تدوین اسناد آمایش سرزمین در برنامه‌های توسعه کشور است

رفع نابرابری منطقه‌ای و دستیابی به توسعه متوازن در سطح کشور یکی از دغدغه‌های محوری مسئولان و تصمیم‌گیران در دهه‌های گذشته بوده و در اصل ۴۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی نیز مورد تاکید جدی قرار گرفته اسـت. در این ماده قانون اساسـی آمده است: «در بهره‌برداری از منابع طبیعی و اسـتفاده از درآمدهای ملی در سـطح اسـتان‌ها و توزیع فعالیت‌های اقتصادی میان استان‌ها و مناطق مختلف کشور، باید تبعیض در کار نباشد، به طوری که هر منطقه فراخور نیازها و استعداد رشد خود، سرمایه و امکانات لازم در دسترس داشته باشد.»

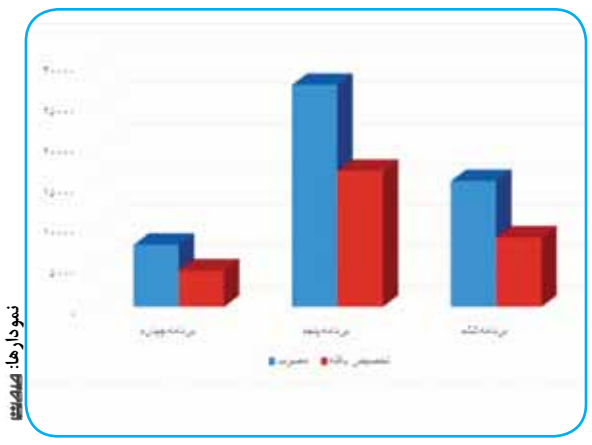
بـا توجه بـه اهمیت موضـوع، اقدامـات بسـیاری در قالب سیاسـت‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌هـای توسـعه در دوران قبل و از بعد از انقلاب صورت گرفته اسـت. اما به گواه مطالعات انجام‌شده زمینه پایش نابرابری‌ها در حوزه‌های گوناگون کشور، الگوی حاکم بر سازمان فضایی کشـور، از الگوی مرکز-پیرامون در توسعه منطقه‌ای پیروی می‌کند که شامل یک نقطه مرکزی توسعه‌یافته و محدوده‌های پیرامونی توسعه‌نیافته اسـت. بر این اسـاس، نابرابری‌های بـزرگ در کیفیت زندگی مردم و در سـطح رفاه اجتماعـی آنها از منظـر توزیع منابع مالی، زیرسـاخت‌ها و امکانات رفاهی بروز کرده است. این موضوع حکایت از توفیق نیافتن برنامه‌ریزی‌های توسعه منطقه‌ای و تقسیم کار فضایی در کشور دارد.

به گزارش صمت آن‌طور که بازوی نظارتی مجلس شورای اسلامی تحلیل می‌کند، یکی از مهم‌ترین اقدامات انجام‌شـده برای برنامه‌ریزی توسـعه منطقه‌ای در کشـور، توجه به مقوله تدوین اسناد آمایش سرزمین در برنامه‌های توسعه کشور است. در این راستا، پس از تاکید برنامه چهارم و پنجم بر تدوین اسناد ملی آمایش، به موجب حکم جزء یک بند الف ماده ۲۶ قانون برنامه ششم، تهیه اسناد ملی و استانی آمایش سرزمین در طول سـال اول اجـرای قانون برنامه، برعهده دولت قرار گرفت و مقرر شـد پس از تصویب اسـناد یادشده از سوی شورای‌عالی آمایش از سال دوم اجرای قانون برنامه به مرحله اجرا دربیاید. در این باره براسـاس مسـتندات سازمان برنامه و بودجه، تاکنون سـند آمایش ملی تدوین نشده و تدوین سند نام‌برده به «مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری» سازمان برنامه محول شده و برنامه‌ریزی بر آن بوده که در پایان مرداد ۹۸ خروجی نهایی سند ملی آمایش، برای تصویب به شورای‌عالی آمایش سرزمین ارسال شـود که این اقدام انجام نشد. در ارتباط با اسـناد آمایش استانی، براساس مستندات ارائه‌شـده از سوی سازمان برنامه و بودجه، تاکنون اسناد مربوط برای ۳۱ استان تهیه شده است. تصویب این اسناد در شورای‌عالی آمایش سرزمین، متوقف بر تصویب سند آمایش ملی شـده و به همین دلیل اسناد استانی هنوز به تصویب نرسیده‌اند. اما نکته قابل تامل درباره تدوین اسـناد آمایش استانی این است که در غیاب سند ملی آمایش و تشریح غیردقیق جهت‌گیری‌های ملی و تقسیم کار منطقه‌ای، اسناد آمایش استانی چگونه می‌توانند در فرآیند توسـعه ملی و منطقه‌ای راهگشـا باشند؟ بنابراین انتظار می‌رود تمامی سـندهای اسـتانی پس از تدوین سـند آمایش ملی، نیازمند بازنگری باشند. برمبنای گزارش نظارتی دیوان محاسبات، تاکنون فقط اسناد آمایش ۱۴ استان ایـلام، چهارمحال و بختیاری، کرمانشـاه و همدان به تصویب شـورای‌عالی آمایش سرزمین رسیده است. یادآور می‌شود اسناد آمایش، برای اجرا باید به تصویب شورای یادشده برسند. در گزارش نظارتی سازمان برنامه و بودجه هم شواهدی دال بر تصویب طرح‌های آمایش استانی در شورای‌عالی آمایش سرزمین وجود ندارد؛ به همین دلیل در جلسـات هم‌اندیشی با مسـئولان و کارشناسان مطلع سازمان برنامه و بودجه، این موضوع پیگیری شد که بر این اساس، تا اسفند ۹۸ هیچ‌یک از اسناد آمایش استانی در شورای‌عالی آمایش سرزمین به تصویب نرسیده است. این موضوع حکایت از مغایرت میان اطلاعات ارائه‌شده از سوی سازمان برنامه و بودجه و دیوان محاسبات دارد.

با توجه به فرازوفرودهای مختلفی که آمایش سرزمین در کشور ما با آن روبه‌رو بوده، به نظر می‌رسـد هر دو گزارش دیوان محاسـبات و سازمان برنامه درباره اسناد آمایش استانی و منابع تهیه آنها ناقص و قابل تشکیک است.

تخصیص و تحقق بودجه عمرانی

با توجه به گزارش دیوان محاسـبات کشـور در برنامه‌های چهارم، پنجم و ششـم توسـعه، در مجموع حدود ۵۰ میلیارد تومان اعتبـار برای تدوین برنامه‌های آمایش اسـتانی مصوب شـده که تا سـال ۱۳۹۸ منابع مالی حدود ۳۰ میلیارد تومان به این موضوع تخصیص یافته است. مجموع اعتبارات حوزه آمایش در برنامه‌های گوناگون توسـعه، بدون در نظر گرفتن ارزش زمانی پول و تعدیل اثرات تورم محاسـبه شـده اسـت. حال اگر تعدیل قیمتی برای ارقام مربوط به برنامه‌های چهارم و پنجم لحاظ شـود، متوجه خواهیم شد در مجموع رقمی معادل ۱۰۰ میلیارد تومان برای تدوین برنامه‌های آمایش مصوب شده و از آغاز برنامه چهارم توسعه در سال ۸۴ تا ۹۸ حدود ۶۰ میلیارد تومان اعتبار به این موضوع تخصیص یافته اسـت. در میان اسـتان‌های سراسـر کشـور، ایلام باوجود سـهم بالا در اعتبارات مصوب، در زمره اسـتان‌های با سـهم پایین در اعتبار تخصیص‌یافته قرار دارد که حکایت از درصد پایین تخصیص اعتبار در این اسـتان دارد. پس از استان ایلام، استان‌های سمنان، قم، البرز و مرکزی کمترین درصد تخصیص را داشته‌اند و در سوی دیگر در استان‌های اصفهان، بوشهر، خراسـان جنوبی، خراسـان رضوی، کرمان و خوزسـتان، تخصیص به صورت ۱۰۰ درصدی معادل کل اعتبار مصوب برای تدوین برنامه‌های آمایش بوده اسـت. استان یزد با ۱۴ سال و استان‌های تهران، قزوین، مازندران و هرمزگان با ۱۳ سال، بیشترین دوره زمانی برای جذب اعتبارات حوزه آمایش سـرزمین را به خود اختصاص داده‌اند. مدت‌زمان تخصیص اعتبار، در ۱۱ استان کشور بیش از یک دهه و در ۱۱ استان دیگر بین ۷ تا ۹ سال بوده است. این موضوع حکایت از طولانی بودن بیش از اندازه فرآیند تدوین اسـناد آمایش سرزمین در بسیاری از اسـتان‌های کشور دارد که گاه با تغییر تیم مطالعاتی نیز همراه بوده اسـت. بر این اسـاس با توجه به سرعت بالای تغییرات در عرصه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فناوری به نظر می‌رسـد نتایج مطالعات سـال‌های ابتدایی، تـا حد زیادی اعتبار خـود را از دسـت داده و نمی‌توانند مبنای مناسـبی برای سنتز مطالعات و جمع‌بندی اسناد آمایش سرزمین به شمار روند. در اسـتانی مانند سیستان و بلوچستان که تخصیص اعتبار فقط در یک سال (سال ۸۵) اتفاق افتاده است نیز فرآیند تصویب اعتبار بدون تخصیص اعتبار مصوب تا سال ۹۸ به مدت ۱۴ سـال ادامه داشـته که خود حکایت از ناتمام ماندن مطالعات آمایش در استان یادشده دارد. مشابه این موضوع برای استان همدان نیز صدق می‌کند. یکی از مهم‌ترین مشکلات نظام تصمیم‌گیری کشور کم‌توجهی به مسائل حیاتی و اقتضائات زمانه اسـت. در صورتی که ادراک کافی نسبت به مسائل و چالش‌های اساسی کشور حاصل نشـود، ابزارهای مهم و راهبردی، کارکردهایی خلاف فلسـفه وجودی خود خواهند داشت. ابزار برنامه‌ریزی و برنامه‌های آمایش سرزمین نیز از این مهم مستثنا نیست. در این میان تدوین و اجرای سند آمایش ملی و استانی نیازمند بستری است کـه بتوان در آن به طور کامل شـرایط رفع نابرابری‌ها را فراهـم کرد. از جمله وجود خواسته مشخص باید از قبل تدوین برنامه‌های آمایش مشخص شده باشد. همچنین وجـود یک دولت توسـعه‌گرا در کشـورهای مختلف با توجه به نحوه تفسـیر آنها از توسـعه و توانمندی و ظرفیت‌های آنها ممکن اسـت ویژگی‌هـای منحصر به فردی داشته باشـد. اما اصولا دولت توسعه‌گرا دولتی است که دولتمردان آن به برنامه‌های توسعه‌ای در مسیر تحقق تولید مولد و فناورانه اعتقاد راسخ داشته و از نزدیک درگیر برنامه‌ریزی‌های توسـعه‌ای هستند. در کنار این دو، وجود استراتژی توسعه صنعتی کارآمد، نظام آماری قابل اتکا، ظرفیت باکفایت در بدنه اجرایی و توافق روی مفاهیم کلیدی از جمله شرایط لازم تدوین یک برنامه آمایش ملی است.

نمودارها: صمت

فلسفه وجودی آمایش سرزمین

فلسـفه وجـودی برنامه‌ریـزی حل‌وفصل بحـران ناهماهنگی اسـت. بنابرایـن انتظار می‌رود در اسناد توسعه‌ای مانند سند آمایش ملی و استانی اقدام به تبیین ناهماهنگی‌های بحران‌زا در سـطوح منطقه‌ای، بین مناطق و ملی شـود. بررسی محتوایی اسناد آمایش در دسترس حکایت از آن دارد که درک مشخصی از توسـعه یا مفهـوم برنامه‌ریـزی منطقه‌ای و آمایش سـرزمین وجود ندارد. این مسـئله دربـاره صورت‌بنـدی نظری نیـز موضوعیت دارد. حـال آنکه از نظر روش‌شـناختی گفته می‌شـود ابتدا باید مفهوم و سپس پایه نظری مشـخص باشـد و در ادامه با اتـکا به این دو شـاخص، سـنجش و ارزیابی مناسـب ایجاد می‌شود. به طور کلی ارزیابی می‌شود که نظم فکری حاکم بر تهیه سند آمایش استانی، فاقد اسلوب روش‌شناختی و ذهنیت برنامه‌ای بوده اسـت. نبود توافق بر اولویت تدوین سند ملی آمایش بر اسـناد آمایش استانی موجب بروز ناهماهنگی در تدوین اسـناد اسـتانی شـده اسـت. این مسـئله در حالی روی داده اسـت که نمی‌توان انتظار داشـت بدون وجود سـند ملی آمایش، استان‌ها به صورت انفرادی بتوانند برنامه مناسبی تدوین کرده و به آن عمل کنند زیرا هر استان به‌عنوان جزئی از کل کشور باید در راسـتای اهداف بلندمدت کشور پیش رود و نباید از سرنوشـت مشـترک و در هم تنیده اسـتان‌ها و فعالیت‌های اقتصادی در کشـور غفلـت کرد. موازی‌کاری در نهادهای مختلف در تدوین اسـناد توسـعه و نامشـخص بودن جایگاه اسـناد جامع توسعه‌بخشی مانند سند جامـع آب، انرژی، حمل‌ونقل و... و طرح‌های جامـع و کالبدی اسـتان‌ها در تدوین اسـناد آمایـش ملی و اسـتانی یکی دیگر از مصادیق ناهماهنگـی در برنامه‌ریزی و تدوین اسـناد آمایش به شمار می‌رود.

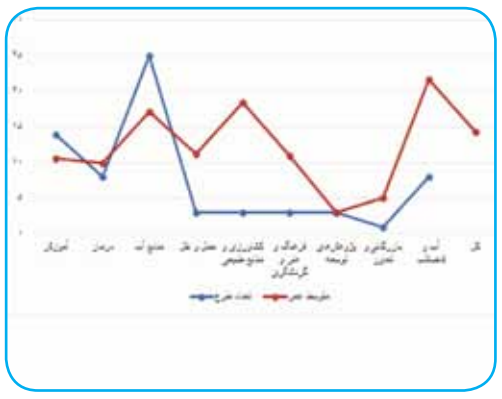
▣ قابلیـت اسـناد آمایـش بـرای بودجه‌ریزی

آمایش‌محور بودن تخصیص بودجه کشـور موضوعی اسـت که به‌ویژه در سال‌های اخیر مورد توجه سیاسـت‌گذاران کشور قرار گرفته اسـت به‌طوری که مسئولان سـازمان برنامه و بودجـه نیـز بارها در کمیسـیون تخصصی مجلس عنوان کرده‌اند اسـناد آمایش استانی قابلیت دارند تا بودجه‌ریزی براساس آنها انجام شود. از آنجا که تاکنون گزارش اسناد آمایش ملی و اسـتانی به تصویب نرسیده و در اختیار مقامات اجرایی ملی و اسـتانی کشور نیست، نمی‌توان انتظار داشت اولویت‌های زیرساختی مطرح‌شده در برنامه‌های آمایش در طرح‌های عمرانی اسـتانی تحقق یافته باشـند. با وجود ایـن، برمبنـای بررسـی‌های انجام‌شـده در مطالعات توسـعه اسـتانی به نظر نمی‌رسـد در سـال‌های گذشـته تغییرات چشمگیری در مسائل اساسی اسـتان‌ها ایجاد شده باشد و از سـوی دیگـر به هر حـال باید تخصیص اعتبـارات اسـتانی در گذشـته برمبنای یک تفکر توسـعه‌ای صورت می‌پذیرفت. بنابراین، اگـر بپذیریم طبـق ادعای سـازمان برنامه و بودجـه در تدوین اسـناد آمایش سـرزمین اسـتانی برنامه‌ریزی از پایین بـه بالا صورت گرفته و مقامات، ذی‌نفعان و خبرگان استانی در تدوین اسناد یادشده دخیل بوده‌اند، انتظار می‌رود تفکر توسـعه‌ای قبل از تدوین اسـناد آمایـش، همگرایی نسـبی با اسـناد آمایش تدوین‌شده داشته باشـند. بنابراین، سنجش ارتباط میان اسناد آمایش و طرح‌های عمرانی اقدامـی مفید ارزیابی می‌شـود زیرا اعتبارات طرح‌هـای عمرانی مهم‌ترین منابع مالی برای پیشبرد اهداف توسعه‌ای استان‌ها هستند.

بررسی یک نمونه

از مشکلات طرح‌های آمایش در ایران فاصله طولانی میان آغاز فرآیند تدوین سـند آمایش تا پایان آن در بسیاری از استان‌ها بر اعتبار مطالعات انجام‌شده در سـال‌های آغازین خدشـه وارد می‌سازد. از سوی دیگر شـروع چندباره فرآیند تدوین سند آمایش در بسیاری از استان‌ها مشاهده می‌شود. این موضوع در کنار پردستاورد نبودن اسناد یادشده می‌تواند به دلیل بی‌اعتمادی نهادهای اجرایی استان‌ها به برنامه‌های آمایش و انجام شکلی کار به واسطه الزامات قانونی باشد. نیمه‌تمام رها شدن مطالعات یا تغییر مشاور در تعدادی از استان‌ها قابل مشاهده است. این موضوع حکایت از آن دارد که در پاره‌ای موارد، سازکار کارآمدی برای انتخاب مشاور باکفایت وجود نداشـته است. اطلاعات ارائه شده از سوی دیوان محاسـبات و سـازمان برنامه و بودجه تا حدودی ناقص است و در برخی مواقع، اطلاعاتی درباره مشاور، ناظر و سرانجام نهایی طرح‌ها، ارائه نشده است.

سـومین محور در مرور اجمالی اقدامات دولـت در زمینه تدوین برنامه‌های آمایش اسـتانی به تحلیل منابع مالی تخصیص‌یافته برای تدوین اسناد یادشده اختصاص یافته اسـت. نتایج نشـان می‌دهد بیشتر سهم از اعتبار مصوب کشور برای برنامه‌های آمایش اسـتانی در بـازه زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۸ و پس از تعدیل قیمتی به اسـتان‌های مرکزی، تهران، اصفهان، ایلام و سمنان اختصاص یافته اسـت. برای بررسی و تحلیل میزان آمایش‌محور بودن تخصیص منابع و بودجه کشـور، بررسی ارتباط طرح‌های عمرانی اسـتان با برنامه‌های اسناد آمایش، به صورت مورد کاوی در اسـتان گلسـتان، مورد توجه قرار گرفته اسـت. برای این منظور فارغ از اینکه محتوای اسـناد آمایش اسـتانی تا چه اندازه قابل اتکاست، برنامه‌های پیشـنهادی در آخرین سند آمایش تدوین شده برای استان گلستان

پس از طبقه‌بندی براساس سرفصل‌های طرح‌های عمرانی، با طرح‌های یادشده در سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ مورد مقایسه قرار گرفت. فارغ از کاستی‌هایی که در ارزیابی دقیق میزان انطباق طرح‌های عمرانی و اسناد آمایش وجود دارد، نتیجه این بررسـی حاکی از آن اسـت که از منظر طبقه‌بندی فصل‌ها میان پروگرام‌ها سند آمایش و طرح‌های عمرانی استان گلستان مطابقت چندانی وجود ندارد به طوری که طرح‌های عمرانی اسـتان گلستان بیشتر بر فصول منابع آب، آموزش و درمان تاکید دارد.

حال آنکه بیش از ۵۵ درصد برنامه‌های سند آمایش استان در فصول «فرهنگ و هنر و گردشـگری»، «حمل‌ونقل» و «کشاورزی و منابع طبیعی» طبقه‌بندی شده‌اند. با توجه به بحث‌های صورت گرفته، به نظر می‌رسد فرآیند فعلی تدوین اسـناد آمایش استانی، تاکنون دستاورد مورد انتظار را به همراه نداشته است که این مسـئله می‌تواند از ضعف نظارت هنگام تدوین این اسـناد از سوی نهادهای متولی به‌ویژه سازمان برنامه و بودجه به‌عنوان مسئول تدوین اسناد و مجلس به عنوان نهاد ناظر نشـأت گرفته باشد. بدیهی است فلسفه وجودی اسناد آمایش ایجـاد هماهنگی میان فضا، انسـان و فعالیت اسـت و در نبود چنین سـندی، مسـئولان و نمایندگان مردم در اسـتان‌ها برای ارائه خدمات به آن مناطق، به ارائه طرح‌هایی مانند تاسیس منطقه آزاد، راه‌اندازی صنایع پتروشیمی، تقسیم استان و تشکیل استان جدید روی می‌آورند که بی‌تردید نتیجه چنین رویکردی، انحراف در تخصیص بهینه منابع و تحقق نیافتن اهداف توسعه‌ای کشور خواهد بود. با توجه به حکم قانون برنامه ششـم توسعه درباره تدوین اسناد آمایش ملی و استانی، سرانجام پس از ۳ برنامه توسعه برای نخستین‌بار اسناد آمایش استانی برای همه استان‌های کشور تکمیل و به سازمان برنامه ارائه شد؛ هرچند تاکنون این گزارش در شورای‌عالی آمایش سرزمین به تصویب نرسیده است. این امر این تصور را برای نمایندگان مجلس به‌ویژه دو کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات و عمران به وجود آورد که می‌توان بودجه‌های عمرانی را براسـاس اسناد آمایش اسـتانی تهیه‌شـده تخصیص داد. هرچند تخصیص بودجه‌های عمرانی و سایر تسـهیلات و اتخاذ سیاست‌ها مبتنی‌بر اسناد آمایش اسـتانی بسیار مطلوب و پسـندیده است اما واکاوی دقیق اسناد آمایش اسـتانی نشان داد که این اسناد کیفیت کافی ندارند.

راهکارهای اجرای طرح آمایش سرزمین

در این شـرایط با وجود تخصیص منابع مالی قابل توجه به تدوین سند آمایش اسـتانی که دسـتاورد قابل اتکایی نیز به‌دسـت نیامده ۲ رویکرد مختلف در مقابل مسئولان و تصمیم‌گیران حوزه آمایش کشور قرار دارد.

رویکرد اول مبتنی‌بر ایجاد فضای مطلوب در تدوین سـند آمایش ملی و اسـتانی اسـت. در این حالت لازم است تمام اسـناد آمایش تهیه شده تاکنون، کنار گذاشـته شـود و اسـناد جدید آمایش اسـتان‌ها به شکلی مطلوب تهیه شوند.

رویکرد دوم مبتنی‌بر حداکثر اسـتفاده ممکن از وضعیت موجود است. واقعیت آن اسـت که کشور ما علاوه‌بر آنکه دارای اسناد آمایش استانی و ملی قابل اتکا نیست، فاقد سـایر اسناد توسعه‌ای مانند استراتژی توسعه صنعتی اسـت. برنامه توسعه کشور باید از تلاقی ۲ نوع برنامه‌ریزی بالا به پایین و پایین به بالا حاصل شـود. به نظر می‌رسـد اسناد آمایش استانی موجـود را می‌توان با اغماض نوعـی برنامه‌ریزی پایین به بالا محسـوب کـرد. امـا زمانی می‌توان به یافته‌های آن اتکا کـرد که علاوه‌بر اینکه این اسناد باکیفیت باشند، با برنامه‌ریزی بالا به پایین نیز تلفیق شوند. در این رویکرد پیشـنهادی برای اسـتفاده از مطالعات آمایش استانی داده شده مبنی‌بر اینکه بهتر اسـت این اسـناد پالایش شود و هماهنگی لازم میان آنها برقرار شـود زیرا همان‌گونه که قبلا مورد اشـاره قرار گرفت، در نبود سند آمایش ملی و فقدان خواسته مشخص از برنامه‌های آمایش سرزمین، اسـناد آمایش اسـتان‌های مختلف، به صورت جزیره‌ای و مستقل از هم، تدوین شده‌اند و ارتباط و هماهنگی لازم میان آنها به منظور تحقق اهداف توسعه‌ای برقرار نیست.

با توجه به مجموع بحث‌ها و شرایط به نظر می‌رسد رویکرد دوم مربوط به تدوین اسـناد آمایش و تقویت نظام نظارت آن، شـرایط ذکرشـده در رویکرد نخست، فراهم آید.

مادامـی که چالش‌هـای موجود در نظـام اداری، مالی و... رفع نشـود نمی‌توان انتظار زیادی برای تحقق توسـعه از مجرای تدوین اسناد آمایش سـرزمین داشـت. نظـام اداری ابزار و موتور محرکه توسـعه و سـازمان تنظیم‌کننده همه فعالیت‌هاسـت و تقسـیمات کشوری بسـتر این نظام اداری است. نظام سیاسی-اداری می‌تواند کشور را به سمت توسعه پایدار سوق دهد که با تحقق بخشـیدن به سیاست‌های تمرکززدایی، اختیارات مشـخص و نسـبی به اسـتان‌ها تفویض یا واگذار کرده تا بتوانند در امور مربوط به محل خویش تصمیم‌گیرنده و مجری باشند.

یادداشت

آمایش سرزمین و استقرار سایت‌های خودرویی

امین دلبری
کارشناس اقتصاد و مدرس دانشگاه

آمایش سرزمین یکی از اساسی‌ترین اقدامات راهبردی برای شناخت استعدادهای منطقه‌ای براساس امکانات بالقوه منابع طبیعی، محیطی و انسانی است که برنامه‌ریزی منطقه‌ای اقتصادی کشور برپایه مزیت‌های نسبی سرزمینی (منطقه‌ای) برای برنامه‌ریزان کشوری فراهم می‌آورد. ترکیب عوامل تولید؛ یعنی منابع انسانی، کار، سرمایه و فناوری از مباحث اصلی اقتصاد توسعه است، معنا پیدا می‌کند. تعریف و مفهوم آمایش سرزمین را نخستین بار کلودیوس، وزیر بازسازی و مسکن فرانسه سال ۱۹۵۰ میلادی در برنامه‌ریزی سرزمینی فرانسه استفاده کرده است. در تعریف او آمده است «آمایش سرزمین در جست‌وجوی بهترین توزیع انسان‌ها، به‌تبع آن منابع طبیعی و فعالیت‌های اقتصادی در پهنه سرزمین است. این جست‌وجو با یک دغدغه ثابت، مبتنی بر فراهم کردن بهترین شرایط سکونت، کار، بهداشت، تفریحات سالم و لذت از زندگی فرهنگی سالم محقق می‌شود. هدف اصلی فقط یک اقتصاد شکوفا نیست، بلکه بیشتر به‌دنبال زندگی خوب و شکوفایی بودن است». در فارسی نیز آمایش از واژه فارسی باستان گرفته شده است. اسم مصدر از فعل آمودن یا آمامیدن است به معنی آماده کردن، آراستن، آمیختن و به رشته در آوردن اطلاق می‌شود. آمایش به معنی فراروند یا فرآیند هم گفته می‌شود. مهم‌ترین خصوصیات آمایش سرزمین جامعیت‌نگری، کیفیت‌سازی و سازماندهی فضایی آن است. به‌طور کلی آمایش سرزمین، شامل برنامه‌ریزی و سازماندهی به نحوه اشتغال فضا، تعیین محل اسکان انسان‌ها، محل فعالیت و تجهیزات و کنش‌های بین عوامل گوناگون نظام اجتماعی اقتصادی است. این رشته برنامه‌ریزی کلان اقتصادی، منابع طبیعی و انسانی را مدنظر دارد. پیشینه آمایش سرزمین به بیش از ۶ دهه می‌رسد و سابقه آن به اواخر دهه ۴۰ برمی‌گردد. گروهی از کارشناسان ایرانی به فرانسه اعزام شدند و با دعوت مدیران و کارشناسان فرانسوی به ایران راه مذاکره درباره آمایش سرزمین باز شد. نخستین‌بار سال ۱۳۵۳ خورشیدی با تاسیس دفتر آمایش سرزمین در سازمان برنامه و بودجه، به‌طور رسمی فعالیت‌های آمایش سرزمینی در کشور شروع به فعالیت کرد. بعد از انقلاب اسلامی نیز در اوایل دهه ۶۰، بار دیگر ضرورت برنامه‌ریزی منطقه‌ای در مدیران ارشد سازمان و برنامه وقت احساس شد. مطالعاتی از سوی دفتر برنامه‌ریزی منطقه‌ای سازمان برنامه و بودجه درباره آمایش سرزمین انجام شد. نتیجه مطالعات در ۶ جلد در سال ۶۴ انتشار یافت. سال ۷۷ دوباره مطالعاتی درباره آمایش سرزمین با عنوان «نظریه پایه توسعه ملی و دیدگاه بلندمدت آمایش سرزمین» انجام شد. نتیجه این مطالعات اردیبهشت ۷۹ در جلسه هیات‌دولت ارائه شد. به‌هرحال سند آمایش سرزمین در ذیل ماده ۷۲ قانون برنامه توسعه چهارم به‌عنوان یک سند بالادستی به تصویب مجلس شورای اسلامی شد اما این سند هم مانند بسیاری از اسناد بالادستی، به‌درستی و به‌طور کامل اجرا نشد. همان‌طور که اشاره شد، آمایش سرزمین اساس و پایه برنامه‌های راهبردی توسعه‌ای و شناخت امکانات منطقه‌ای برای سرمایه‌گذاری‌های مطمئن در نقاط گوناگون کشور است. ایران باتوجه به گستردگی جغرافیایی، دارای اقلیم‌های متنوع و بعضا سازگار در برنامه‌های توسعه‌ای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. وجود منابع طبیعی سرشار از مواد معدنی، شرایط محیطی و آب‌وهوایی متنوع، جمعیت و فراهم بودن نیروی کار جوان با تحصیلات دانشگاهی، ارتباطات، دسترسی به راه‌های ریلی و کامیون‌رو و دسترسی آسان به بازارهای مصرف داخلی و صادراتی، از جمله شاخص‌های قطب‌بندی صنایع، برای جذب سرمایه‌گذاری‌های دولتی، بخش خصوصی داخلی، خارجی و محلی است. توجه داریم عوامل اقتصادی توسعه و رشد نظیر زمین، کار، سرمایه برای رسیدن به توسعه‌یافتگی یک امر ضرورت است. وجود عواملی مانند فناوری و مدیریت می‌تواند ۳ عامل اساسی توسعه اقتصادی را ترکیب و بهینه‌سازی کرده و بهره‌وری عوامل یادشده را افزایش دهد. باوجود سابقه ۶ دهه این موضوع در ایران، موفقیت چندانی کسب نشده است. دلیل آن پایبند نبودن دولت‌ها به برنامه‌های راهبردی توسعه و رجعت آنها به سیاست‌های مالی، پولی و اقتصادی براساس بودجه‌های سالانه بدون اعتنا به مطالعات آمایش سرزمین و برنامه‌های راهبردی ۵ ساله توسعه و فاصله گرفتن از راهبردهای سیاست‌های کلی بوده است. به‌نظر می‌رسد در مفاهیم و تعاریف در آمایش سرزمین بین برنامه‌ریزان و سیاستمداران اختلاف وجود دارد؛ بنابراین انحرافاتی در مطالعات بعدی نسبت به موضوعات آمایش سرزمین که هدف از اجرای آن که در تعریف کلودیوس فرانسوی آمده بود، فاصله گرفتند. نکته مهم تعریف کلودیوس از آمایش سرزمین این است که «هدف از آمایش سرزمین فقط شکوفایی اقتصادی نیست، بلکه توجه به مولفه‌های اقلیمی منطقه‌ای مانند شرایط محیطی و انسانی نیز باید مدنظر قرار گیرد». آمایش سرزمین یک زیربرنامه در تعریف «فعالیت» دارد. استقرار صنایع که مناسب اقلیم باتوجه به شرایط محیطی و انسانی و شناخت مزیت‌های نسبی منطقه باشد، شناسایی و معرفی می‌شود. صنایع خودرو کشور که یکی از اشتغالزاترین صنایع ایران به‌شمار می‌رود، در زیربرنامه آمایش سرزمین از اهمیت بسزایی برخوردار است. از اینکه تاکنون قطب‌های صنعتی به‌تبع آن سایت‌های صنایع خودرو دقیقا از برنامه آمایش سرزمین کشور تبعیت کرده باشد بعید به‌نظر می‌رسد، زیرا اصولا آمایش سرزمین در برنامه‌ریزی‌های منطقه‌ای کمتر مورد توجه قرار گرفته است. دوم، در سرزمین آمایش سایت‌های صنایع خودرو اینکه در چه مناطقی از کشور احداث شود، موردنظر قرار نگرفته است. تمرکز صنایع خودرو در محدوده تهران پیش از انقلاب که مهاجرت نیروی کار غیرماهر از روستاهای به تهران شد و جذب خودروسازی شدند بر کسی پوشیده نیست. بعد از انقلاب نیز حرکت‌هایی نیز برای عدم تمرکز صنایع خودرو در بعضی از مناطق کشور انجام شد. البته بعید است براساس آمایش سرزمینی انجام‌شده باشد. در استقرار سایت‌های خودرو باید به چند عامل اساسی که مرتبط به اصول و اهداف آمایش سرزمین است، برای مکان‌یابی منطقه‌ای توجه کرد:

۱- عامل انسانی که نقش بی‌بدیلی در توسعه اقتصادی و به‌تبع آن در صنایع خودرو به‌لحاظ اشتغال دارد، باید در مکان‌یابی احداث سایت خودرو در آمایش سرزمین مدنظر قرار گیرد. ایجاد اشتغال و بکارگیری نیروی کار مستعد که با گذراندن دوره‌های آموزشی فنی‌وحرفه‌ای کوتاه‌مدت فشرده با بهره‌وری بیشتر، می‌توان علاوه‌بر جلوگیری از مهاجرت نیروی انسانی جوان، در هزینه اقامت و مسکن نیروهای کار صرفه‌جویی کرد.

۲- جذب سرمایه سرمایه‌گذاران محلی نقطه قوت مهمی در استقرار سایت‌های خودرویی می‌تواند باشد. ایجاد این سایت‌ها در منطقه عرق سرمایه‌گذاران محلی برمی‌انگیزاند و تشویق در سرمایه‌گذاری می‌شوند.

۳- دسترسی به راه‌های ارتباطی به بازار مصرف داخلی و دسترسی آسان به بازار مصرف کشورهای همسایه و منطقه باید ملحوظ نظر قرار گیرد.

۴ – در اختیار قرار دادن تسهیلات مالی از سوی دولت به سایت‌های خودرو که در قالب طرح آمایش سرزمین قرار می‌گیرند باید اختصاص یابد.

۵- ترکیب کاربر یا فناوری‌بر بودن صنایع خودرو در سایت‌های منطقه‌ای باید براساس تراکم و ترکیب جمعیتی انتخاب شود. با مطالعه موقعیت جمعیتی منطقه، هم می‌توان اشتغال بیشتری تولید کرد و هم هزینه‌های سرمایه‌ای را کاهش داد.

گفت‌وگو

در گفت‌وگوی صمت با دبیر انجمن صنعت چرم ایران مطرح شد

سایه سیاست غلط بر جانمایی درست

تهران، تبریز، مشهد و همدان ۴ منطقه چرمی ایران

توزیع متوازن واحدهای اقتصادی‌صنعتی متناسب با قابلیت‌ها و امکانات سرزمینی و نیروی انسانی موجود از مولفه‌های آمایش سرزمین برای توسعه پایدار در هر کشوری است. بهترین بهره‌وری با کمترین آسیب به محیط و طبیعت، الگویی است که از سال‌ها پیش کشورهای صنعتی در حال دنبال کردن آن هستند.

برای راه‌اندازی و توزیع واحدهای صنعتی و تولیدی در کشور چقدر به این موضوع توجه شده است و می‌شود؟ آیا با توجه به امکانات بالقوه منطقه‌ای در تولید و توزیع، مبادرت به افتتاح خط تولید کرده‌ایم؟ در ادامه صمت گفت‌وگویی با جهانگیر مجیدی، دبیر انجمن صنعت چرم ایران و مدیر کل اسبق صنعت، معدن و تجارت سازمان منطقه آزاد قشم در حوزه چیدمان و جانمایی صنعت چرم در ایران داشته است؛ اینکه آیا راه‌اندازی واحدهای چرم اعم از چرم‌سازی و سایر واحدهای تولیدکننده محصولات و اقلام چرمی، براساس امکانات و بالقوه‌های همان منطقه و شهر بوده است؟ آیا می‌توان گفت توسعه پایدار در صنایع چرمی ایران محقق شده است؟

فاطمه امیراحمدی
editor@smtnews.ir

عکس: آیدا فریدی

صنعت چرم به‌دلیل مزیت‌های بالقوه‌ای که هر منطقه داشته در برخی استان‌های کشور توسعه یافته‌است. تهران، تبریز، مشهد و همدان، ۴ منطقه‌ای هستند که براساس امکاناتی که داشته‌اند، صنعت چرم در آنجا راه‌اندازی شده است

جانمایی صنعت چرم در ایران چگونه انجام شده است؟

صنعت چرم به‌دلیل مزیت‌های بالقوه‌ای که هر منطقه داشته در برخی استان‌های کشور توسعه یافته‌است. تهران، تبریز، مشهد و همدان، ۴ منطقه‌ای هستند که براساس امکاناتی که داشته‌اند، صنعت چرم در آنجا راه‌اندازی شده است.

این مراکز از خیلی قبل‌تر در حوزه چرم به‌طور سنتی فعالیت داشتند. این ۴ استان، مراکزی بودند که محصولات (پوست و چرم) از اطراف در آنها گردآوری و فرآوری می‌شد. پیشینه چرمی این ۴ منطقه نشان می‌دهد از گذشته دور یا مرکزی برای پرورش دام بوده یا جمع‌آوری پوست داشته‌اند. به‌عنوان مثال، صنعت چرم در همدان سابقه چندهزار ساله دارد. صنعت چرم مدرن در تبریز به ۸ دهه قبل برمی‌گردد. البته پیش از این هم تبریز چرم‌سازی داشته است. در تهران نیز به‌دلیل تجمع جمعیت و وجود بازرگانی مرکزی، براساس نیازی که پس از کشتار دام وجود داشته، کارخانجات چرم‌سازی در آن راه‌اندازی شده‌اند. به‌این ترتیب، صنعت چرم براساس برخی مزایایی که این مناطق داشته‌اند، در این استان‌ها پا گرفت.

در ادامه برای کاهش آلودگی زیست‌محیطی این صنایع با دخالت شهرداری، کارخانجات از داخل شهرها جمع‌آوری و به اطراف شهرها منتقل شد. به‌عنوان نمونه، در تهران برخی کارشناسان عنوان می‌کنند ۴ تا ۵ بار به‌دلیل مسائل زیست‌محیطی این صنعت جابه‌جا شده و درحال حاضر چرم‌سازان در ۱۱۶ کیلومتری تهران در شهرک چرم‌شهر مستقر هستند. این شهرک‌ها به‌تدریج تبدیل به چرم‌شهر تخصصی شده‌اند.

در مشهد هم همین‌گونه است. در همدان هم از آن پیشینه درخشان و قدیمی فقط یک کارخانه باقی مانده است. اما باید گفت صنعت چرم ایران براساس برخی مزایا و امکاناتی که این مناطق داشتند در آنجا متمرکز شده است. البته سیاست‌های دولت در این صنعت کامل نیست و برخی تصمیم‌های نادرست سبب شده آن‌گونه که باید این صنعت جلو نرود.

به‌این ترتیب برای اینکه واحدهای صنعتی از پراکندگی خارج و در یک‌جا متمرکز شوند، در شهرک‌های صنعتی چرم‌شهرها مجتمع شده‌اند.

برخی مسائل صنعت چرم مانند تمام صنایع در حوزه محیط‌زیست است که سبب شده در شهرک‌های تخصصی متمرکز شوند. صنعت چرم، ابتدای زنجیره ارزش در حوزه محصولات چرمی است. به‌دلیل جمعیت دامی بالایی که داریم، ایران مزیت خوبی در صنعت چرم سبک دارد. در واقع حدود ۱۲ درصد جمعیت گوسفندی جهان برای ایران است و همین امر کشور را دارای مزیت‌های بالقوه‌ای کرده که می‌توانیم چرم سبک تولید و صادر کنیم. چرم سبک ایران از بهترین نوع چرم است، زیرا نژاد گوسفندان ایرانی دارای دنبه بوده که پوست را تغذیه می‌کند. این تغذیه دائم پوست گوسفند سبب می‌شود بعد از تبدیل، لطیف‌ترین چرم باشد؛ بنابراین ایران لطیف‌ترین چرم جهان را در حوزه چرم سبک در اختیار دارد.

در حوزه محصولات چرمی اعم از کیف، کفش، پالتو و... هم همین ۴ منطقه فعالیت دارند؟

تا حدودی بله. به‌عنوان مثال، یکی از برندهای مشهور محصولات چرمی کشور که پیشینه زیادی در کشور دارد، در مشهد راه‌اندازی شده است. با سرمایه‌گذاری که انجام‌شده درواقع زنجیره ارزش از چرم تا محصول نهایی در این شهر کامل است.

جهانگیر مجیدی

اگرچه چیدمان و جانمایی صنعت چرم کشور درست انجام شده و بر اساس ظرفیت و امکانات همان مناطق بوده اما در ادامه این زنجیره کامل نشده است

به‌نظر می‌رسد تمرکز واحدهای تولیدی محصولات چرمی بیشتر در تهران، تبریز و مشهد باشد. درست است؟

مدیران دو برند مشهور کشور در حوزه محصولات چرمی، همدانی هستند.

کارخانه این محصولات هم در همدان فعالیت دارند؟

خیر. این دو کارخانه یکی در تهران و دیگری در استان البرز فعالیت دارند. می‌توان گفت بیشتر افرادی که این صنعت را در کشور مدیریت می‌کنند، برای همین ۴ منطقه هستند، زیرا فرهنگ و توانمندی لازم را در این صنعت در اختیار دارند.

در حوزه توسعه پایدار و نیز توزیع عدالت در تمام نقاط کشور باید براساس ظرفیت‌ها و توانمندی‌ها، کارخانجات تولیدی و حتی خدماتی در کنار هم در همین مناطق فعالیت داشته باشند و به‌این ترتیب هزینه‌های سربار و حمل‌ونقل کاهش می‌یابد. چرا این کارخانه‌ها در همان مناطق راه‌اندازی نشده‌اند؟

در تمام جهان این‌گونه است، زمانی که محصولات چرمی تولید می‌شوند باید به سایر مزیت‌ها که همان بازار و نیروی انسانی است توجه ویژه کنید. کارخانجات باید در مناطقی راه‌اندازی شوند که علاوه‌بر دسترسی راحت و ساده به بازار در تولید و فروش پوشاک چرمی بتوان از نیروهای متخصص و خبره بهره برد. به‌عنوان مثال، سرمایه‌گذاری اصلی در حوزه کفش در تهران و تبریز بوده است. البته شاید استان‌های دیگر در این حوزه فعالیت داشته باشند اما عمدتا، تبریز و تهران مراکز اصلی سرمایه‌گذاری در صنعت کفش به‌شمار می‌روند، زیرا بازار تقاضا وابسته به تولید است.

تبریز بهترین موقعیت منطقه‌ای برای صادرات محصولات چرمی را دارد. این ۴ منطقه چقدر در مسیر سهم‌خواهی از بازار جهانی حرکت کرده‌اند و آیا سالانه ارزآوری قابل توجهی برای اقتصاد کشور دارند؟

صادرات و ارزآوری یکی از چالش‌های صنعت چرم و محصولات چرمی کشور است. خوشه‌های صنعتی را من در ایران راه‌اندازی کردم. متاسفانه زنجیره ارزش ما در این صنعت کامل نیست و ایران همچنان حجم قابل توجهی از بهترین پوست جهان را به شکل خام صادر می‌کند. ارزش مالی صادرات در این حوزه (پوست خام) خیلی هم بالا باشد، سالانه مبلغی بین ۳۰ تا ۴۰ میلیون دلار است که البته تحقق آن هم با اما و اگرهای زیادی روبه‌رو است.

به‌تازگی مطالعاتی در این حوزه انجام دادم که داده‌های این پژوهش نشان می‌دهد صنعت چرم کشور، بالقوه ظرفیت ۲ میلیارد دلاری در بخش تولید و صادرات محصولات چرمی دارد. این رقم حداقلی است و می‌تواند خیلی بیشتر از این عدد هم باشد. اگر پوست دباغی شده در داخل به چرم تبدیل شود و در ادامه این زنجیره ارزش‌افزوده با محصولات چرمی و پوشاک کامل شود، به‌طور قطع ایران می‌تواند در منطقه یکی از قطب‌های صنایع چرمی باشد.

کشور در حوزه پوست سبک و سنگین هر دو سرمایه‌گذاری زیادی داشته است. کیفیت پوست تولیدی ایرانی عالی است. در حوزه پوست سبک گفتم گوسفندهای ایرانی دارای دنبه بوده و این مزیت سبب چرب ماندن پوست و در نتیجه چرم می‌شود. در حوزه استحصال پوست سنگین هم نژاد گاوها عالی بوده و کیفیت پوست بسیار مطلوب است چون کشتار صنعتی انجام می‌شود و پوست آسیب نمی‌بیند. به‌این ترتیب، پوست خوبی در اختیار صنعتگران قرار می‌گیرد که تبدیل به چرم کنند. سرمایه‌گذاری‌هایی که کشور در حوزه پوست سنگین داشته قابل توجه است. ما در بهترین شرایط سالانه حدود ۲.۵ میلیون رأس گوسفند و گاو کشتار می‌شود که ظرفیت سرمایه‌گذاری برای فرآوری پوست و تبدیل به محصولات چرمی بسیار بالاتر از حجم فعلی است.

به‌این ترتیب می‌توانیم بگوییم هنوز ظرفیت‌های خالی زیادی در کشور وجود دارد.

بله. توانمندی کشور در حوزه پوست خیلی بالاتر از اعداد و ارقام فعلی است. این امر هم به این مسئله برمی‌گردد که مسئولان کشور، سیاست درستی در حوزه تامین گوشت ندارند.

پوست، خودش محصولی تولیدی از گوشت است. دام باید کشته شود و پوست کنده شده در اختیار صنعت چرم قرار گیرد. اگر سیاست درستی داشتیم، می‌توانستیم علاوه‌بر تامین گوشت مورد نیاز کشور، پوست قابل توجهی هم در اختیار صنعت و تولیدکنندگان داخلی قرار دهیم. اگر یارانه‌ای که برای واردات و تامین گوشت کشور از برزیل اختصاص یافته، به این صنعت تزریق می‌شد، اشتغالزایی قابل توجهی در کشور داشتیم و صنعت کشور هم معطل مواد اولیه مورد نیاز تولید محصولات چرمی نمی‌ماند. بنابراین اگر زنجیره ارزش صنعت چرم درست و کامل پیاده شود، دانش مورد نیاز و نیروی انسانی متخصصی که نسل اندر نسل در این صنعت فعالیت دارند، موجود است و می‌توانیم بهترین محصولات چرمی را تولید کنیم.

سیاست‌گذاری درست مسئولان بالادستی می‌تواند کمک کند تا این صنعت یکی از صنایع ارزآور و اشتغالزا در کشور داشته باشیم به‌جای اینکه برای واردات و تامین گوشت کشور یارانه بپردازیم.

با سیاست‌های درست می‌توان هم گوشت مورد نیاز کشور را تامین و هم زنجیره صنعت چرم را کامل کرد؛ بنابراین اگرچه چیدمان و جانمایی صنعت چرم کشور درست انجام شده و براساس ظرفیت و امکانات همان مناطق بوده است اما در ادامه این زنجیره کامل نشده و شاهد هستیم که برای واردات گوشت برزیلی دولت یارانه می‌پردازد. از سوی دیگر، به‌جای اینکه پوست به محصولات چرمی با ارزش‌افزوده بالا تبدیل شود به شکل سالامبور از کشور با پایین‌ترین نرخ صادر می‌شود.

آمار کشتار ۲.۵ میلیون رأس گوسفند و گاو می‌تواند به ۵ میلیون رأس یا بیشتر برسد که حجم فرآوری پوست هم بالا برود. در حال حاضر، حدود ۵۴ میلیون رأس گوسفند در کشور وجود دارد که از این تعداد می‌تواند سالانه حدود ۱۸ تا ۲۰ میلیون رأس کشتار داشته باشیم. برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری درست سبب می‌شود نیازی به واردات گوشت نداشته باشیم علاوه‌بر اینکه با صادرات محصولات چرمی ارز وارد کشور کنیم.

درحال حاضر، تمام روند پاکسازی پوست که از آلاینده‌ترین بخش‌های فرآوری پوست است در داخل انجام می‌شود و با این کار سلامت محیط‌زیست تهدید می‌شود اما در نهایت پس از آماده شدن پوست برای تبدیل به چرم که می‌تواند ارزش‌افزوده زیادی برای کشور داشته باشد با نازل‌ترین نرخ به کشورهایی مانند ترکیه صادر می‌شود. تولیدکنندگان خارجی با تکمیل زنجیره همین پوست را به چرم و محصولات چرمی تبدیل کرده و با نرخ بالا دوباره به ایران صادر می‌کنند.

آیا صنعت چرم سنگین هم در همین ۴ منطقه کشور متمرکز است؟

بله. البته تعداد کارخانه‌های فعال در این حوزه (چرم سنگین) در مشهد کمتر از تهران و تبریز است. همدان هم فقط یک کارخانه در حوزه چرم فعالیت دارد که در زمینه چرم سنگین و سبک هر دو است.

فعالیت چرمی تبریز بیشتر روی چرم سنگین بوده و تهران هم در هر دو حوزه چرم‌های سبک و سنگین فعالیت گسترده دارد.

یادداشت

سرمایه‌گذاری فرمایشی

آرش محبی‌نژاد/ دبیر انجمن تخصصی صنایع همگن نیرومحرکه و قطعه‌سازان خودرو کشور:

سرمایه‌گذاری‌های بلوکه‌شده و راکد خودروسازان در حوزه‌های گوناگون یکی از دلایل بالا بودن نرخ تمام‌شده خودرو در کشور است. نرخ محصولات صنعت خودرو به برخی عملکردها در سال‌های گذشته برمی‌گردد که امروز تولیدکننده باید پاسخگو باشد. بخشی مربوط به یک سلسله دارایی‌های ثابت مانند ملک و غیرمنقول بوده که در زمان تعیین‌شده در حال پیگیری است. بخشی از این دارایی‌ها به فروش رسیده و بخشی دیگر هم باید فروخته شود تا هزینه‌ها به چرخه تولید برگردد.

متاسفانه بخشی از این سرمایه‌گذاری‌ها به اجبار و دستور و به‌طور فرمایشی از سوی دولت‌های گوناگون و به تحریک مجلس‌های مختلف، درون سایت‌های بدون بازده هزینه شده است. این سایت‌ها در استان‌های مختلف راه‌اندازی شده‌اند. به‌عنوان مثال، یکی از خودروسازان سایتی در شمال کشور راه‌اندازی کرده است. یا در کرمانشاه خودروساز دیگر مبادرت به راه‌اندازی سایت کرده است. بنا به زمان‌های مختلف با لابی‌هایی که مدیرعاملان وقت خودروساز یا وزرای وقت یا دولت یا نمایندگان خاص مجلس انجام دادند، به هر دلیل، به شکل دستوری و غیرمنطقی و بدون توجیه اقتصادی این سایت‌ها در دورترین نقاط کشور راه‌اندازی شده‌اند بدون درنظر گرفتن آمایش سرزمین و بایدهایی که برای این سایت‌ها لازم است. بسیاری از این سایت‌های بدون بازدهی، توجیه اقتصادی برای تولید ندارند.

متاسفانه بدتر از موضوع سایت‌های داخلی، سایت‌های خارجی در کشورهای سنگال، بلاروس، جمهوری آذربایجان، روسیه، سوریه، عراق و ونزوئلاست. البته سایت عراق تا حدودی فعالیت دارد اما سایر سایت‌ها عملا متوقف شده‌اند و حجم زیادی از سرمایه‌گذاری در این بخش بدون هیچ بازدهی خوابیده است. این سایت‌ها هم به‌طور فرمایشی از سوی دولت‌های وقت و براساس روابط خاص با کشورهای مقصد انجام شده است. به‌عنوان نمونه، سایت ونزوئلا حاصل ارتباطات ویژه و دوستانه یکی از دولت‌ها با این کشور بوده است. در سوریه هر دو خودروساز سایت دارند و جمع ظرفیت تولید آنها حدود ۴ برابر کل مصرف سوریه است. با همکاری نکردن سهامدار خارجی این سایت‌ها خط تولید بدون استفاده باقی مانده است. خواب سرمایه در این بخش‌ها امروز خودش را در تولید و بازار خودرو نشان می‌دهد.

توسعه بر محور آمایش در عصر رقابت‌پذیری

توسعه متوازن در بستر آمایش سرزمین

اراده و تمایلی به برنامه‌ریزی وجود ندارد

در گفت‌وگو با عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران مطرح شد

غفلت از آمایش در توسعه معادن

آمایش سرزمین در سیستم حرفه‌ای امروزی و دانشگاهی ایران تنها به برنامه‌ریزی فضایی در مقیاس ملی و منطقه‌ای اطلاق می‌شود اما در سیستم حرفه‌ای جهانی، بخشی از مفهوم کلی برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای به شمار می‌آید. به طور کلی آمایش سرزمین اشاره به روش‌ها و رویکردهای استفاده‌شده از سوی بخش خصوصی و عمومی به منظور اثرگذاری بر توزیع جمعیت و فعالیت‌ها و بهبود بهره‌وری منابع با توجه به ظرفیت‌های موجود طبیعی و انسانی در فضاهایی با مقیاس‌های گوناگون دارد. پایدارترین آرایشی که به سه مولفه مهم جمعیت، سرمایه و منابع طبیعی و محیطی یک منطقه یا سرزمین ختم می‌شود، برنامه آمایش سرزمین نامیده می‌شود. اثربخش بودن طرح‌های توسعه با توجه به بهره‌وری و تولید ناخالص داخلی با درنظر گرفتن سرانه آن در سال‌های اخیر مشخص است و می‌توان آن را با دیگر کشورها مقایسه کرد. حال در بخش معدن، به طور تخصصی می‌توان مشخص کرد که کشور در سال‌های گذشته تا چه اندازه با توجه به ظرفیت‌های موجود در مناطق و استان‌های مختلف، چه از نظر منابع معدنی و طبیعی چه حوزه جغرافیایی، توانسته به بهره‌برداری مناسب با توجه به ویژگی مهم پایداری در طرح آمایش سرزمین، دست‌یابد و میزان تاثیرپذیری سرمایه انسانی به‌عنوان بخشی مهم در آمایش حوزه معدن چه خواهد بود. در این راستا صمت با سید سهراب حسینی عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران گفت‌وگو کرد که در ادامه می‌خوانید:

عکس: آیدا فریدی

در حوزه معدن به دلیل آنکه امروزه توجهات به سرمایه‌های غیرنفتی است، آمایش معادن می‌تواند سهم مهمی در شکل‌گیری معادن به‌عنوان تکیه‌گاه مهم اقتصادی کشور داشته باشد

سوابق کشور در حوزه آمایش سرزمین به‌ویژه در بخش معدن چیست؟

منظور از آمایش سرزمین رسیدن به مطلوب‌ترین شکل توزیع جمعیت به‌واسطه بهترین شکل فعالیت اقتصادی و اجتماعی در پهنه سرزمین است؛ به معنای آنکه به گونه‌ای برنامه‌ها را طراحی کنیم که در کشور در یک مساحتی فعالیت‌های اقتصادی همگن با میزان جمعیت آن ناحیه وجود داشته باشد؛ چیزی که به طور سنتی در کشور وجود دارد آن است که میزان تقریبا ۸۹ درصد جمعیت در تنها ۴۵ درصد مساحت سکونت دارند و ۱۰.۲ درصد در مابقی مساحت کشور حضور دارند. این موضوع نشان می‌دهد که ضرورت دارد به این موضوع رسیدگی شود تا مساحت جغرافیایی کشور به نسبت متعادل تری بین توزیع جمعیت کشوری پراکنده شوند.

قانون طرح آمایش سرزمین یک بار در سال ۱۳۷۱ از سوی معاون رئیس‌جمهوری ابلاغ شد که آمایش سرزمین براساس فعالیت‌های اقتصادی و زیربنایی و خدماتی انجام شود. بیشتر از نظر فعالیت اقتصادی، فعالیت اقتصادی کشاورزی، ساختمان و راه‌سازی مدنظر بود و بحث معدن و جزئیات آن در متن این آیین نامه عنوان نشده است. در عمل به جای تدوین طرح آمایش معدن، نقشه راه معدن متفاوتی براساس نوعی تقسیم‌بندی‌های وظیفه‌ای ارائه شد. درحالی‌که نقشه راه معدن به معنای آن است که باید براساس آمایش سرزمین، مناطق در اولویت معدنی باید از نظر جمعیت و پذیرش جمعیت، هم مهاجرت منفی و فعالیت معدنی تعیین تکلیف شوند؛ نقش نواحی از نظر تقسیم کار و استمرار فعالیت‌های معدنی و تعیین چشم‌اندازهای اشتغال و توزیع آن در مناطق مختلف زنجیره معدنکاری نیز باید مشخص شوند.

معدنکاری را اگر از اکتشاف تا تولید صنایع مادر را زنجیره بدانیم، باید توزیع را تمام بخش‌های مختلف آن درنظر بگیریم و باید برای تمامی قسمت‌های آن چشم‌انداز درنظر گرفته شود. زمانی که این اتفاق رخ دهد، قسمتی از برنامه طولانی‌مدت است که شاید تبدیل به یک افق چندساله کشور شود و براساس آن می‌توان برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت و میان‌مدت انجام داد. اگر به نقشه راه معدن به‌عنوان یک چشم‌انداز و برنامه درازمدت نگاه کنیم، اقدامات کلی در جهت آمایش معادن شکل نگرفته است. اکتشاف و راه‌اندازی معدن اولویت‌دار برمبنای جمعیت منطقه و ظرفیت‌های استانی و اشتغالی بررسی نشده‌اند و نقش نواحی با توجه به تقسیم کار و استقرار جمعیت در آن مناطق و همین‌طور زنجیره تولید تعیین نشده‌اند. با توجه به این نکات متوجه می‌شویم که آمایش در حوزه معادن انجام نشده و اهمیتی به تدوین آن داده نشده است.

علت کم‌توجهی به تدوین کلی طرح آمایش معادن را چه می‌دانید؟

درباره نبود طرح کلی آمایش معادن به طور کلی مسئله‌ای که فعالان حوزه معدنی از آن پی‌برده‌اند، آن است که معدن به‌عنوان یک نقطه مهم اقتصادی هنوز هم در نگاه دولتمردان کشور ما جا مانده با وجود آنکه بحث و شعار در این بخش بسیار زیاد است؛ حتی رهبر معظم انقلاب نیز بر بهره‌برداری و سامان‌دهی مناسب معادن تاکید داشته‌اند اما آن چیزی که مشاهده می‌شود، بی‌اعتنایی به آمایش و نکات تخصصی و مشکلات پیچیده حوزه معدن است. به همین دلیل طرح کلی آمایش معادن از سوی سازمان برنامه و بودجه کشور هنوز تدوین نشده است.

از نظر شما، راهکار مناسب برای شروع تدوین طرح آمایش معادن چیست؟

یکی از راهکارها برای تدوین برنامه کلی طرح آمایش معادن است که در ابتدا نقشه راه معدن مناسبی تهیه شود اما نه به صورت بخش‌بندی شده؛ اگر به نقشه راه فعلی نگاهی بیندازید، می‌بینید که تقسیم‌بندی‌ها به صورت وظیفه‌ای هستند. در این نقشه راه به نظر می‌رسد تعدادی سازمان و نهاد به صورت موازی وجود دارد که بین آنها شرح وظایف در حال تقسیم‌بندی است، نه براساس محیط‌زیست و جمعیت موجود در هر منطقه. به نظر کارشناسان با ایجاد طرح آمایش سرزمین در حوزه معادن، مشکلات بین نهادها و سازمان‌ها نیز در حوزه معدن کاهش می‌یابد. به‌عنوان مثال با استفاده بهینه‌تر از منابع نسبت به ذخایر و جمعیت موجود، شاهد کاهش مشکلاتی ازجمله آسیب محیط‌زیستی گسترده به منطقه خاصی خواهیم بود.

تدوین طرح کلی آمایش معادن نیازمند همکاری کدام‌یک از سازمان‌های کشور است؟

می‌توان گفت به نوعی سطح اول مملکت و ریاست‌جمهوری تصمیم‌گیرنده درباره انجام و نحوه تدوین طرح آمایش معادن است؛ با دستور ریاست‌جمهوری باید این طرح در سازمان برنامه و بودجه کشور شکل بگیرد و در اعلامیه سراسری، طرح آمایش معادن در تمام نقاط کشور انجام پذیرد؛ همان‌گونه که در سال‌های پیشین اجرای این طرح از سوی دولت اعلام شد و طرح آمایش به طور سراسری در حوزه‌های مختلف کشور شکل گرفت. همچنین ضمن ابلاغ، دولت همکاری‌های لازم را در جهت پیشبرد اهداف طرح آمایش معادن و انجام هرچه بهتر آن از سوی معادن انجام دهد.

به نظر شما طرح آمایش معادن می‌تواند بر مسئله مهاجرت معکوس و جذب سرمایه‌های انسانی به معادن، اثرگذار باشد؟

بخش معدن به‌عنوان بخش محرک اقتصادی می‌تواند بر تعداد شاغلان نواحی معدن‌خیز تاثیر مستقیم داشته باشد و همان‌گونه که مشاهده می‌شود، به غیر از مهندسان متخصص که حضور آنها برای بعضی از فرآیند معدنی الزامی است، اغلب شاغلان معدن را افراد بومی ساکن مناطق معدنی تشکیل می‌دهند و به دنبال اجرای طرح آمایش معدن، اشتغال موثری برای افراد ساکن مناطق ایجاد خواهد شد اما بحث اشتغال تنها دلیل مهاجرت افراد از بعضی مناطق روستایی و شهرستان‌ها به شهرهای بزرگ نیست. اگر بخواهیم براساس آمار و ارقام صحبت کنیم، حدود ۸۷ درصد شاغلان کشور ما در نواحی غربی و شمالی کشور هستند و بقیه در مناطق شرقی و جنوبی حضور دارند.

۸۸.۶ درصد بزرگراه‌های کشور در بخش‌های شمالی و غربی کشور تعبیه شده‌اند و بیش از ۶۸ درصد بخش برق‌رسانی به نواحی شمالی و غربی کشور اختصاص یافته‌اند. این آمارها نشان‌دهنده آن است که ما با کمبود توسعه میزان امکانات و تسهیلات در سراسر کشور مواجه هستیم.

عدم تخصیص یکپارچه تسهیلات و امکانات در سراسر کشور نیز، باعث مهاجرت افراد بومی شده و در صورت نبود امکانات رفاهی برای زندگی، تنها اشتغالزایی در حوزه معدن نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای مردم منطقه و رشد چشمگیر مهاجرت معکوس شود.

آگهی شرکت فولاد مبارکه اصفهان

ردیف	نوع فراخوان	شماره	موضوع	مهلت‌ارسال مدارک	مدیریت مرتبط
۱	مناقصه	۴۸۵۲۰۴۲۰	انجام عملیات پروژه به‌روزرسانی و بهبود سیستم کنترل و مانیتورینگ و اندازه‌گیری واحد دمین رزینی نیروگاه شرکت فولادمبارکه(به صورت EPC)	۱۳۹۹/۱۲/۱	قراردادهای خرید
۲	مناقصه	۴۸۵۲۰۴۲۱	انجام عملیات پروژه به‌روزرسانی و بهبود سیستم کنترل و مانیتورینگ بویلر های واحد RO۱ و واحد PU۵۵ شرکت فولاد مبارکه(به صورت EPC)	۱۳۹۹/۱۲/۱	قراردادهای خرید
۳	مناقصه	۹۸۹۹۱۱۰۳	ساخت مندریل (کلاف پیچ ورق فولادی) واحدهای نورد گرم و نورد سرد	۹۹/۱۲/۱۵	برنامه‌ریزی خرید

مناقصات و مزایدات: جهت دریافت اسناد و کسب اطلاعات بیشتر به نشانی www.msc.ir لینک مناقصات و مزایدات بخش خرید و تأمین‌کنندگان مراجعه و طبق راهنمای موجود، نسبت به انتخاب مناقصه مورد نظر از طریق سیستم ارتباط با تأمین‌کنندگان (SRM) اقدام نمائید.
سایر فراخوان‌ها: جهت کسب اطلاعات بیشتر به نشانی www.msc.ir بخش اطلاعیه‌ها، فراخوان مربوطه مراجعه بفرمایید.

کد آگهی: ۹۹۱۶۶
روابط عمومی شرکت فولاد مبارکه اصفهان

آگهی شرکت فولاد مبارکه اصفهان

ردیف	نوع فراخوان	شماره	موضوع	مهلت‌ارسال مدارک	مدیریت مرتبط
۱	مناقصه	۴۸۵۲۲۱۸۵	انجام عملیات تعمیر و بازسازی انواع پمپ‌های سانتریفیوژ مجتمع فولاد مبارکه	۱۳۹۹/۱۱/۳۰	قراردادهای خرید
۲	مناقصه	۴۸۵۲۱۷۰۲	انجام عملیات تعمیر و بازسازی انواع یاتاقان‌های بابیتی مجتمع فولاد مبارکه	۱۳۹۹/۱۱/۳۰	قراردادهای خرید
۳	مناقصه	۹۹۴۰۰۰۵۳	فروش محصولات جانبی (آهک هیدراته)	۱۳۹۹/۱۲/۱۰	قراردادهای خرید

مناقصات و مزایدات: جهت دریافت اسناد و کسب اطلاعات بیشتر به نشانی www.msc.ir لینک مناقصات و مزایدات بخش خرید و تأمین‌کنندگان مراجعه و طبق راهنمای موجود، نسبت به انتخاب مناقصه مورد نظر از طریق سیستم ارتباط با تأمین‌کنندگان (SRM) اقدام نمائید.
سایر فراخوان‌ها: جهت کسب اطلاعات بیشتر به نشانی www.msc.ir بخش اطلاعیه‌ها، فراخوان مربوطه مراجعه بفرمایید.

کد آگهی: ۹۹۱۶۵
روابط عمومی شرکت فولاد مبارکه اصفهان

آگهی دعوت به مناقصه عمومی (نوبت دوم)
انتخاب پیمانکار حفاظت فیزیکی
شرکت صنایع سیمان گیلان سبز (سهامی خاص)

در نظر دارد عملیات انتخاب پیمانکار نیروی حفاظت فیزیکی کارخانه خود را به مدت یک سال از طریق مناقصه عمومی با مناسب‌ترین پیشنهاد دریافتی به پیمانکار واجد شرایط واگذار نماید. لذا از کلیه متقاضیان واجد شرایط قید شده در شرایط قرارداد دعوت می گردد، از تاریخ چاپ آگهی به مدت یک هفته برای دریافت اسناد مناقصه از طریق تارنمای شرکت به نشانی: www.gilancement.ir مراجعه نموده و پیشنهادات خود را تا پایان وقت اداری ۱۳۹۹/۱۲/۰۹ به دبیر خانه شرکت واقع در: تهران، خیابان فردوسی، خیابان شهید تقوی (کوشک سابق)، بن‌بست انوشیروانی، پلاک ۵ ارائه نمایند.

شرکت صنایع سیمان گیلان سبز

آگهی مناقصه شماره ۹۹/۱۳۹۷ک

شرکت حمل‌ونقل ترکیبی مواد معدنی گهرتراب سیرجان(سهامی‌عام)
در نظر دارد خدمات مشروحه زیر را از طریق استعلام بها، خریداری نماید. لذا خواهشمند است آخرین قیمت پیشنهادی خود را بدون قید و شرط، مقابل هر کدام از اقلام مذکور به عدد و حروف بدون خط‌خوردگی نوشته، مهر و امضا نموده و به نماینده‌ای که برگ استعلام را تحویل می‌دهد ارائه و رسید دریافت نمایند، یا به آدرس شرکت ارسال نمایند.
شرح: رولبرینگ روسی
تعداد: ۶۰۰ عدد
مشخصات فنی/ برند مورد نظر: HARP/ SKF/ FAG/ GPZ
برای اطلاع از سایر شرایط و دریافت اسناد مناقصه، با شماره تلفن ۰۹۱۳۱۷۸۱۱۳۸ (آقای نظری) در ارتباط باشید.
مهلت ارائه پیشنهاد و قیمت، تا پایان روز کاری چهارشنبه ۹۹/۱۲/۰۶ می‌باشد.
نشانی برای ارسال پاکت‌ها: سیرجان، بلوار صفارزاده، چهارراه دادسرا، روبروی دادسرای سیرجان، نبش صفارزاده ۳، شرکت گهر تراب، طبقه دوم.
مدیریت قراردادها و معاملات شرکت حمل‌ونقل ترکیبی مواد معدنی گهرتراب سیرجان

شرکت ملی گاز ایران
شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی

نوبت دوم
شماره مجوز: ۱۳۹۹.۶۷۷۹

آگهی فراخوان مناقصه عمومی (دو مرحله‌ای)

شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی پالایشگاه دهم در نظر دارد اقلام مورد نیاز خود را با شرایط ذیل از طریق مناقصه عمومی تامین نماید:

شماره تقاضا و مناقصه	مناقصه شماره R10/99/037 تقاضای EM-3101199093		
شرح مختصر اقلام درخواستی	PIPE		
مبلغ تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار	پس از اتمام مرحله ارزیابی صلاحیت، مبلغ تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار به میزان ۲۸۵،۰۰۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.		
نوع تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار	تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار به صورت یکی از تضامین قابل قبول وفق آیین‌نامه تضمین شماره ۱۲۳۴۲۰۲/ت ۵۰۶۵۹ه مورخ ۹۴/۰۹/۲۲ هیات وزیران می‌باشد. **تبصره:** در صورت ارائه تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار به صورت وجه نقد، مبلغ نقدی می‌بایست به شماره حساب ۰۱۷۵۷۵۶۱۶۱۰۰۶ بانک ملی شعبه کنگان به نام پالایشگاه دهم شرکت مجتمع گاز پارس‌جنوبی واریز و فیش واریزی ارائه گردد.		
مبلغ برآوردی مناقصه	۵،۷۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال		
تاریخ تحویل اسناد به واجدین شرایط	۱۳۹۹/۱۲/۱۸	آخرین مهلت ارائه پیشنهادات	۱۴۰۰/۰۱/۱۸
تاریخ گشایش پاکت‌های فنی	۱۴۰۰/۰۲/۰۱	تاریخ گشایش پاکات مالی	۱۴۰۰/۰۲/۲۲
آدرس و تلفن مناقصه‌گزار	استان بوشهر، شهرستان کنگان، منطقه ویژه اقتصادی انرژی سایت۲، شرکت مجتمع گاز پارس‌جنوبی، فاز ۱۹- پالایشگاه دهم- اداره تدارکات و امور کالا- واحد خرید- تلفن: ۰۷۷۳۱۴۶۶۲۸۷ -۰۷۷۳۱۴۶۶۲۸۳ -۰۷۷۳۱۴۶۶۲۷۱		

مناقصه‌گران می‌توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر به سایت WWW.SPGC.IR مراجعه و یا با شماره تلفن ۰۷۷۳۱۴۶۶۲۸۷ - ۰۷۷۳۱۴۶۶۲۸۳ تماس حاصل فرمایند.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۳۹۹/۱۱/۱۹ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۳۹۹/۱۱/۲۵
روابط عمومی شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی

سازمان آگهی‌ها
۸۸ ۷۲۲ ۷۳۳

خبر

تعلیق ۶ ماهه صادرات

براســاس طرح فولاد که در کمیســیون صنایع و معادن مجلس شــورای اسلامی نهایی شد، صادرات فــولاد منوط به عرضه میزان تعیینی وزارت صنعت، معدن و تجارت در بورس کالا اســت. به گزارش خانه ملت، حجت‌اله فیروزی در تشریح نشست کمیسیون صنایع و معادن، اظهار کرد: نخســتین دســتور کار کمیســیون ادامه بررسی طرح توسعه پایدار زنجیره فولاد با رویکرد اصلاح سیاست‌های تنظیم بازار بود که برمبنای تصمیمات اخذشــده، بورس کالا ملزم به ایجــاد امکان خرده‌فروشــی محصولات فولادی مقاطع طویل و محصــولات تکمیلی حاصل از ورق در مدت ۳ ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون شد. سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اســلامی با بیان اینکه براســاس این طرح واحدهای کوچک زنجیره فولاد می‌توانند به صورت مشــترک تعاونی تشــکیل دهند، افزود: صــادرات محصولات زنجیــره فولاد از ســوی هر یــک از تولیدکنندگان منوط به عرضه میزان تعیین‌شده آنها در بورس کالا از ســوی وزارت صنعت، معدن و تجارت است. وی با بیان اینکه تولیدکنندگان ملزم به ارائه برنامه ۶ ماهه صادرات شدند، اضافه کرد: عرضه نکردن محصولات در بــورس موجب تعلیــق ۶ ماهه مجــوز صادرات آنها خواهد شــد. تولیدکننــدگان، صادرکنندگان و تامین‌کنندگان محصولات زنجیره فولاد و متولیان انبارهــای کالا اعم از واحدهای مســتقر در مناطق آزاد و مناطــق ویژه اقتصادی ملــزم به ثبت و ضبط اطلاعــات تولید، خرید و فــروش، واردات و صادرات و مصــرف کالاهای تولیــدی، اطلاعــات مکان‌ها و نگهداری کالاها، موجودی اولیــه کالاها در انبارها، ورود و خروج کالا به انبارها در ســامانه جامع تجارت و سامانه جامع انبارها به صورت آنی شدند. فیروزی با بیان اینکه براســاس طرح یادشده در صورت ثبت نشدن کامل اطلاعات در سامانه جامع تجارت، ثبت ســفارش و واردات اقلام موردنیاز، خرید محصولات زنجیره فولاد در بورس کالا، حمل‌ونقل و صادرات آن مجاز نیســت، تصریح کرد: سهمیه خرید مواد اولیه برای واحدهای تولیدی و ســهمیه خرید محصولات نهایی بــرای واحدهای تجاری متناســب با مقادیر اطلاعات ثبت‌شده آن واحد در سامانه جامع تجارت است.

توسعه بر محور آمایش در عصر رقابت‌پذیری

عکس: آیدا فریدی

نبود یک سند آمایشی مورد وفاق در سطح ملی در زمینه طرح آمایش سرزمین موجب شده است تا تعابیر متفاوتی در این باره وجود داشته باشد. در این میان برخی صنایع معدنی را به چشم عامل برقراری توســعه اجتماعی در مناطق مختلف می‌دانند و تاکید دارند احداث این صنایع در مناطق کم‌برخوردار زمینه رشــد و توســعه این مناطق را فراهم می‌کند. اما عده‌ای دیگر بر احداث صنایع معدنی با تکیه بر مزیت‌های منطقه‌ای و تولید محصولاتی رقابت‌پذیر تاکید دارند. بدون تردید هر کدام از اهداف یادشده مزیت‌هایی دارند اما کسب نتیجه واحد و توسعه صنایع براساس آن ضروری به‌نظر می‌رسد. هرچند که باید اعتراف کرد در طول ۵۰ سال گذشته شاکله اصلی صنایع معدنی در کشور ما بوده و حتی برای توجه به این سند و توسعه همگام با آن کمی دیر شده است.

مرضیه احقاقی
editor@smtnews.ir

صنعتی صنعت‌ساز

محمدحســن عرفانیان از فعالان صنعــت فولاد در گفت‌وگو با صمت ضمن اشــاره به تاریخچه توسعه صنعت فولاد کشــور با احداث شرکت فولاد مبارکه گفت: این مجموعه با همت متخصصان داخلی راه‌اندازی شد و باید آن را الگویی برای صنایع فولاد کشــور دانســت. در آن ســال‌ها به فولاد به‌عنوان محصولی بــرای تامین نیاز در حوزه‌های مختلف نگاه می‌شــد. اما در فــولاد مبارکه و در شــرایط همکاری با شــرکت‌های خارجی دو نتیجه جدید اتخاذ شــد. نخست آنکه فولاد صنعتی صنعت‌ســاز است؛ بدین معنی که زمینه گسترش صنایع را فراهم می‌کند. در ادامه زنجیره فولاد به‌عنوان صنعتی مصرف‌کننده شــناخته شــد. آب، برق، گاز، راه، راه‌آهن و... از الزامات توســعه صنعت فولاد و در همین حال از الزامات اولیه برای زندگی بشــر هســتند. بنابراین احداث واحد فولادی در هر منطقه‌ای به منزله رشد و توسعه زیرساخت‌های آن منطقه خواهد بود.

کما اینکه احداث نیروگاه برای تامین برق موردنیاز فولاد مبارکه زمینه تامین بــرق مردم آن منطقه را نیز فراهم کرده اســت. بنابرایــن، احداث صنعت فولاد زمینه رشــد پایدار را فراهم می‌کند. در همین حال احداث صنعت فولاد در یک منطقه به منزله ایجاد موقعیت‌های شغلی متعدد مستقیم و غیرمستقیم است. همین اشــتغالزایی زمینه رشــد پایدار را فراهم می‌کند. وی در ادامه افزود: در قرآن از آهن با عنوان ابزار اقامه قســط یاد می‌شود. بنابراین فولاد ابزار مناسبی برای آمایش ســرزمین یــا توزیع متوازن و هماهنــگ ظرفیت‌های اقتصادی و اجتماعی اســت. درنتیجه احــداث واحدهای فولادی بایــد به‌عنوان فاکتوری اثرگــذار در آمایــش ســرزمین مورد توجه قــرار گیرد. عرفانیــان گفت: فولاد مبارکه در ســال ۱۳۶۳ به شــورای عالی فولاد در استانداری اصفهان پیشنهاد داد که طرح‌های توســعه صنعت فولاد در اطراف کشــور پراکنده شده تا بدین ترتیب زمینه توسعه بسیاری از استان‌های مرزی و محروم همچون کردستان، سیســتان و بلوچســتان، هرمزگان و... فراهم شود. در ادامه مقرر شد نقاط قوت و ضعف این صنعت شناســایی و برای آن برنامه‌ریزی شــود. در همین راســتا، مطالعاتی با عنوان طرح تحول با همکاری ۴ دانشــگاه تهران، امیرکبیر، شــهید بهشتی و صنعتی اصفهان برگزار شد. نتیجه این مطالعات در ۲۴ جلد دانشگاهی تدوین شــد. در ادامه بخش‌های طراحی در اصفهان جنبه اجرایی پیدا کردند. به‌عنوان مثال، شــهرک‌های اغماری در اطراف اصفهان شکل گرفت یا در کنار دانشــگاه‌ها شهرک‌های علم و فناوری احداث شد تا بدین ترتیب زمینه تبدیل علــم به تکنولوژی و بهره‌گیری از تکنولوژی برای احداث واحدهای پایلوت و در ادامه صنعتی، فراهم شــود. وی افزود: متاســفانه طرح جامع فولادی که امروز دنبال می‌شــود بدون توجه به اثرگذاری صنعت فولاد در مســیر توسعه مناطق و تنها با تکیه بر ابعاد اقتصادی آن دنبال می‌شــود. این در حالی اســت که انتظار می‌رود ظرفیت‌های فولادی در کشــور شکســته و زمینه توسعه صنایع فولاد فراهم شــود. این فعال صنعت فولاد گفت: دولت‌ها در تلاش هستند تا با اجرای اقدامات مختلف زمینه کنترل و توزیع مناسب ثروت را بین مردم فراهم کنند اما این هدف در عمل اجرایی نمی‌شود. درواقع ثروت در اختیار عده‌ای خاص و در مناطق محدودی از کشور توزیع شده است. این نبود تعادل پیامدهای اجتماعی بسیاری دارد. حال احداث صنعت فولاد ابزاری برای کنترل این شرایط و توزیع ثروت در جای جای کشــور است. بنابراین، اختصاص نگاهی اقتصادی به فولاد اشــتباه اســت چراکه احداث صنایــع فولادی در مناطق محــروم و مرزی به از بین رفتن شــغل‌های کاذب، حذف پدیده قاچاق و... منجر می‌شود؛ یعنی باید جنبه‌های اجتماعی نیز در احداث صنایع مورد توجه قرار گیرد.

محمدحسن عرفانیان

مرتضی یزدخواستی

تولید پایدار و رقابت‌پذیر

مرتضی یزدخواستی، فعال صنعت فولاد در گفت‌وگو با صمت عنوان کرد: با توجه به الزامات آمایش سرزمین در مسیر احداث صنایع معدنی باید از مدت‌ها قبل مورد توجه قرار می‌گرفت. هرچند که این الزام در احداث برخی واحدها از جمله طرح‌های هفت‌گانه فولادی مورد توجه قرار نگرفت. در احداث واحدهای فولادی دسترســی به مواد اولیه، تامین آب و دسترســی به زیرســاخت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است چراکه زمینه رقابت‌پذیری هرچه بیشتر این واحدها و تداوم تولید آنها را فراهم می‌کند. وی تاکیــد کرد: بی‌توجهی به الزامات مورد بحث موجب شــده که در حال حاضر در تامین نیاز صنایع فولاد اصفهان با کمبود آب روبه‌رو شویم. با توجه به کمبود آب مورد نیاز صنایع در استان‌های کرمان و یزد خط لوله‌ای از خلیج فارس به این مناطق کشیده شده است. در همین حال باید خاطرنشان کرد که با توجه به کمبود آب کشور، طرح‌های توسعه صنعت فولاد طی سال‌های اخیر به مجاورت آب‌های آزاد منتقل شده‌اند. وی افزود: علت اصلی برای بی‌توجهی به شاخصه‌های جانمایی و آمایش سرزمین در احداث واحدهای فولادی را باید تاثیر این صنایع بر توســعه مناطق مختلف و اشــتغالزایی عنوان کرد. هرچند در چنین شــرایطی بهره‌وری در این صنایــع و رقابت‌پذیری تولید آنها با اما و اگر روبه‌رو می‌شود. برای احداث واحدهای صنعتی باید شرایط بهینه‌ای از منظر در دسترس بودن زیرساخت‌ها، مواد اولیه، دسترســی به مسیرهای تجاری و ســایر منابع تعیین شود. با توجه به فاکتورهای یادشده منطقی‌ترین گزینه برای احداث واحدهای فولادی را باید در مجاورت آب‌های آزاد دانست. کما اینکه در حال حاضر نیز طرح‌های توسعه صنعت فولاد به هرمزگان و چابهار منتقل شده‌اند.

سخن پایانی

بــا وجود تمــام حرف‌هایی که درباره برنامه‌های آمایش ســرزمین مطرح می‌شــود در مــوارد متعــددی صنایــع معدنی به دور از همــه این موضوعات و تنهــا با تکیه بر جهت‌گیری‌های سیاســی و جلب آرای مردمی ایجاد می‌شوند و توسعه می‌یابند. باید اعتراف کرد که توسعه در این مسیر اشتباه‌ترین اقدام ممکن است.

مناقصه عمومی (یک مرحله ای) به شماره ۰۹۴/۱۱-۹۹

نوبت دوم

شرکت گاز استان تهران در نظر دارد پروژه بازرسی و کنترل سیستم های اعلام و اطفای حریق دستی و اتوماتیک شرکت گاز استان تهران را از طریق مناقصه عمومی به پیمانکار واجد شرایط واگذار نماید.
۱- نام و نشانی دستگاه مناقصه گزار: شرکت گاز استان تهران تهران، خیابان ایرانشهرشمالی، نبش خیابان اراک، ساختمان شماره ۱۶۰، طبقه چهارم، بلوک ۷، امور قراردادها
۲- موضوع مناقصه:
- بازرسی و کنترل سیستم های اعلام و اطفای حریق دستی و اتوماتیک شرکت گاز استان تهران می باشد.
۳- مدت اجرا، پیمان: ۷۳۰ (هفتصد و سی) روز تقویمی می باشد.
۴- نماینده دستگاه مناقصه گزار: مدیریت مالی و پشتیبانی
۵- محل اجرا، پروژه: در سطح استان تهران می باشد.
۶- نوع و میزان تضمین شرکت در مناقصه مطابق مصوبه شماره ۱۲۳۴۰۲/ت ۵۰۶۵۹-ه مورخ ۹۴/۰۹/۲۲ هیات محترم وزیران به مبلغ ۱٬۸۰۰٬۰۰۰٬۰۰۰ (یک میلیاردو هشتصد میلیون) ریال می باشد.
۷- مهلت دریافت اسناد مناقصه از سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) ۹۹/۱۱/۲۱ تا تاریخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۸ می باشد.
۸- زمان ارسال پیشنهادات: روز یکشنبه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۰ و محل ارسال آن سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) می باشد.
۹- زمان گشایش پیشنهادات: روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۱ و محل گشایش آن سالن کنفرانس طبقه سوم می باشد.
۱۰- مدت اعتبار پیشنهادات: مدت اعتبار پیشنهادات سه ماه می باشد.
۱۱- شرایط متقاضی:
✓ داشتن مجوز رسمی از اتحادیه ایمنی و آتش نشانی
✓ داشتن تجربه کافی و مرتبط با موضوع مناقصه.
✓ داشتن حسن سابقه در کارهای قبلی.
✓ داشتن توان مالی.
✓ داشتن ظرفیت خالی.
✓ داشتن گواهینامه تائید صلاحیت ایمنی پیمانکاران.
✓ ارائه گواهی رضایت نامه از کارفرمایان قبلی .
✓ ثبت نام و اخذ کد اطلاع رسانی مناقصات از سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.
✓ عطف به آئین نامه اجرایی راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی و تقویت حسابرسی ، انعقاد قراردادهای بیش از ۱۰ برابر نصاب معاملات متوسط ، صورتهای مالی حسابرسی شده توسط حسابدار رسمی، عضو جامعه حسابداران رسمی مورد نیاز می باشد .
✓ عطف به نامه شماره ۱/۱۴۰۹۳۵ مورخ ۹۹/۰۵/۱۱ مرکز توسعه تجارت الکترونیکی وزارت صنعت، معدن، تجارت کلیه شرکت کنندگان ملزم به داشتن مهر و امضا، دیجیتال اسناد بارگذاری شده توسط صاحبان امضا، و شرکت، در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) می باشند .
متقاضیانی که دارای شرایط مذکور در بند (۱۱) فوق بوده و آمادگی اجرای پروژه را دارند، می توانند در مهلت تعیین شده فوق الذکر، جهت دریافت اسناد مناقصه به سامانه تدارک الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir مراجعه نمایند.
اطلاعات تماس سامانه ستاد جهت انجام مراحل عضویت در سامانه ۰۲۱-۴۱۹۳۴
کد فراخوان : ۲۰۹۹۰۹۲۷۶۹۰۰۰۲۱۹

شناسه آگهی: ۱۰۹۰۷۹۹ روابط عمومی شرکت گاز استان تهران

شرکت فولاد خوزستان «سهامی عام»

«آگهی مناقصه عمومی
یک مرحله ای شماره: ۵۲۴۲۶۱۵۳»

نوبت دوم

مناقصه‌گزار: شرکت فولاد خوزستان
شرح مناقصه: تعمیر ترانس کوره یک به شماره سریال ۲۵۶۳۰۰۸۷۴
نوع مناقصه: عمومی یک‌مرحله‌ای
مدت زمان: ۶ماه
مهلت اعلام آمادگی: تا پایان وقت اداری روز یکشنبه مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۱۹ (با ارسال ایمیل به نشانی زیر)
داوطلبان شرکت در مناقصه با مراجعه به وب‌سایت www.ksc.ir منوی مدیریت خرید و تامین‌کنندگان، ضمن ثبت‌نام و درج کلیه اطلاعات عمومی و تکمیلی خود، مستندات و مدارک لازم را پیوست نمایند.
دریافت اسناد مناقصه (پس از ارائه گواهی صلاحیت ایمنی اداره کار و تائید واحد ارزیابی تامین‌کنندگان) از تاریخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۹ به مدت دو روز در قبال ارائه اصل رسید واریز مبلغ ۵۰۰،۰۰۰ ریال (غیرقابل استرداد) در وجه شرکت فولاد خوزستان
تاریخ تحویل پیشنهادات: روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۱
تاریخ گشایش پاکات پیشنهاد قیمت/ فنی: روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۲
مبلغ تضمین شرکت در مناقصه: ۳۵۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال
نوع تضمین: ۱) ضمانتنامه معتبر بانکی ۲) چک تضمینی و یا واریز مبلغ در وجه شرکت فولاد خوزستان ۳) انجام بلوکه مالی از مطالبات شرکت‌کننده نزد فولاد خوزستان
شماره حساب واریز وجه:
الف) حساب سپهر ۰۱۰۰۳۰۴۴۵۳۰۰۱ بانک صادرات شعبه مجتمع فولاد اهواز کد ۳۸۸۲
ب) حساب سیبا ۰۱۰۲۵۱۳۱۸۶۰۰۲ بانک ملی شعبه مجتمع فولاد اهواز کد ۶۵۳۲
نشانی شرکت: اهواز- کیلومتر ۱۰ جاده اهواز بندر امام، شرکت فولاد خوزستان، مدیریت: خرید خدمات و قراردادها
تلفن: ۰۶۱-۳۲۱۳-۶۴۱۸
ایمیل: E.HEIBATI@KSC.IR
روابط عمومی شرکت فولاد خوزستان
تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۳۹۹/۱۱/۲۰ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۳۹۹/۱۱/۲۵

شرکت شهرکهای صنعتی فارس

آگهی فراخوان

شناسه ۱۰۹۲۲۸۷

شرکت شهرکهای صنعتی فارس در نظر دارد مناقصه عمومی به شماره ۲۰۹۹۰۰۱۰۵۴۰۰۰۰۹۴، ۲۰۹۹۰۰۱۰۵۴۰۰۰۱۰۰ را به شرح ذیل به روش یک‌مرحله‌ای با ارزیابی کیفی (فشرده) وفق قانون برگزاری مناقصات از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت واگذار نماید. کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه‌گران و بازگشایی پاکت‌ها از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است مناقصه‌گران در صورت عدم عضویت قبلی مراحل ثبت‌نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند. تاریخ انتشار مناقصه در سامانه ۱۳۹۹/۱۱/۲۱ می‌باشد.

ردیف	موضوع	رتبه	مبلغ برآورد	مبلغ تضمین شرکت در مناقصه	مدت (ماه)	محل تامین اعتبار
۱	تجدید مناقصه پروژه خاکبرداری و زیرسازی شهرک صنعتی بزرگ شیراز	۵ راه و ترابری	۳۵،۷۴۰،۸۶۳،۷۵۰	۱،۷۸۷،۰۴۳،۱۸۷	۶	جاری
۲	پروژه تکمیل شبکه گاز به همراه ساختمان و مکانیکال ایستگاه گاز شهرک صنعتی بزرگ شیراز فاز ۵	۵ تاسیسات و تجهیزات با نفت و گاز	۴۶،۰۳۰،۶۳۰،۵۸۰	۲،۳۰۲،۰۰۰،۰۰۰	۱۰	جاری

۱- زمان دریافت اسناد مناقصه از سایت: از ۱۳۹۹/۱۱/۲۱ لغایت ۱۳۹۹/۱۱/۲۷
۲- آخرین مهلت تسلیم پیشنهاد: در سامانه تدارکات ساعت ۱۳ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۳ و فیزیکی پاکت الف (ضمانت‌نامه یا فیش نقدی) ساعت ۱۴:۳۰ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۲ دبیرخانه شرکت
۳- زمان بازگشایی پاکت‌ها: چهارشنبه ساعت ۰۸:۳۰ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۳
اطلاعات تماس دستگاه مناقصه‌گزار جهت دریافت اطلاعات بیشتر در خصوص اسناد مناقصه و ارائه پاکت‌های الف: آدرس: شیراز – بلوار زند – روبروی دانشکده پزشکی – شرکت شهرکهای صنعتی فارس تلفن: ۳۲۳۶۰۵۷۰
اطلاعات سامانه ستاد جهت انجام مراحل عضویت در سامانه: مرکز تماس: ۰۲۱۴۱۹۳۴
اطلاعات تماس دفاتر ثبت نامه سایر استان‌ها، در سایت سامانه (www.setadiran.ir) بخش "ثبت‌نام/ پروفایل تامین‌کننده/ مناقصه‌گر" موجود است.
مالف ۱۱۶۲۰
روابط عمومی شرکت شهرکهای صنعتی فارس

آگهی تغییرات
شرکت سرمایه‌گذاری توکا فولاد
آگهی تغییرات شرکت سرمایه‌گذاری توکا فولاد سهامی عام به شماره ثبت ۶۱۳۴ و شناسه ملی ۱۰۲۶۰۲۷۲۵۱۸ به استناد نامه شماره ۱۲۲/۷۷۲۲۲ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۲۵ سازمان بورس و اوراق بهادار و صورتجلسه هیات‌مدیره مورخ ۱۳۹۹/۰۹/۲۹ تصمیمات ذیل اتخاذ شد: حسن شاهوردی به شماره ملی ۰۴۹۲۵۹۰۷۰۲ به نمایندگی شرکت سرمایه‌گذاری مهرگان تأمین پارس (سهامی خاص) به سمت عضو اصلی هیات‌مدیره برای مدت باقیمانده دوره هیات‌مدیره تا تاریخ ۱۴۰۱/۰۳/۲۲ انتخاب گردید. در ضمن در سمت سایر اعضا و امضای مجاز شرکت تغییری ایجاد نگردید.
اداره کل ثبت اسناد و املاک استان اصفهان اداره ثبت شرکت‌ها و موسسات غیر تجاری اصفهان (۱۰۹۲۵۶۵)

«آگهی خرید
دستگاه‌های حفاری اکتشافی»
شرکت اکتشاف معادن و صنایع غدیر در نظر دارد نسبت به خرید دستگاه‌های حفاری اکتشافی مغزه‌گیری مکانیکی با مشخصات دستگاه G650 ساخت کشور ایران با موتور دوپتی ۴ سیلندر و با شاسی و دکل و وینچ و واپرلاین و قابلیت حفاری تا عمق ۳۵۰ متر و دستگاه HGY300 ساخت کشور چین کارخانه FLYDISC با موتور دوپتی ۳ سیلندر و قابلیت حفاری تا عمق ۳۰۰ متر اقدام نماید. لذا بدینوسیله از کلیه شرکت‌هایی که فروشنده دستگاه‌های مذکور می‌باشند دعوت می‌گردد تا پیشنهاد قیمت خود را جهت فروش به همراه مشخصات کامل فنی دستگاه حفاری در پاکت دربسته و ممهور به مهر شرکت حداکثر ظرف مدت ۷ روز پس از انتشار آگهی به نشانی: تهران، خیابان شریعتی، روبروی بلوار میرداماد، کوچه نیک، پلاک ۳۰، طبقه اول، دبیرخانه کمیسیون معاملات ارسال نمایند.

گسترش تجارت
شنبه
۲۵ بهمن ۱۳۹۹
اول رجب ۱۴۴۲
۱۳ فوریه ۲۰۲۱
شماره ۱۷۲۹
پیاپی ۳۰۴۷
www.Tejaratdaily.com

جای خالی آمایش سرزمین در حوزه اصناف

اکسپو ۲۰۲۰ فرصتی فوق‌العاده برای جذب سرمایه‌گذار

تداوم ترافیک کامیون‌ها در آستارا

دیدگاه کارشناسان اقتصادی درباره نقش آمایش سرزمین در تجارت:

پذیرای آمایش نبوده‌ایم

پیمان صفردوست
editor@smtnews.ir

یکی از سوالات اساسی که همیشه برای دولت‌ها مطرح بوده این است که چه زیرساخت‌هایی باید ایجاد، تقویت، تکمیل و یکپارچه شود و مدیریت و بهره‌برداری از آنها به چه طریقی باشد تا تولیدکننده از مزایای حداکثری تولید و تجارت محصولات خود برخوردار شود. در عین حال این موضوع نیز بسیار حائز اهمیت است که تولیدکنندگان خارجی نیز راغب به استفاده از امکانات لجستیکی و تجاری کشور شوند و از آن به‌عنوان یک مرکز واسطه ترانزیتی برای کالاهای صادراتی خود استفاده کنند. این پرسش‌ها درواقع دربرگیرنده اهداف آمایش سرزمین در حوزه تجارت و آمایش تجاری هستند و مشخص می‌کنند که ما در آمایش سرزمین و تجاری به‌دنبال چه اهدافی هستیم. در کشور ما نیز موضوع آمایش سرزمین سال‌هاست مورد توجه سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران اقتصادی بوده اما نکته مهم این است که در سال‌های گذشته کمتر شاهد اثری از آمایش سرزمین در تجارت بوده‌ایم. در این پرونده موضوع تاثیر آمایش سرزمین و آمایش تجاری را با کارشناسان اقتصادی مطرح کرده است که شرح آن را در ادامه می‌خوانید:

برنامه‌ای برای همه بخش‌ها

مهم‌ترین خصوصیات آمایش سرزمین، جامع‌نگری، دوراندیشی، کل‌گرایی، کیفیت‌گرایی و سازماندهی فضای کشور است. هدف آمایش سرزمین، توزیع بهینه جمعیت و فعالیت در سرزمین است، به‌گونه‌ای که هر منطقه متناسب با قابلیت‌ها، نیازها و موقعیت خود از طیف مناسبی از فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی برخوردار باشد و جمعیتی متناسب با توان و ظرفیت اقتصادی خود بپذیرد. به عبارت دیگر، هدف کلی آمایش سرزمین عبارت است از سازماندهی فضا به‌منظور بهره‌وری مطلوب از سرزمین در چارچوب منافع ملی که این بهره‌وری در زمینه‌های تجاری کشور نیز می‌تواند قابل تعریف باشد. آمایش سرزمین، زمینه اصلی تهیه برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی هر منطقه را فراهم می‌آورد و ابزار اصلی تلفیق برنامه‌ریزی‌های اقتصادی و اجتماعی با برنامه‌ریزی‌های فیزیکی و فضایی خواهد بود. از آنجا که برای تحقق اهداف توسعه، باید همه منابع اجتماعی را اعم از انسانی، اقتصادی، فضایی و محیطی به کار گرفت و بکارگیری همه این‌ها مستلزم برنامه‌ریزی است، آمایش سرزمین مبنای طرح‌ها و برنامه‌های جامع توسعه بوده و پیونددهنده برنامه‌ریزی‌های اقتصادی، اجتماعی و فضایی یا مجموع آنها در قالب برنامه‌ریزی جامع و در مقیاس ملی و منطقه‌ای است که می‌تواند تاثیرات مثبت خود را بر مقوله تجارت نیز داشته باشد. در این زمینه شیوه و ترکیب تولید، اولویت‌ها در تخصیص منابع، سیاست‌های وارداتی و صادراتی باعث شکل‌گیری مراکز تولید و مصرف، قطب‌های صنعتی و نواحی کشاورزی و مراکز دادوستد می‌شود که از اصلی‌ترین عوامل شکل‌گیری سرزمین است.

البته در کنار این تعریف، اصطلاح دیگری به نام آمایش تجاری نیز تعریف شده که برخلاف آمایش سرزمین در هدف اصلی خود به‌دنبال استفاده بهینه از ظرفیت‌های سرزمینی و ناحیه‌ای نیست؛ بلکه هدف اصلی آن استفاده بهینه از ظرفیت‌ها و زیرساخت‌های تجاری کشور و به خدمت گرفتن مناسب ظرفیت‌های صنعتی، کشاورزی و طبیعی درجهت توسعه و بهبود تجارت کشور است. آمایش تجاری عبارت است از گسترش و بهره‌برداری بهینه از زیرساخت‌ها و امکانات تجاری کشور برای رسیدن به شکوفایی لازم در امر تجارت و بازرگانی. آمایش تجاری می‌تواند ظرفیت‌های صنعتی، کشاورزی و خدماتی کشور را از بالقوه به بالفعل تبدیل کند. آمایش تجاری، مسیر کامل تجارت خارجی و داخلی شامل تسهیل در تامین منابع و مواد موردنیاز تولید و مصرف کشور، به تحرک درآوردن تولید، ساماندهی توزیع و مدیریت صادرات و واردات را هموار می‌کند.

با قائل شدن این تمایز اصلی بین آمایش تجاری با آمایش سرزمین می‌توان دریافت که در آمایش تجاری، تمرکز بر زیرساخت‌های تجاری کشور و راهبرد توسعه این زیرساخت‌ها است تا با استفاده از این مولفه‌ها ظرفیت‌های تجاری کشور مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد. اما همچنان پرسش اصلی در این زمینه این است که آیا آمایش سرزمین یا آمایش تجاری، در کشور ما توانسته تاثیر مطلوب خود را بر اقتصاد در بخش تجارت داشته باشد؟

آمایش سرزمین یک حلقه از زنجیره است

اکبر نیکواقبال- اقتصاددان و استاد دانشگاه:

اگر بخواهیم به صورت کلی درباره آمایش سرزمین و تاثیرات آن بر تجارت کشورها صحبت کنیم، می‌توان گفت که این موضوع می‌تواند در بهبود تجارت و ایجاد بهره‌وری در این بخش، نقش بسزایی داشته باشد و کشورهای پیشرو در حوزه تجارت نیز در سال‌های اخیر از این مولفه به شکل مطلوب بهره برده‌اند.

اما این مولفه و ظرفیت‌های بهره‌گیری از آن شکل متفاوتی دارد.

حقیقت این است که در کشور ما صحبت از موضوعاتی مانند آمایش سرزمین و نقش آن در تجارت زمانی متداول و به اصطلاح مد روز بود و مباحث فراوانی پیرامون آن مطرح می‌شد اما با گذشت زمان این موضوع رفته‌رفته به حاشیه کشیده شد.

درواقع گذشت زمان مشخص کرد مواردی که در بخش‌های مختلف درباره توسعه تجاری و اقتصادی کشور مطرح می‌شود، در نهایت به مسائل ریشه‌ای اقتصاد کشور مانند بروکراسی‌های اداری، ساختار عریض و طویل، فساد و فضای کسب‌وکار منتهی می‌شود.

تجربه در این زمینه ثابت کرده است وقتی این عوامل و موانع عمومی در حوزه اقتصاد و تجارت تا این حد مشکل‌ساز هستند، نه‌تنها آمایش سرزمین بلکه هیچ مورد تکمیلی دیگر در این حوزه قدرت اجرا و تاثیرگذاری نخواهد داشت.

مسئله مهمی که در این باره باید به آن توجه داشت این است که در تجارت همه اجزا با هم در ارتباط هستند و نمی‌توان توقع داشت موضوعی مثل آمایش سرزمین، بدون آنکه مولفه‌های دیگر تجارت در حد مطلوب خود ایفای نقش کنند، بتواند تاثیری چندانی بر ارتقای نظام تجاری ما بگذارد.

وقتی صحبت از تجارت می‌کنیم درواقع روی سخن با صادرات و واردات بین ایران و سایر کشورها است و این یعنی درباره یک کشور تک‌محصولی سخن می‌گوییم که در نیم قرن گذشته نتوانسته تنوع و بهره‌وری و کارایی لازم را در بخش‌های مختلف خود ایجاد کند.

جدا از این موضوعات دست‌کم حدود ۳۰ درصد از مقوله تجارت، به روابط انسانی مطلوب بین خریدار و فروشنده بازمی‌گردد که ما در این بخش نیز نتوانسته‌ایم گام‌های موثری برداریم.

ما وقتی به ترازهای اقتصادی در کشور نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که این ترازها نیز تامین‌کننده نیازهای ما در این بخش نبوده‌اند. ما از نظر تراز تجاری، سرمایه کوتاه‌مدت، سرمایه بلندمدت، دارایی‌ها و... شرایط مطلوب را نداشته‌ایم و در این وضعیت باید چه انتظاری از برآیند آمایش سرزمین و تاثیر آن بر تجارت کشور داشت؟!

آمایش سرزمین در شرایطی می‌تواند بر تجارت یک کشور تاثیرات مثبت و قابل‌توجهی داشته باشد که سیستم اقتصادی و تجاری آن در زمینه‌های دیگر به رشد مطلوب رسیده باشند و از چنین مولفه‌هایی برای افزایش بهره‌وری در این حوزه استفاده کنند.

وقتی هنوز در مولفه‌های بنیادی و زمینه‌های اصلی تجارت به حد مطلوب نرسیده‌ایم و نتوانسته‌ایم از این ظرفیت‌ها به شکل قابل قبولی استفاده کنیم، بستر مناسبی برای مباحث تکمیلی مانند آمایش سرزمین وجود نخواهد داشت.

وقتی آمارهای منتشرشده در بخش تجارت بیانگر این نکته است که سالانه حدود ۲۰ میلیارد دلار قاچاق کالا و خدمات در کشور داریم، نمی‌توان انتظار داشت که موضوعی مانند آمایش سرزمین بتواند نقش قابل‌توجهی در بخش تجارت کشور ایفا کند.

فرض کنیم که آمایش سرزمین، موجب شد تا در تولید محصولی مانند زعفران حرکت‌های مثبت و قابل توجه داشته باشیم؛ اما وقتی این محصول به صورت قاچاق به کشورهای دور و نزدیک برود و با بسته‌بندی و ایجاد ارزش افزوده برای آن کشورها وارد بازار شود، تجارت از این آمایش سرزمین ما حائز کدام سود خواهد شد؟

در نهایت اگر بخواهیم در زمینه بهبود تجارت کشور کاری از پیش ببریم و اقدام نتیجه‌بخشی انجام دهیم، باید همه مولفه‌ها را درنظر بگیریم و این زنجیره متصل به هم را به شکل یکپارچه ارتقا دهیم وگرنه پرداختن موضعی و مقطعی به مسائلی مانند آمایش سرزمین جنبه کاربردی پیدا نخواهد کرد و در حد شعار باقی خواهد ماند.

کار جامعی انجام نداده‌ایم

محمدرضا مودودی - کارشناس اقتصاد بین‌الملل:

نگاه آمایش سرزمین در حوزه تولید، تجارت و در کل در همه بخش‌ها این است که کدام منطقه دارای کدام ظرفیت‌ها است تا بتوان برمبنای آن ظرفیت‌ها، بحث سرمایه‌گذاری، امکانات، تسهیلات و... را به آن مناطق معطوف کرد.

درواقع می‌توان از آمایش سرزمین به‌عنوان پیش‌نیازی برای فعالیت‌های تولیدی و توسعه‌ای یاد کرد.

در بحث تجارت نیز مسئله به همین شکل است. ایران کشوری با ۱۵ همسایه و بیش از ۸۰۰۰ کیلومتر مرز زمینی و دریایی است و اگر بخواهیم آمایش سرزمین را در این حوزه انجام دهیم، باید این موضوع را مورد بررسی قرار دهیم. باید ببینیم که هر منطقه‌ای در جغرافیای کشور تا چه حد می‌تواند جغرافیای مستعدی را برای تجارت ایجاد کند. برای مثال، می‌بینیم که منطقه‌ای مانند مکران به دلیل مجاورت با دریا و آب‌های آزاد ظرفیت‌های قابل ملاحظه‌ای را در زمینه شکل‌گیری فعالیت‌های صادراتی و وارداتی دارد و می‌توان امکانات مورد نیاز برای این کار را در این مناطق ایجاد کرد. این موضوع در مناطقی که با کشورهای عراق، افغانستان یا پاکستان هم‌مرز هستند نیز قابل بررسی و سرمایه‌گذاری است.

اما درباره اینکه این آمایش سرزمین در حوزه تجارت در کشور ما تا چه حد انجام شده باید گفت متاسفانه تا امروز طرح چندان جامعی در این باره انجام نشده، در دستور کار هیچ‌کس نبوده و اهمیت این موضوع با درنظر گرفتن این نکته که ایران قصد دارد از اقتصاد متکی به نفت فاصله بگیرد و تجارت خود را برمبنای محصولات غیرنفتی شکل دهد، مورد توجه واقع نشده است.

البته اگر تصمیم بر اجرای چنین برنامه‌ای هم گرفته شود، در مرحله بعد باید برنامه‌ریزی برای اختصاص کدام امکانات به کدام مناطق مورد توجه قرار گیرد تا تجارت در آن مناطق به ظرفیت‌های مورد نظر برسد که این موضوع نیز به نوبه خود زمان‌بر خواهد بود.

علاوه بر اراده ایجاد چنین ساختاری برای شکل‌گیری آمایش سرزمین در حوزه تجارت، ما منابعی را نیز در داخل و خارج از کشور در اختیار نداریم تا نیازهای موجود در این حوزه را به‌درستی بسنجیم و براساس آن برنامه ارائه دهیم.

ما با آمایش سرزمین در حوزه تولید حتی می‌توانیم مناطقی را در مرزها برای فعالیت‌های مشترک اقتصادی با کشورهای دیگر درنظر بگیریم که دو طرف در این حوزه بتوانند در آن مناطق اقدام به سرمایه‌گذاری کنند.

درواقع وقتی درباره چشم‌انداز ۱۴۰۴ صحبت می‌کنیم و هدف خود را برای این سال، تبدیل شدن به قطب صنعتی منطقه درنظر می‌گیریم، برای اینکه بتوانیم به این هدف دست پیدا کنیم، باید آمایش سرزمین را در دستور کار خود قرار دهیم تا جزئیات این هدف‌گذاری و شرایط اجرایی شدن آن در بخش‌های مختلف به طور مشخص مورد ارزیابی قرار گیرد و از پیش‌رفتن کار به صورت جزیره‌ای، منفصل با حداقل بازدهی جلوگیری شود.

به دلیل وجود همین خلأ در بخش آمایش سرزمین و بررسی‌های هم‌راستا با آن است که ما هنوز بعد از گذشت نیم‌قرن از شکل‌گیری تولید صنعتی در کشور، دچار این جنگ تمام‌نشدنی تنظیم بازار داخل، صادرات کالاهای یارانه‌ای و واردات کالاهای لوکس هستیم و این موضوع نشان می‌دهد که دورنمایی که ما برای چشم‌انداز ۱۴۰۴ متصور هستیم با فعالیت‌هایی که در این راستا در کشور صورت می‌گیرد، هم‌خوانی ندارد و موانع جدی مثل همه‌گیری کرونا، تحریم‌های و مشکلات اقتصادی برای انجام شدن این کار نیز به اندازه کافی وجود دارد.

آمایش سرزمین موضوع بسیار قابل اهمیت و قابل اعتنایی در دورنمای تجارت کشور است اما با توجه به زمان از دست رفته و مسیر عقب‌گردی که ما در مسیر تولید و تجارت داریم، نمی‌توان تا سال ۱۴۰۴ به اهداف آن رسید و نیاز به هدف‌گذاری‌های جدی و جدید در این زمینه وجود دارد.

آنچه امروز ما به عنوان دورنمای تجارت در نظر داریم، بیش از اینکه براساس برنامه‌های مبتنی‌بر آمایش سرزمین شکل گرفته باشد، برمبنای امیدواری حاصل شده است. بنابراین بسیار تصادفی در این مسیر پیش می‌رویم.

در کل تا زمانی که آمایش سرزمین در حوزه تجارت صورت نگیرد و ظرفیت‌ها بر مبنای چشم‌انداز تعریف نشوند و ندانیم که کدام منطقه جغرافیایی ایران مستعد کدام فعالیت اقتصادی است و چه نقشی را در تحقق اهداف چشم‌اندازهای ما ایفا خواهد کرد، تمام فعالیت‌های ما معطوف به آزمون و خطا و تصمیمات افراد ارشدی خواهد بود که فعالیت‌های اجرایی را برعهده دارند.

سخن پایانی

با توجه به آنچه گفته شد، به نظر می‌رسد آمایش سرزمین و آمایش تجاری در ساختار تجارت کشور ما بیش از آنکه یک برنامه مدون و اجرایی باشد، در این سال‌ها به شکل یک تعریف کلی و شعار ارائه شده و مولفه‌های مورد نظر آن در عمل کمتر مورد توجه تصمیم‌گیران این حوزه قرار گرفته است؛ یعنی با وجود ذکر دلایل فراوان مبنی‌بر اهمیت این موضوع در ارائه راهکارها، در عمل کمتر به آن توجه شده و ظرفیت‌سنجی‌های حوزه تجارت همچنان مسیر سنتی خود را پیموده است که نتیجه این اختلاف در تئوری و بخش‌های عملیاتی در این سال‌ها اهداف در دسترسی بوده که هنوز به آنها نرسیده‌ایم.

> نگاه آمایش سرزمین در حوزه تولید، تجارت و در کل در همه بخش‌ها این است که کدام منطقه دارای کدام ظرفیت‌ها است تا بتوان برمبنای آن ظرفیت‌ها، بحث سرمایه‌گذاری، امکانات، تسهیلات و... را به آن مناطق معطوف کرد

یادداشت

مهاجرت معکوس دستاورد آمایش سرزمین

رامین انتظاری
کارشناس معدن

مهم‌ترین ارکان دانش میان‌رشته‌ای آمایش سرزمین مبتنی‌بر پایه ابعادی مانند فضا، جمعیت، فعالیت و محیط‌زیست به طور همزمان است. نتایج حاصل از تحقیقات در زمینه نظام‌بخشی، سیاست‌گذاری، طرح و برنامه‌ریزی و همچنین ساماندهی به امور اراضی و موقعیت‌های زیست‌محیطی و جغرافیایی و برهم‌کنش این خصوصیات از دستاوردهای آمایش سرزمین به شمار می‌رود. با توجه به جبر موقعیت مکانی ظرفیت‌های معدنی، موضوع آمایش سرزمین می‌تواند در مرحله دوم خود به کار گرفته شود؛ به معنای آنکه پس از مکان‌یابی ظرفیت‌های معدنی و طی فرآیندهایی مانند مکان‌یابی اکتشاف، اکتشافات تفصیلی و استخراج در زمینه پیاده‌سازی آمایش سرزمین در موقعیت مورد نظر، مطالعات را آغاز کرده و نتایج را می‌توان پیاده‌سازی کرد. از دیدگاه جمعیتی طرح آمایش سرزمین برای معادن می‌تواند باعث مهاجرت معکوس و تمرکز بیش از پیش ساکنان مناطق معدنی شود؛ آن‌گونه که با ایجاد یک کارگاه در نزدیکی روستا و اشتغالزایی، افراد بومی مهاجرت کرده به شهرهای بزرگ به روستاها بازگردند. هرچند نمی‌توان تاثیر ایجاد معادن در مهاجرت و ترک روستاها را نادیده گرفت؛ به علت مسائل زیست‌محیطی و آلودگی صوتی یا گرد و غبار حاصل از فعالیت معدنی و تاثیر منفی آن روی محصولات کشاورزی، مهاجرت روستاییان در بعضی از مناطق معدنی شکل گرفته است. از آنجایی که فعالیت معدنکاری می‌تواند مراتع اطراف را تحت تاثیر دهد، می‌تواند باعث بروز مشکلاتی برای دامداران منطقه شود که در صورت ترمیم نشدن بافت و پوشش گیاهی منطقه سبب کوچ دامداران از آن منطقه خواهد شد. با ایجاد طرح آمایش زمین در حوزه معادن، مسائل زیست‌محیطی از دیگر مواردی خواهند بود که به سامان خواهند رسید. مشکلات محیط زیستی ناشی از حضور و بهره‌برداری معادن از طبیعت، گاهی تغییرات ماندگاری را در نواحی معدنی به وجود آورده که با رسیدگی نشدن و کم‌توجهی می‌توانند آثار مخرب ماندگاری بر محیط‌زیست داشته باشند و با مطالعه و بررسی هر مورد در قالب یک برنامه سراسری با عنوان آمایش زمین، به طور تخصصی می‌توان از این آسیب‌ها جلوگیری کرد و میزان خسارت‌ها را کاهش داد.

طرح آمایش معادن باید از طریق سازمان برنامه و بودجه تدوین شده و با تعامل و همکاری مشترک بین سازمان صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست، منابع طبیعی، میراث فرهنگی و سازمان نظام مهندسی معدن در دست اجرا قرار گیرد. با توجه به قوانین متعدد و متنوع و در عین حال برخی غیرهمسو در این سازمان‌ها و نهادهای مربوطه، اجرای طرح آمایش معادن ایجاد کارگروه‌های مشترک برای رفع مشکلات و موارد متناقض را می‌طلبد. شالوده طرح آمایش سرزمین باید از طریق سازمان برنامه و بودجه تهیه شود و در مرحله بعدی با حضور نمایندگان سازمان‌های نام‌برده درباره موارد مطرح‌شده و بعضی تناقضات، تصمیم‌گیری و ابلاغ شود. مورد بعدی که در کشور با آن روبه‌رو هستیم، کم‌توجهی به ظرفیت‌های دانشگاهی به‌عنوان سرمایه‌های انسانی در حوزه معدن است. در کشورهای پیشرفته دو بخش ظرفیت دانشگاهی و حوزه معدن رابطه تنگاتنگی با یکدیگر دارند به طوری که در اغلب پروژه‌های جدید با کمک بخش دولتی یا شرکت‌های خصوصی به شکل پروژه‌های دانشگاهی و از طریق استادان با همکاری دانشجویان مستعد و با صرف بودجه‌های کلان پیگیری می‌شود و بعد از تکمیل مرحله تئوری در محیط دانشگاهی با انواع و اقسام حمایت‌های مالی دولتی به نام پروژه‌های پژوهشی یا از طریق کمک‌هزینه مالی در قالب بورسیه و... به مرحله فیزیکی و پیش تولید می‌رسد که پس از طی مراحل یادشده به ظهور و بروز رسیده و شاهد ابداعات متنوعی در این زمینه هستیم. متاسفانه درحال‌حاضر شاهد گمرنگ بودن این بخش در ایران هستیم و بسیاری از پروژه‌های دانشگاهی به علت حمایت نکردن دولت و به‌ویژه بخش خصوصی به سرانجام نمی‌رسند. درحالی‌که این‌گونه موارد می‌توانست تحولی در سیستم روابط بین جامعه دانشگاهی و فعالان حوزه معدن ایجاد کرده و راهکاری برای برون‌رفت از شرایط ناشی از تحریم‌های متنوعی باشد که در حوزه‌های مختلف کشور موانع زیادی را ایجاد کرده است.

جای خالی آمایش سرزمین در حوزه اصناف

انتقادهـا درباره بی‌توجهی به آمایش سـرزمین در حوزه تجارت و آثار نامطلوب آن تقریبا در میان همه کارشناسان اقتصادی مشترک است.
اما نکته دیگری که بسـیاری از فعالان اقتصادی و کارشناسـان بر آن اتفاق نظر دارند، این اسـت که آثار این بی‌توجهی در حوزه‌هـای کلان تنها محدود به تولید و تجارت این بخش نمی‌شـود و در صورت بروز اشتباه در این سطح، مجموعه‌های زیردسـت صنایع بزرگ یعنی اصناف و کسـب‌وکارهای کوچک و متوسـط نیز از مشکلات آن متاثر می‌شوند. اما آیا واقعا طرحی مانند آمایش سرزمین، در موضع اصناف کوچک و متوسط که بیشتر جنبه محلی و منطقه‌ای دارند نیز می‌تواند این حد تاثیرگذار باشد.
در این شـماره روزنامه صمت نظر کارشناسـان درباره نقش آمایش سرزمین در حوزه اصناف و کسـب‌وکارهای کوچک و متوسـط را جویا شده‌ایم که شرح آن را در ادامه می‌خوانید:

آمایش سرزمین را تبدیل به طرحی بد کردیم

علی مروی، کارشناس اقتصاد و فعال رسانه‌ای در گفت‌وگو با صمت بیان کرد: به طور کلی داشـتن یک پـلان به‌عنوان آمایش سـرزمین کـه مزایای نسـبی هر جغرافیا را نشان دهد و مزیت‌های بالقوه آن را شناسایی کند بسیار مفید است و می‌تواند چه در نـگاه کلان و چه در نـگاه خرد، فواید فراوانی را برای اقتصاد کشور به همراه داشته باشد.

مـروی در ادامه خاطرنشـان کرد: نکته این اسـت که در کشـور این روش تبدیل به عادت شـده که طرح‌های خوب و آزمون‌پـس‌داده را گرفته و پس از پرداخت ناموفق و اجرای ناقص، آن را به‌عنوان یک طرح ناموفق و بد تحویل دهیم.

وی با اشـاره بـه برنامه‌ریزی‌ها و اجرای ناقـص و ناموفق آمایش سـرزمین در کشـور خاطرنشـان کرد: طرح آمایش سـرزمین نیز که در ۳ دوره دولت‌هـای روی کار آمده اخیر مطرح بوده، یکی از همین طرح‌هاسـت کـه با وجود مزایای بسـیار بالا برای حوزه‌های تجارت و کسب‌وکار، هیچ‌وقت به صورت درست برنامه‌ریزی و اجرا نشده است.

وی در این باره تصریح کرد: این طرح بیش از آنکه به‌عنوان یک طـرح واقعی آمایش سـرزمین مطرح باشـد، تبدیل به ابزاری برای دیکته کردن سیاسـت‌های اقتصادی پایتخت و دولت به مناطق مختلف شد و درنتیجه نمی‌توانست برآیندی مفید برای کشور داشته باشد.

مروی درباره نحوه اجرای طرح آمایش سـرزمین در کشور تاکیـد کرد: در حقیقت ما در اجـرای این طرح هیچ‌وقت به صورت واقع‌بینانه عمل نکردیم و همیشـه بیم داشـتیم که مناطـق مختلف مـا مزیت‌های اقتصـادی خود را بشناسند و در حوزه اقتصادی دارای قدرت شوند.

ایـن کارشـناس اقتصـادی بیان کـرد: ترجیح اقتصـادی ما همواره این بوده که مناطق یادشـده همیشه وابسته به مرکز باشند و در این باره می‌توان گفت در این سـبک از آمایش سرزمین، خواست و اراده مردم آن مناطق نادیده گرفته شـده و همواره تصمیم داشته‌ایم که براسـاس الگوهای خود عمل کنیم که موارد متعدد از این نوع برخورد سـلیقه‌ای در مناطق مختلف کشور به وضوح دیده می‌شود.

وی با اشـاره به اشـتباه‌های متعدد در این موضوع، یادآور شـد: برای مثال، در منطقه‌ای مانند ماکـو که از دوره قاجار به‌عنوان پل تجاری ایران با ترکیه و اروپا شـناخته می‌شـده، دولـت به جـای تمرکز بـر تجـارت، طرح‌هـای صنعتی را پایه‌ریزی کرد. اشـتباهی که شکل‌های دیگر آن در مناطقی مثل کردستان، ماهبندان و... روی داده است؛ به همین دلیل از چنین ساختاری نمی‌توان انتظار نتیجه مطلوب و مثبت در حوزه تجارت داشت.

مروی در پایان با اشـاره به تسـری دامنه این مشـکل به صنایع کوچک و متوسـط و اصناف تاکید کرد: این اشـتباه امـروز نه‌تنها در حوزه تجـارت کلان، حتی در حوزه اصناف و کسـب‌وکارهای کوچک و متوسـط نیز که تـا حد زیادی تحـت تاثیـر تجارت کلان و صنایع بزرگ کشـور هسـتند، دیده می‌شـود کـه نتیجه آن جز بازگشـت رو به عقب تمام فعالیت‌های اقتصادی نیست.

آمایش در اصناف فردی است

محمود بنانژاد، عضو هیات‌رئیسـه اتـاق اصناف ایران در نیز این زمینه در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: آنچه از نام آمایش سرزمین به دست می‌آید این است که چنین طرحی به شناسـایی ظرفیت‌ها و قابلیت‌های کشور در حوزه‌های مختلف می‌پردازد. البتـه برخلاف تصور کلی که این طرح را درباره موضوعات کلان در کشور تاثیرگذار می‌دانند، این طرح می‌تواند تاثیرات مطلوبی در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط نیز به دنبال داشته باشد.

بنانژاد در این بـاره افزود: با توجه به اینکه حوزه اصناف در اغلب موارد حوزه فعالیت بنگاه‌های کوچک و متوسـط است نیازسنجی در بخش‌های گوناگون اصناف مختلف اعم از تولید یا خدمات می‌تواند در جانمایی درسـت واحدهای صنفی و ایجاد اشتغال در این زمینه موثر باشد.

وی گفت: آمایش سرزمین با توجه به شناختی که از هر بخش یا منطقه از کشور ایجاد می‌کند، می‌تواند در حوزه محدودسـازی تعداد اصناف و تولیدات صنفی نقش قابل‌توجهی ایفا کند.

رئیس اتاق اصناف مشـهد در این باره افزود: ما می‌توانیم با نیازسـنجی‌های انجام‌شـده در قالب آمایش سـرزمین، تعداد اصناف و خدمات موردنیـاز در هر یـک از مناطق را به‌درسـتی شناسایی و درباره آنها با توجه به این شناخت تصمیم‌گیری کنیـم. بنانـژاد در ادامه خاطرنشـان کـرد: درحال‌حاضر متاسـفانه در این حـوزه برنامه‌ریزی‌های درسـت و کامل انجـام نشـده و آنچه در ایـن حوزه با آن روبه‌رو هسـتیم درواقـع حاصل اسـتنباط‌های صاحبان اصناف اسـت که به سـرمایه‌گذاری کردن یا نکـردن در بخش‌های مختلف منجر شـده اسـت. وی در این باره گفت: طبیعی است اگر آمایش سرزمین به صورت خودمحور و جزیره‌ای، براسـاس نگاه‌های منطقه‌ای، شهری و استانی در حوزه اصناف انجام شـود، درصد خطا در آن کمتر خواهد بود و نتایج مطلوب‌تـری در این زمینه به دست خواهد آمد.

این عضو هیات‌رئیسه اتاق اصناف ایران همچنین عنوان کرد: وقتی این نوع سـرمایه‌گذاری‌ها بحث مـواردی ماننـد احداث هتل‌ها در شـهرهای سـیاحتی و زیارتـی پیش می‌آیـد، اهمیت آمایش سـرزمین بیش از گذشته مشخص می‌شود.

وی در پایان گفت: درحال‌حاضر چنین اقداماتی به جای اینکه از سـوی نهادهای بالادسـتی و به شکل کلی انجام شـود، با تخمین‌های اقتصادی گاهی پراشـتباه از سـوی سرمایه‌گذاران بخش اصناف اتفاق می‌افتد.

سخن پایانی

تجـارت در حوزه کلان با توجه به سـرمایه در گردش آن و میزان تولید و سـودآوری، حتی در صورت جانمایی غلط و بی‌توجهی به آمایش سرزمین، شاید بتواند با میزان بهره‌وری و سـود کمتر، گلیم خود را از آب بیرون بکشد اما این موضوع درباره کسـب‌وکارهای کوچک و متوسط که بیشـتر آنها فعالان بخش خصوصی هستند و در سود و زیان باید دستشـان را روی زانوی خودشـان بگذارند، کاملا فرق می‌کند.

سـرمایه این بخـش به دلیـل محدودیت و مسـائلی مانند مشکلات اقتصادی ایجادشـده در ماه‌های گذشته بسـیار محدود و شکننده اسـت. بنابراین، انتخاب غلط، سـرمایه‌گذاری اشـتباه و جانمایی‌های خـارج از اصول در این کسـب‌وکارها، می‌تواند یک کسب‌وکار کوچک و متوسـط را با زیان‌دهی و شکسـت کامـل روبه‌رو کند و طومار آن را به هم بپیچد. بنابراین، در این شرایط به نظر می‌رسد که موضوع آمایش سرزمین یا در ابعاد کوچک‌تر برنامه‌ریزی آمایش منطقه‌ای حلقه گمشـده‌ای است که در این حوزه باید به آن توجه ویژه شود.

تقدیر از چادرملو، شرکت پیشرو در طرح‌های نوآورانه معدنی

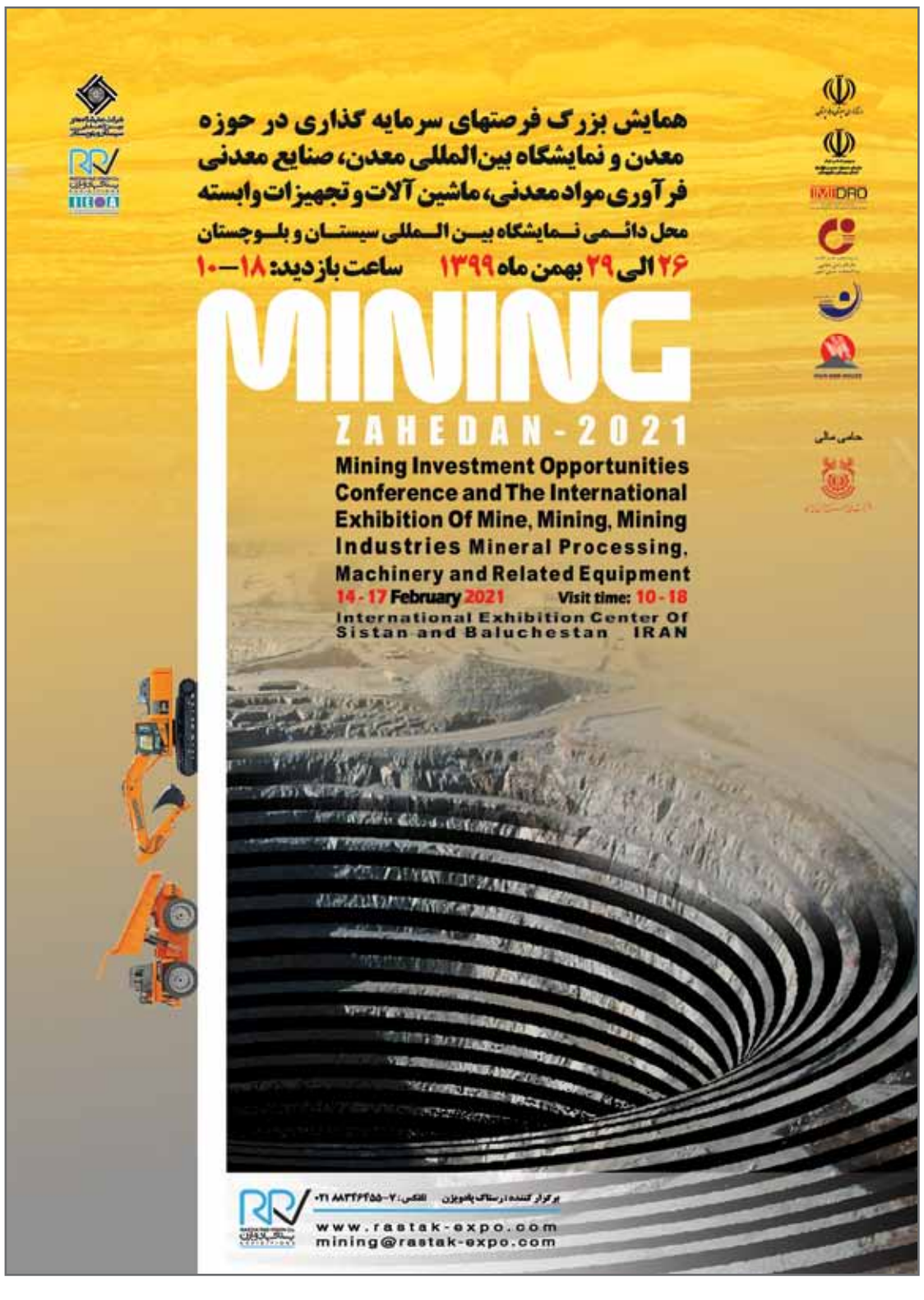
به گزارش صمت از یزد، در مراسم تجلیل از برگزیدگان صنعت و معدن اسـتان یزد، از اقدامات نوآورانه مهندس ناصر تقی‌زاده مدیرعامل شرکت معدنـی و صنعتی چادرملو تجلیل و لوح طرح نمونه برگزیده به سیسـتم کنترل هوشمند(دیسپچینگ) مجتمع معدنی چادرملو اهدا شد.

گفتنی است، این سیستم برای نخستین بار در ایران در مجتمع معدنی چادرملو با هدف راهبری هوشـمند فعالیت‌هـای معدنی طراحی و نصب گردید.

این سیسـتم مدرن وهوشمند، توسـط جوانان خلاق و فارغ‌التحصیل دانشگاه یزد پیاده‌سازی و به بهره‌برداری رسید.

با راه‌اندازی این سیستم هوشـمند، تمامی فعالیت‌های معدن چادرملو به‌صـورت الکترونیکی و از طریق نرم‌افزارهای رایانه‌ای کنترل و به صورت شبانه‌روزی نظارت می‌گردد.

افزایش کنترل و نظارت عملیات اسـتخراج سنگ‌آهن در معدن، کنترل فرآیند تولید و فرماندهی هوشمند تجهیزات و ماشین‌آلات سنگین معدنی و افزایـش ایمنی و راندمـان تولید و کاهش هزینه‌هـا از ویژگی‌های این تکنولوژی ساخت داخل است.

تهران به نمایندگی از ایران و به دعوت محک به کمپین انجمن کنترل جهانی سرطان(UICC) پیوست

برج آزادی و میلاد نارنجی شدند و به کمپین محک پیوستند

«برج میلاد» و «برج آزادی» دو بنای نمادین شـهر تهران، به دعوت از مؤسسه خیریه محک به مناسبت روز جهانی سرطان و روز جهانی سرطان کـودک با نورپردازی نارنجی خود به کمپین محک با هدف آگاهی‌رسـانی سرطان پیوستند.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه خیریه محک، برج «میلاد» و «آزادی» بـه دعـوت محک با نورپـردازی نارنجی که رنگ منتخـب انجمن کنترل جهانی سـرطان (UICC) برای موضوع آگاه‌رسـانی درخصوص سرطان اسـت، با شعار I am and I will همراه شدند و حمایت خود از کودکان مبتلا به سرطان را اعلام کردند.

محـک به عنـوان یکی از اعضای رسـمی UICC از سـال ۲۰۱۶، هر سـال با اجرای این کمپین جهانی تلاش می‌کند با همراهی جامعه مدنی ایران زمینه آگاهی‌رسانی درباره سرطان که باعث تشخیص زودهنگام این بیماری می‌شود را فراهم سازد.

ایـن سـازمان باور دارد تشـخیص زودهنـگام باعث درمـان کم‌دردتر، کم‌هزینه‌تر و مؤثرتر برای کودکان مبتلا به سرطان می‌شود.

بر همین اسـاس از همه اعضای خانواده بزرگ خود دعوت می‌کند تا به این کمپین بپیوندند تا همانند سال گذشته که رتبه نخست درا ین کمپین در بیـن ۱۷۰ کشـور در جهان به محک اختصـاص یافت، صدای حامیان کودکان مبتلا به سـرطان ایرانی جهانی شـود. پیوسـتن هر چه بیشـتر نیکوکاران، هنرمندان، ورزشـکاران، بنگاه‌های اقتصـادی، داوطلبان، کادر درمان، سازمان‌های مردم‌نهاد، اصحاب رسانه و تمامی گروه‌های جامعه به این کمپین در شـرایطی که بیش از ۲۰ هزار کودک تحت حمایت محک در مرحله درمان قرار دارند و روزانه میانگین ۶ کودک به جمع آنها افزوده می‌شود، اهمیت بسـیاری دارد چرا که باعث می‌شود تمامی اقشار جامعه نسـبت به سـرطان کودک آگاه‌تر شده و در کنار آنکه محک را در حمایت از کودکان مبتلا به سرطان یاری می‌دهند، توجه‌شان به علائم سرطان در کودکان نیز بالاتر رفته و این موضوع می‌تواند با کمک به افزایش تشخیص زودهنگام، نرخ بهبود سرطان در کودکان را افزایش دهد.

معاون فنی‌مهندسی شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی ایران در گفت‌وگو با صمت مطرح کرد

اکسپو ۲۰۲۰ فرصتی برای جذب سرمایه‌گذار

عکس: آیدا فریدی

مهرماه ۱۴۰۰ بزرگ‌ترین رویداد نمایشگاهی جهان در کشور امارات و شهر دوبی برگزار خواهد شد. اکسپو را بعد از جام جهانی و المپیک، بزرگ‌ترین رویداد بین‌المللی در جهان قلمداد می‌کنند که هر ۵ سال یک‌بار برگزار می‌شود. از سویی خاورمیانه برای نخستین‌بار میزبان چنین رویداد نمایشگاهی در سطح بین‌المللی است. همین موضوع فرصتی است تا با بهره‌گیری از ظرفیت‌های بی‌شمار اکسپو بتوان گردشگران و سرمایه‌گذاران متعددی را به سمت کشور جذب کرد. تاریخ برگزاری اکسپو ۲۰۲۰ دوبی، مهرماه امسال تعیین شده بود اما شیوع پاندمی کرونا تمام برنامه‌ریزی‌های قبلی را لغو کرد؛ بنابراین این رویداد با یک سال تأخیر و در مهرماه ۱۴۰۰ برگزار خواهد شد.

اما کشور ما تا کنون چه اقداماتی برای حضور در این رویداد بزرگ جهانی انجام داده است؟ برنامه‌های ایران در مدت‌زمان برگزاری این رویداد بزرگ چیست و ساخت پاویون ایران در کدام مرحله است؟

صمت در همین زمینه گفت‌وگویی را با حسین میرظفرجویان، معاون فنی‌مهندسی شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی ایران و مسئول کمیته فنی معماری اکسپو ۲۰۲۰ دوبی ترتیب داده و جزئیات آخرین اقدامات در راستای حضور ایران در این اکسپو را جویا شده که در ادامه مطالعه خواهید کرد. میرظفرجویان در ابتدا اظهار کرد: اکسپو، نمایشگاهی جهانی و جزو رویدادهای مهم جهان است. این رویداد بزرگ هر ۵ سال یک‌بار و براساس یک روند انتخاباتی از سوی دفتر بین‌المللی نمایشگاه‌های جهانی در پاریس، یک کشور به‌عنوان میزبان انتخاب می‌شود و براساس آن فعالیت‌ها شکل می‌گیرد. اکسپو پیش‌رو، اکسپو ۲۰۲۰ دوبی است. این کشور در سال ۲۰۱۲ به‌عنوان میزبان اکسپو ۲۰۲۰ معرفی شد. کشور ما نیز در سال ۱۳۹۷ فرآیند شروع انتخاب طرح معماری و طراح برای پاویون ایران را آغاز کرد. در همان سال طی حکمی من مسئول کمیته فنی و معماری اکسپو ۲۰۲۰ شدم. ما در نخستین اقدام یک مسابقه طراحی را برگزار کردیم. در این مسابقه از همه معماران بزرگ کشور دعوت به عمل آمد. از میان تمام شرکت‌کنندگان در فراخوان، ۱۰ شرکت معماری برجسته براساس شرایط فراخوان مسابقه انتخاب شدند. سپس قراردادهایی بین شرکت سهامی نمایشگاه‌ها و این شرکت‌ها منعقد شد. بعد از این مرحله، این ۱۰ شرکت مشغول طراحی پاویون ایران در اکسپو ۲۰۲۰ شدند. در انتها از طریق داوران بسیار مجرب که از اساتید برجسته معماری و دانشگاهی کشور بودند، در روز نهایی و در جلسه‌ای با حضور شهردار تهران ۳ طرح برگزیده و در نهایت یک طرح با توجه به ملاحظات اقتصادی انتخاب شد.

■ تسریع در پیشرفت ساخت پاویون ایران

معاون فنی‌مهندسی نمایشگاه بین‌المللی و مسئول کمینه فنی و معماری اکسپو ۲۰۲ در ادامه گفت: متأسفانه در ۸ ماه اخیر اقدام قابل توجهی درباره ساخت پاویون ایران انجام نشده بود. به لطف خدا پس از آغاز به کار دکتر زمانی به‌عنوان ریاست شرکت سهامی نمایشگاه‌های بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران و تأکید ایشان بر سرعت عملیات، فعالیت‌ها شدت بیشتری گرفته و فونداسیون پاویون ایران در اکسپو ۲۰۲۰ به پایان رسیده است و فولاد موردنیاز برای ساخت سازه سالن نیز در چند روز اخیر وارد سایت نمایشگاه شد. به امید خدا از همین هفته ساخت سازه نیز شروع خواهد شد. تقریبا تا اواخر فوریه سازه شکل خواهد گرفت و پس از آن تا خرداد سال آینده کل ساختمان به پایان خواهد رسید.

میرظفرجویان در ادامه عنوان کرد: آخرین جلسه ستاد اکسپو با حضور وزیر صنعت، معدن و تجارت برگزار شد. در آن جلسه مقرر شد منویات مقام عالی وزارت در حوزه محتوا به کار گرفته شود. در همین راستا تصمیم گرفته شد سالن‌ها در چگونگی چیدمان و نوع محصولاتی که به بازدیدکنندگان ارائه می‌شود و همچنین به نمایش گذاشتن قدرت اقتصادی، فرهنگی، و اجتماعی مردم ایران از محتوای بالایی برخوردار باشند.

■ کسب درآمد از فرصت بی‌نظیر اکسپو

مسئول کمیته فنی و معماری اکسپو ۲۰۲۰ دوبی همچنین خاطرنشان کرد: حضور ما در مهم‌ترین رویداد نمایشگاهی جهان، بزرگ‌ترین فرصتی است که بتوانیم اقتصاد، تاریخ، تمدن و فرهنگ کشور خود را به رخ جهانیان بکشیم و با جذب سرمایه و گردشگران خارجی و همچنین فروش کالاهای تولید ایران کسب درآمد کنیم. این درآمد ممکن است در کوتاه‌مدت از فروش کالاها یا عقد قرارداد با کشورهای خارجی باشد اما در بلندمدت حضور ما در این گونه مجامع بین‌المللی بهترین فرصت برای معرفی برند کشور خواهد بود. در حال حاضر نیز مشغول برنامه‌ریزی‌هایی به‌منظور چگونگی کسب درآمد از موارد مختلف هستیم.

■ ساخت سالن‌های جدید نمایشگاهی در سال ۱۴۰۰

معاون فنی‌مهندسی نمایشگاه بین‌المللی در بخش دیگری از صحبت‌های خود به موضوع نمایشگاه‌های داخلی اشاره کرد و گفت: برای ساخت سالن‌های جدید در سال ۱۴۰۰ برخی شرایط سرمایه‌گذاری در داخل مجموعه را شناسایی کرده‌ایم. مدیرعامل شرکت سهامی نمایشگاه‌ها نیز بر تسریع برنامه‌ریزی برای ساخت سالن‌های موردنیاز تأکید ویژه‌ای داشته‌اند. سرمایه‌گذاری در نوسازی و بهسازی سالن‌ها نیز مورد تأکید قرار گرفته است و اقداماتی نیز در این زمینه انجام خواهد شد. با فراخوان‌هایی که تهیه کرده و با توجه به مدل‌های مالی مدنظر شرکت سهامی نمایشگاه‌ها اقدام به جذب سرمایه‌گذار برای ساخت، نوسازی و بهسازی سالن‌ها خواهیم کرد.

وی افزود: استفاده از فرصت‌های متعدد در حوزه فنی نمایشگاه‌ها و بهره‌وری کامل از ظرفیت بی‌نظیر اکسپو از عمده اقداماتی است که در سال آینده به‌صورت ویژه به آن ورود خواهیم کرد. بروزرسانی سالن‌ها از نظر خدمات ساختمانی و ارائه خدمات به بازدیدکنندگان و مشارکت‌کنندگان نیز از جمله اقداماتی است که سال آینده در مرکز توجهات ما قرار خواهد گرفت. بهینه‌سازی سیستم‌های حرارتی و برودتی و همچنین بهینه‌سازی سیستم برق نیز از دیگر اقداماتی است که در سال ۱۴۰۰ تغییرات عمده‌ای در آنها ایجاد خواهد شد.

■ لزوم افزایش آگاهی جامعه نسبت به اهمیت اکسپو

میرظفرجویان در پایان تأکید کرد: برگزاری اکسپو ۲۰۲۰ دوبی با توجه به نزدیکی به کشور ما، فرصت بی‌نظیری برای حوزه صنعت، اقتصاد، هنر و فرهنگ کشور است. استفاده از ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل کشور و ارائه در اکسپو نیازمند افزایش آگاهی جامعه نسبت به اهمیت اکسپو است. در اکسپو اهداف متعددی نهفته است که باید بتوانیم طی ۶ ماه نهایت استفاده از این فرصت را ببریم.

سهیل فرزین
editor@smtnews.ir

حضور ما در مهم‌ترین رویداد نمایشگاهی جهان، بزرگ‌ترین فرصتی است که بتوانیم اقتصاد، تاریخ، تمدن و فرهنگ کشور خود را به رخ جهانیان بکشیم

خبر

برگزاری دومین نمایشگاه بزرگ جهان مجازی شد

سی‌وچهارمین دوره نمایشگاه کتاب گوادالاخارا مکزیک که بعد از فرانکفورت دومین نمایشگاه بزرگ در جهان است امسال به سبب پیشگیری از شیوع کرونا به صورت مجازی برگزار خواهد شد.

برگزارکنندگان نمایشگاه کتاب گوادالاخارا که بزرگ‌ترین نمایشگاه کتاب در قاره امریکا و دومین نمایشگاه بزرگ در جهان است، روز جمعه از برگزاری آنلاین سی و چهارمین دوره این رویداد بزرگ فرهنگی خبر دادند. مسئول این نمایشگاه اعلام کرد که امسال بزرگ‌ترین نمایشگاه کتاب‌های اسپانیایی‌زبان در دنیا که سال گذشته ۸۲۸ هزار بازدیدکننده داشت باوجود امیدواری‌های اولیه به برگزاری حضوری به صورت مجازی برگزار می‌شود. رائول پدیلا، رئیس نمایشگاه در یک کنفرانس مطبوعاتی درباره تصمیم به برگزاری مجازی این دوره از نمایشگاه گفت: محدودیت‌های برگزاری رویدادهای بزرگ، سفرهای بین‌المللی و مسئولیت حفظ سلامت بازدیدکنندگان و غرفه‌داران ما را به گرفتن این تصمیم دشوار واداشت. او در ادامه گفت: برگزاری نسخه مجازی به معنای از دست دادن بیش از یک میلیون دلار و نیز درآمد حاصل از دیگر خدمات بازدیدکننده‌محور است. ما می‌دانیم که نسخه دیجیتال نمی‌تواند جایگزین برگزاری حضوری شود؛ زیرا دلیل اصلی برگزاری نمایشگاه دیدار با مردم است؛ با این حال در نسخه مجازی می‌کوشیم روح این نمایشگاه را حفظ کنیم و به نظر می‌رسد که امسال به یادماندنی خواهد شد. نمایشگاه بین‌المللی کتاب گوادالاخارا از تاریخ ۲۸ نوامبر آغاز و تا ۶ دسامبر از طریق انتشار محتوای دیجیتالی روی وب‌سایت نمایشگاه، پلتفرم‌های شبکه‌های اجتماعی، تلویزیون، دانشگاه گوادالاخارا و از طریق رسانه‌های عمومی سراسر مکزیک و امریکای لاتین ادامه خواهد داشت. برنامه کامل رویدادهای نمایشگاه قرار است در اواخر ماه اکتبر اعلام شود. در وب‌سایت نمایشگاه علاوه بر ابزارهای رایگان برای تسهیل بازدید از عناوین انتشاراتی‌ها، یک پلتفرم تجاری برای کمک به اصحاب حرفه‌ای نشر در دسترسی بهتر به مذاکرات، آمار و ارقام و اطلاعات دیگر مربوط به این صنعت معرفی خواهد شد.

روی خط خبر

ورود مپنا به ساخت توربین‌های هیدروژن‌سوز

مدیرعامل گروه مپنا از ورود به ساخت توربین‌های هیدروژن‌سوز خبرداد و گفت: در کنار شرکت‌های بزرگ دنیا، محصولی را ارائه کردیم که با طراحی و ساخت ایرانی، یکی از بهترین‌های دنیا به شمار می‌رود و مشابه آن هنوز درحال‌حاضر در این کلاس و مقیاس رونمایی نشده است.

به گزارش ایران‌پترونت، عباس علی‌آبادی، مدیرعامل گروه مپنا در جمع خبرنگاران با اشاره به برنامه گروه مپنا برای تولید هیدروژن در آینده گفت: جهان به سمت هیدروژن در حال حرکت است و بدون تردید ما هم به آن سمت حرکت می‌کنیم.

علی‌آبادی با بیان اینکه توربین‌های جدید مپنا هیدروژن‌سوز است، افزود: به سمتی حرکت می‌کنیم که توربینی را تولید کنیم که با هیدروژن برق تولید کند. در کنار شرکت‌های بزرگ دنیا، محصولی را ارائه کردیم که با طراحی و ساخت ایرانی، یکی از بهترین‌های دنیا به شمار می‌رود و مشابه آن هنوز درحال‌حاضر در این کلاس و مقیاس، رونمایی نشده است.

وی ادامه داد: به وزارت نفت پیشنهادهای لازم را دادیم و در حال مذاکره هستیم و در این بخش کشور از لحاظ فناوری مشکلی نخواهد داشت. به گفته مدیرعامل گروه مپنا، درحالی که همه انتظار داشتند چراغ مملکت خاموش شود، ایران چراغ کشورهای همسایه را هم روشن کرد. علی‌آبادی با بیان اینکه درحال‌حاضر مپنا ۳هزار مگاوات نیروگاه جدید در عراق در حال ساخت دارد، گفت: ما توانستیم در شرایط تحریم، در کیفیت و نرخ بزرگ‌ترین نیروگاه‌سازهای جهان را شکست بدهیم.

افزایش تولید «پیشگامان» در سال جهش تولید

مدیرعامل شرکت پیشگامان عصر ارتباطات کارآفرینی و تولید محصولات به‌روز و باکیفیت را از اولویت‌های این شرکت تعاونی دانست.

به گزارش روابط عمومی گروه تعاونی پیشگامان، مدیرعامل شرکت تعاونی تولیدی پیشگامان عصر ارتباطات به مناسبت ۱۴ سالگی این شرکت از افزایش نیروی کار، تولید و به‌روزرسانی محصولات شرکت در امسال خبر داد.

هادی خبیری‌پور هدف از تاسیس پیشگامان عصر ارتباطات را بررسی و نیازسنجی بازار، ارائه سبد کالا از قابلیت‌های متنوع و به هم وابسته حوزه الکترونیک و تبدیل شرکت به یک مجموعه دانش‌بنیان و معتبر بین‌المللی خواند و افزود: پیشگامان عصر ارتباطات در ادامه روند تولید محصولات داخلی موفق به تولید نسل جدید ساعت‌های حضور و غیاب، تربیون قابل حمل، لامپ، چراغ و پروژکتورهای روشنایی شده است.

مدیرعامل پیشگامان عصر ارتباطات اخذ تاییدیه توانیر در زمینه محصولات چراغ‌های LED خیابانی و نصب این چراغ‌ها در استان‌های تهران، یزد، مشهد، کرمان، خوزستان و قم و همچنین کارآفرینی برای ۵۰ نیروی کار جدید را از مهم‌ترین فعالیت‌های این شرکت دانست.

وی در پایان افزود: این شرکت توانسته در شرایط اقتصادی موجود به دلیل بیماری کرونا که بسیاری از شرکت‌ها را با مشکل بسیاری مواجه کرده است، ضمن افزایش تولید و اشتغال، اهتمام ویژه‌ای نیز به سلامت کارکنان خود داشته باشد.

همچنین جمعی از تعاونگران استان کرمان با حضور در بندر خشک پیشگامان ضمن بازدید از قسمت‌های مختلف این بندر تعاونی از جمله سردخانه‌ها، انبارها، شانتینگ یارد و محوطه گمرکی با فعالیت‌های نخستین بندر خشک تعاونی ایران آشنا شدند. در این بازدید که برخی از مدیران اتاق تعاون و بازرگانی کرمان نیز حضور داشتند لزوم همکاری دوجانبه بخش تعاون استان کرمان و بندر خشک پیشگامان بررسی شد. استفاده از بستر فراهم‌شده در بندر خشک و زیرساخت‌های منحصر به فرد این مجموعه عظیم ۷۰۰ هکتاری در راستای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری و بهره‌گیری از سایر ظرفیت‌های شرکت‌های گروه تعاونی پیشگامان از جمله مواردی بود که در این بازدید مورد تاکید مدیران بندر خشک پیشگامان و تعاونگران استان کرمان قرار گرفت.

تداوم ترافیک کامیون‌ها در آستارا

گروه استان‌ها
editor@smtnews.ir

در ۳ ماه اخیر صف‌های کیلومتری کامیون‌های ترانزیتی خارجی صادرات بار از ورودی شهر آستارا و از محل پایانه بین‌المللی بار این شهرستان تا درب گمرک زمینی-مرزی آستارا، باعث ترافیک، معطلی رانندگان ایرانی و خارجی و همچنین رنجش شهروندان آستارایی شده است.

اداره کل گمرک آستارا علت تشکیل صف‌های طولانی کامیون‌های ترانزیت خارجی را کمبود امکانات و نیروی انسانی در گمرک آستارا، ظرفیت محدود تنها پل مرزی بین دو کشور جمهوری اسلامی ایران و جمهوری آذربایجان در مرز زمینی آستارا، نبود تیر پارک و تاخیر پذیرش کامیون‌های ترانزیت خارجی از سوی گمرک آستارای جمهوری آذربایجان اعلام کرده است.

محوطه پایانه بین‌المللی بار آستارا که روبه‌روی تالاب استیل آستارا واقع شده است، به دلیل تردد روزانه کامیون‌های داخلی و خارجی، وضعیت نامناسبی دارد و بهسازی آن از دغدغه‌های اصلی رانندگان حمل‌ونقل داخلی و خارجی است. براساس وسعت و حجم گسترده فعالیت‌های ترانزیتی در پایانه بین‌المللی بار آستارا، قطعا بهسازی محوطه این پایانه اعتبار کلان می‌خواهد و درحال‌حاضر از سقف ظرفیت موجود در پایانه برای ورود کامیون‌ها استفاده می‌شود و به طور متوسط بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ کامیون در پایانه بار آستارا برای انجام کارهای مربوطه حضور می‌یابند.

مصائب گمرک آستارا

گمرک آستارا در وضعیت موجود افزایش فوق‌العاده صادرات محصولات ایران در مرز آستارا کمبود نیرو دارد و تعداد کارکنان این اداره کل با توجه به کشش بازار اوراسیا، رونق صادرات، واردات و ترانزیت کالاها و فعالیت شبانه‌روزی در ۳ مرز زمینی، دریایی و ریلی جوابگوی حجم کار نیست و براساس گفته کارشناسان گمرکی در آستارا باید ۱۴۰ پست سازمانی به ساختار اداری این مجموعه افزوده شود. ساختار، امکانات و نیروی انسانی این اداره کل به‌عنوان نخستین گمرک فعال در ۳ مرز قطعا باید تقویت شده و ضرورت تامین نیرو با توجه به آینده روشن اقتصادی منطقه، به سازمان متبوع و مسئولان محلی و استانی نیز باید گوشزد شود. هم‌اکنون محوطه گمرک زمینی آستارا با ۶ باند ورودی و خروجی و ظرفیت توقف بیش از ۵۰۰ کامیون و با ۵۰ درصد پیشرفت فیزیکی در حال ساخت است و به گفته مدیر کل گمرک آستارا، تا یک سال آینده برای تسریع ترخیص کالاها یک دستگاه ایکس ری و ۴ دستگاه باسکول در ورودی و خروجی محوطه راه‌اندازی خواهد شد. با وجود تمام کمبودها و نبود امکانات در گمرک آستارا، هر ۳ دقیقه یک کامیون در مرز آستارا تردد می‌کند و به طور میانگین روزانه ۵۰۰ کامیون از گمرک این شهرستان عبور می‌کنند و ساخت ۲ تیر پارک با ظرفیت توقف ۱۵۰۰ کامیون برای آستارا کاملاً ضروری به نظر می‌رسد و این مهم باید از سوی فرماندار و نماینده مردم آستارا در مجلس شورای اسلامی پیگیری قاطع شود.

> طرح اصلاح و ساماندهی محوطه گمرک شهرستان مرزی بندر آستارا برای توقف و تردد کامیون‌های تجارت خارجی ۵۰ درصد پیشرفت فیزیکی دارد

عکس: صمت

با توجه به رونق صادرات و عبور و مرور کامیون‌های خارجی، کندی ترخیص کالا و نبود تیر پارک موجب ترافیک شدید کامیون‌های ترانزیتی در شهر مرزی آستارا و مشکلاتی برای شهروندان این شهر شده است

ساماندهی محوطه‌های پایانه بار

فرماندار آستارا نیز در این باره به مهر گفت: طرح اصلاح و ساماندهی محوطه گمرک شهرستان مرزی بندر آستارا برای توقف و تردد کامیون‌های تجارت خارجی ۵۰ درصد پیشرفت فیزیکی دارد و با تکمیل آن تا اوایل سال آینده، بخش زیادی از ترافیک خودروها در شهر رفع خواهد شد. عباس صابر اظهار کرد: برای اصلاح این محوطه ۲۲۰ میلیارد ریال اعتبار اختصاص یافته و باندهای رفت و برگشت برای کامیون‌ها و ۲ باند در حاشیه محوطه برای تردد خودروهای سبک در نظر گرفته شده است. صابر هدف از ساماندهی محوطه را جلوگیری از آبگرفتگی و تسهیل تردد کامیون‌های تجارت خارجی عنوان کرد و افزود: با تکمیل طرح، امکان توقف همزمان ۷۰۰ کامیون فراهم و از ترافیک این خودروها در شهر کاسته خواهد شد.وی با بیان اینکه پایانه بار با توجه به حجم عظیم صادرات کشور از مرز آستارا، ظرفیت این تعداد کامیون داخلی و خارجی را ندارد، از افزایش محوطه پایانه بار آستارا تا ۱۰ هکتار خبر داد و گفت: افزایش حجم صادرات باعث ترافیک سنگین در پایانه بین‌المللی بار آستارا شده است. صابر با تاکید بر اینکه ساماندهی محوطه پایانه بار از دغدغه‌های رانندگان کامیون‌ها است، اظهار کرد: پایانه بار این شهرستان باید ساماندهی شود. فرماندار آستارا با اشاره به اینکه باید زمینی با عنوان تیر پارک برای پایانه بار شهرستان آستارا درنظر گرفته شود، افزود: از توان بخش خصوصی برای تحقق آن بهره می‌گیریم. وی ادامه داد: در تلاش هستیم زمینی که با ۲ هکتار وسعت در انتهای پایانه بار آستارا وجود دارد را به محوطه پایانه بار اضافه کنیم و رایزنی‌های لازم در این باره در حال انجام است.

نیازمند احداث تیر پارک

مدیرکل گمرک آستارا نیز با بیان اینکه میزان فعالیت اقتصادی در کشور افزایش یافته و حجم صادرات از مرزهای این شهرستان ۲ برابر شده است، اضافه کرد: تا زمانی که یک یا چند تیر پارک با گنجایش حداقل ۱۵۰۰ خودرو در آستارا ساخته نشود از صف و ترافیک کامیون‌ها کاسته نخواهد شد. کریم رسولی اظهار کرد: بیش از ۹۰ درصد کامیون‌ها حامل کالاهای صادراتی بوده و در فرآیند ترخیص کالاهای صادراتی و وارداتی ۲۴ سازمان دخیل هستند.رسولی گفت: البته بعضی از نهادها در برخی فرآیندها نقشی ندارند اما در مجموع ۲۴ سازمان اعمال نظر می‌کنند اما چون در نهایت این کالاها از گمرک عبور داده می‌شوند، مشکل ترافیک کامیون‌ها در افکار عمومی به گمرک ربط داده می‌شود.

مدیرکل گمرک آستارا افزود: نهادها در روند صادرات یا واردات باید به طور مستقل مجوزهای خود را صادر کنند و اگر خللی در کار یکی از آنها ایجاد شود، کل فرآیند مختل می‌شود و از سوی دیگر پل قدیمی و فرسوده مرز آستارا حداکثر ظرفیت گذر ۵۰۰ خودرو در روز را دارد و اکنوم از حداکثر ظرفیت استفاده می‌کنیم، بنابراین گمرک در این زمینه کوتاهی نمی‌کند بلکه بالاترین ظرفیت خود را به کار گرفته است. همچنین در مدت یک سال به تعداد تجهیزات کنترلی و باسکول‌ها اضافه خواهیم کرد اما گمرک، خارج از محدوده و محوطه خود وظیفه‌ای از نظر ساخت‌وساز محل توقف و امکانات رفاهی رانندگان کامیون‌ها ندارد و باید در این حوزه پایانه مرزی و سایر نهادها وارد عمل شوند و تا چند تیر پارک ساخته نشود از صف کامیون‌ها کاسته نخواهد شد، بلکه بیشتر هم می‌شود.

سخن پایانی

روزانه حدود ۴۵۰ کامیون تجارت خارجی از مرز زمینی این شهرستان تردد می‌کند و تداوم ترافیک و صف این خودروها در خیابان‌های پایانه بار و گمرک ناشی از افزایش تقاضا برای صادرات، واردات و ترانزیت کالاها است. به گفته مسئولان کمرگ این استان، نبود تیر پارک کامیون‌ها از دلایل تشکیل صف‌های طولانی این خودروها در این شهرستان است و اگر تیر پارک بزرگی برای توقف و ساماندهی کامیون‌های تجارت خارجی ساخته شود، ترافیک آنها در خیابان‌های پایانه و گمرک برچیده خواهد شد. صادرات، واردات و ترانزیت کالاها در مرز زمینی آستارا در شمال غربی استان گیلان به طور معمول در نیم سال دوم رونق بیشتری می‌یابد و تا تیر پارک برای توقف کامیون‌ها و پل دوم در مرز زمینی آستارا برای گذر خودروها ساخته نشود، مشکل ترافیک و صف کامیون‌ها در این شهرستان مرزنشین و پرتردد شمال ایران رفع نخواهد شد.

توزیع ۲ میلیارد لیتر انواع فرآورده‌های نفتی در زاهدان

مدیر شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی منطقه زاهدان با حضور در مرکز سامانه سامد، ضمن پاسخگویی به تماس‌های تلفنی مردم استان، گفت: با تلاش کارکنان منطقه در ۱۰ ماه گذشته، بیش از یک میلیارد و ۹۳۵ میلیون لیتر انواع فرآورده‌های نفتی شامل بنزین، نفت سفید، نفت گاز و نفت کوره فقط در سطح منطقه زاهدان توزیع شده است. به گزارش روابط عمومی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی منطقه زاهدان، ابراهیم پوریزدانی با بیان این مطلب که مردم صاحبان اصلی نظام و انقلاب و ولی‌نعمت ما هستند، پاسخگویی به مطالبات مردم را از وظایف اصلی مسئولان عنوان کرد و افزود: مسئولان و کارکنان منطقه زاهدان همواره در صحنه خدمت به مردم تلاش می‌کنند تا بهترین خدمات را به آنان ارائه کنند. پوریزدانی برگزاری برنامه ارتباط مستقیم تلفنی مسئولان با مردم استان در دهه مبارک فجر از سوی استانداری را اقدامی موثر در راستای شفاف‌سازی عملکرد مسئولان به مردم عنوان کرد. وی رسالت اصلی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی منطقه زاهدان را تامین سوخت مورد نیاز مردم عنوان و اظهار کرد: با تلاش کارکنان منطقه و مسئولان استانی، تامین و توزیع سوخت به بهترین نحو انجام می‌شود، به طوری که ضمن ذخیره‌سازی لازم در انبارهای منطقه، هیچ‌گونه نگرانی در زمینه توزیع در بین مصرف‌کنندگان واقعی وجود ندارد. برنامه ارتباط مستقیم مدیر منطقه از طریق این سامانه با هماهنگی دفتر بازرسی استانداری سیستان و بلوچستان انجام شد و مدیر و مسئولان منطقه زاهدان پاسخگوی تماس‌های تلفنی مردم استان در راستای تحقق اهداف دولت جمهوری اسلامی، شفاف‌سازی خدمات و رعایت حقوق شهروندی بودند.

تعریض زیر گذر راه‌آهن سرحدآباد

در مراسمی با حضور استاندار البرز، فرماندار، شهردار و جمعی از مسئولان شهرستان فردیس طرح تعریض زیر گذر سرحدآباد کلنگ‌زنی به گزارش صمت شهردار فردیس در حاشیه این مراسم گفت: این طرح با اعتبار ۴۰ میلیارد ریال از محل اعتبارات طرح ماده ۶ ارزش افزوده روستاهای فاقد دهیاری در عرض مسیر ۸ متر اجرا خواهد شد. سعیدی افزود: این پروژه با گودبرداری ۱۰۰۰ مترمکعب و ۴۵۰ متر بتن‌ریزی درجا با گودرمایی شهرداری فردیس برای روان‌سازی ترافیک در منطقه سرحدآباد اجرایی شده است.

مزیت مرزهای استانی در رونق اقتصاد ملی

نقش اصلی استان سیستان و بلوچستان در اقتصاد کشور بر پایه تجارت و ترانزیت است، مزیت مرزهای استان به رونق اقتصاد ملی کمک خواهد کرد. داود شهرکی، رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان سیستان و بلوچستان در جلسه کارگروه ماده ۱۲ قانون ساماندهی مبادلات مرزی کشور و کار گروه توسعه صادرات غیرنفتی استان که در محل استانداری و با حضور خانم زنگنه، معاون هماهنگی امور اقتصادی استاندار، خانم زین‌العابدین دبیر کارگروه ماده ۱۲ قانون ساماندهی مبادلات مرزی کشور و اعضای این کارگروه و مدیران نهادهای مرتبط استانی برگزار شد، اظهار کرد: نقش اصلی استان سیستان و بلوچستان در اقتصاد کشور بر پایه تجارت و ترانزیت است، مزیت مرزهای استان به رونق اقتصاد ملی کمک خواهد کرد. وی ادامه داد: با توجه به اینکه ۲۰ درصد از مرزهای کشور در استان سیستان و بلوچستان قرار دارد در تلاش هستیم تا بتوانیم از این مرز وسیع برای بهبود معیشت مردم و رونق اقتصادی کشور استفاده کنیم. شهرکی ادامه داد: با توجه به اینکه تنها استانی هستیم که با پاکستان هم‌مرز هستیم با افزایش و بهبود مبادلات در مرز پاکستان به صادرات و مراودات تجاری کشور کمک بسزایی خواهد شد.

یزد پولیکا واحد نمونه صنعتی شد

آیین تجلیل از برگزیدگان صنعت و معدن استان یزد در سال جهش تولید با حضور معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت برگزار و از عباسعلی متوسلیان، مدیرعامل شرکت یزد پولیکا به‌عنوان واحد نمونه صنعتی تقدیر شد.

به گزارش صمت از یزد، آیین تجلیل از برگزیدگان صنعت و معدن استان یزد با حضور سعید زرندی، معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت، محمدعلی طالبی استاندار، علمدار یزدی رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت یزد، علی‌اکبر کلانتر رئیس خانه صنعت، معدن تجارت یزد، عظیمی معاون اقتصادی استاندار و دیگر مسئولان استانی و بزرگان صنعت و معدن با هدف قدردانی از واحدهای نمونه صنعتی استان در سال جهش تولید و کادر درمان و صنعتگرانی که در خط مقدم مبارزه با ویروس کرونا نسبت به ایفای مسئولیت اجتماعی خود اقدام کرده‌اند، با رعایت اصول، پروتکل‌ها و مراقبت‌های بهداشتی برگزار شد.

در این مراسم از طرح‌ها و واحدهای نمونه صنعتی استان یزد در سال ۱۳۹۹، مقام پیشکسوتان عرصه صنعت و معدن استان، واحدهای برتر دانش‌بنیان و نوآور، بانوان کارآفرین، ایثارگران خط مقدم مبارزه در برابر ویروس کرونا مشتمل بر کادر درمان و صنعتگرانی که در این حوزه نسبت به ایفای مسئولیت اجتماعی خود اقدام کرده‌اند، با اهدای تندیس و لوح تقدیر، تجلیل به عمل آمد.

نوبت اول

«آگهی فراخوان»

شرکت سهامی ذوب آهن اصفهان

ردیف	نوع فراخوان	شماره	موضوع	مهلت دریافت اسناد	مهلت ارائه پیشنهاد
۱	مناقصه	۹۹۰۴۵۷۳ R۱	پروژه بازسازی و نوسازی خطوط لوله،اتصالات و شیرفلکه‌های آب رفت و برگشت دفنی کارگاه اکسیژن قدیم	۹۹/۱۱/۲۸	۹۹/۱۲/۹
۲	مناقصه	۹۹۰۴۵۷۲ R۱	تامین و اجرای پوشش GRP دوخط لوله فولادی رفت وبرگشت کارگاه اکسیژن و دوخط فولادی رفت کارگاه کمپرسورخانه واقع در داخل تونل	۹۹/۱۱/۲۸	۹۹/۱۲/۹
۳	مناقصه	۹۹۰۲۸۹۶	خرید دو ردیف رولیک TRT فولادسازی	۹۹/۱۱/۲۹	۹۹/۱۲/۱۱
۴	مناقصه	۹۹۰۱۰۰۰	خرید پنج ردیف قطعات راه‌آهن	۹۹/۱۱/۲۸	۹۹/۱۲/۱۱
۵	مناقصه	۹۹۰۲۸۳۷ R۳	خرید ۲۰۰۰ اصل تراورس چوبی	۹۹/۱۱/۲۱	۹۹/۱۲/۳

ضمناً لیست استعلام‌های مربوط به خریدهای متوسط (بدون برگزاری مناقصه) در سایت شرکت به آدرس ذیل درج می‌گردد.

سایر موارد:

۱- **زمان دریافت اسناد:** از تاریخ نشر آگهی نوبت اول تا پایان ساعت اداری مهلت دریافت اسناد (مندرج در جدول)

۲- جهت دریافت اسناد و کسب اطلاعات بیشتر به آدرس www.esfahansteel.ir مراجعه فرمایید.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۳۹۹/۱۱/۲۵ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۳۹۹/۱۱/۲۷

روابط عمومی ذوب آهن اصفهان

الزامات تداوم تولید در صنایع معدنی بررسی شد

توسعه متوازن در بستر آمایش سرزمین

مرضیه احقاقی
editor@smtnews.ir

عکس: آیدا فریدی

بهره‌برداری بهینه از امکانات و ظرفیت‌های هر منطقه که با هدف بهبود شرایط زیست مردم اجرایی می‌شود، آمایش سرزمین نام دارد. آمایش سرزمین برای نخستین بار در دهه ۵۰ در ایران مورد توجه قرار گرفت. هرچند با تغییر نظام و در دوران فعالیت دولت‌های مختلف نگاه‌های متفاوتی به آن شکل گرفت، درمجموع باید اعتراف کرد تاکنون آنطور که باید به آن پرداخته نشده است. از آنجا که ایران از ظرفیت‌های غنی معدنی برخوردار است، بهره‌گیری از این ظرفیت‌ها و در همین حال احداث صنایع معدنی می‌تواند زمینه توسعه در مناطق مختلف، کنترل فقر و عقب‌ماندگی را فراهم کند. بر همین اساس نیز در طرح‌های ارائه‌شده با عنوان آمایش سرزمین، ظرفیت‌های معدنی و صنایع وابسته به آن مورد توجه هستند. جامع‌نگری در مفاهیم یادشده از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، چراکه موضوعات متعددی در این حوزه مطرح می‌شود. احداث صنایع معدنی از یک‌سو به‌منزله توسعه صنعتی و اقتصادی و به‌دنبال آن اشتغالزایی و بهبود فضای زندگی در یک منطقه است و از سوی دیگر، باید پارامترهای اقتصادی در احداث صنایع مورد توجه قرار گیرد تا بدین ترتیب تداوم فعالیت آن مجموعه تضمین شود. هرچند بررسی ظرفیت‌های احداث شده از صنایع مختلف معدنی در کشور حکایت از آن دارد که برخی از این واحدها بدون توجه به فاکتورهای آمایش سرزمین و همچنین رقابت‌پذیری احداث شده‌اند. فشارهای سیاسی را باید اصلی‌ترین عامل احداث این دست مجموعه‌ها دانست. از آنجاکه تداوم فعالیت یک کسب‌وکار بر شروع به کار آن اولویت دارد، از متولیان امر انتظار می‌رود شاخصه‌های اثرگذار در این حوزه را بیش از پیش مورد توجه قرار دهند.

تداوم تولید و رقابت‌پذیری

امیر صباغ، مدیر اقتصادی و سرمایه‌گذاری ایمیدرو در گفت‌وگو با صمت و در ارزیابی مطالعات آمایش سرزمین در بخش معدن و صنایع معدنی، گفت: موقعیت معدن در اختیار بشر نیست، بنابراین مباحث مربوط به آمایش سرزمین بیشتر در حوزه صنایع معدنی مورد توجه قرار دارد. البته تکمیل زیرساخت‌های لازم در مناطقی که تمرکز ذخایر معدنی در آنها واقع است ضروری به‌نظر می‌رسد. برهمین اساس نیز در طول سال‌های گذشته اقداماتی همچون احداث نیروگاه، جاده، خطوط انتقال گاز و... با هدف توسعه زیرساخت در مناطقی که از ظرفیت‌های ویژه معدنی برخوردارند، اجرایی می‌شود. در ادامه فرآوری مواد معدنی استخراج شده نیز باید در کنار معدن مستقر باشد، چراکه از یک‌سو حجم مواد معدنی فرآوری نشده قابل‌توجه است و حمل‌ونقل آن با دشواری انجام می‌شود و از سوی دیگر، باطله‌های حاصل از فرآیند فرآوری باید در همان معدن انباشت شوند.

توسعه منطقه‌ای

مدیر اقتصادی و سرمایه‌گذاری ایمیدرو افزود: در روند احداث صنایع معدنی توجه به آمایش سرزمین اهمیت ویژه‌تری دارد. هرچند در مواردی شاهدیم که متاسفانه شاخصه‌های آمایش سرزمینی در اولویت امور قرار ندارد؛ بلکه نگاه سیاست‌گذار در احداث صنایع، اغلب توسعه استانی، منطقه‌ای و اشتغالزایی است. در چنین شرایطی، روند احداث صنایع بدون توجه به مصرف انرژی، آب و سایر نیازهای این صنایع انجام می‌شود. درواقع به ویژگی‌های منطقه‌ای در احداث صنایع آنطور که باید توجه نمی‌شود. بر همین اساس نیز مجوزهایی صادر شده و می‌شود که منبع تامین خوراک یا مواد اولیه یا آب مورد نیاز این واحدها مشخص نیست.

وی افزود: چنانچه فاکتورهای مکان‌یابی براساس طرح آمایش سرزمین در تعیین محل احداث و احدهای صنایع معدنی مشخص شود، کمک بزرگی به بهبود پارامترهای اقتصادی احداث این واحدها می‌کند. در همین حال توسعه نیز به سمت و سوی پایداری می‌رود. اما در شرایطی که مباحث مربوط به آمایش سرزمین در احداث واحدهای صنعتی مورد توجه نباشد؛ فعالیت آن واحد با رقابت‌پذیری همراه نخواهد بود. بدین ترتیب با شروع بحرانی اقتصادی در جهان یا ایران، آن مجموعه به‌دلیل شرایط بحرانی و شکننده‌ای که دارد با افت تولید روبه‌رو شده یا از تداوم فعالیت باز می‌ماند. در اغلب موارد این واحدها با زیاندهی در مسیر فعالیت خود روبه‌رو خواهند شد.

جانمایی مهم است

مدیر اقتصادی و سرمایه‌گذاری ایمیدرو گفت: بدین ترتیب انتظار داریم واحدهای انرژی‌بر به کنار منابع انرژی منتقل شوند یا واحدی که مصرف آب بالایی دارد در کنار منابع آب احداث شود تا امکان بهبود در فعالیت این مجموعه‌ها مهیا باشد. در چنین شرایطی، فاکتورهای رقابت‌پذیری این صنایع در حوزه داخلی و بین‌المللی افزایش می‌یابد.

صباغ در ادامه افزود: در طول سال‌های گذشته شاهد بودیم که سرمایه‌گذاران یا سیاست‌گذاران توانسته‌اند دولت‌ها را برای تغییر محل احداث صنایع با توجه به اهداف خود و خارج از طرح آمایش سرزمینی مجاب کنند. یا در مواردی اشتغالزایی در مناطق خاص در درجه نخست اولویت بوده است.

البته در احداث واحدهایی که با فاکتورهای آمایش سرزمین منطبق نیستند، توجیهاتی وجود دارد. از جمله آنکه برای احداث واحدهای صنایع معدنی در کنار ذخایر معدنی، تداوم موقعیت‌های شغلی در شرایطی که ذخایر معدنی تمام می‌شود، مورد توجه قرار می‌گیرد. به‌عنوان مثال، عمر ذخایر معدنی سنگ آهن معمولا ۲۰ تا ۲۵ ساله برآورد می‌شود اما حداقل عمر فولادسازان ۵۰ سال به بالاست.

وی در ادامه با اشاره به الزامات تداوم فعالیت صنایع معدنی با تکیه بر عملکرد صنعت فولاد گفت: تامین مواد اولیه نخستین شرط در مسیر تداوم تولید است. اما ذخایر سنگ آهن ایران محدود است؛ بنابراین چنانچه تداوم فعالیت واحدهای فولادی در اولویت باشد، باید محل احداث این صنایع را کنار آب‌های آزاد انتخاب کرد. در واقع احداث یک واحد فولادی در کنار آب‌های آزاد نسبت به احداث آن در فلات مرکزی کشور و نزدیک به ذخایر معدنی اولویت دارد.

در ادامه ظرفیت واحدهای تولیدی نیز باید مورد توجه باشد. بدین معنی که هرچه ظرفیت واحدهای فولادی افزایش یابد، هزینه زیرساخت به‌ازای تولید آنها کاهش، بهره‌وری نیروی کار افزایش و سایر هزینه‌های تولید آنها کاهش خواهد یافت. بدین‌ترتیب رقابت‌پذیری این مجموعه‌ها افزایش می‌یابد. هرچند در مواردی در کشور شاهد احداث صنایع فولادی با ظرفیت‌های پایینی براساس ملاحظات سیاسی و منطقه‌ای بوده‌ایم. وی در پاسخ به سوالی مبنی بر احداث واحدهای فولادی در مناطق خشک و به‌دنبال آن انتقال آب به این مناطق و تکرار این تجربه، گفت: در حال حاضر، طرح جدیدی برای احداث واحدهای فولادی در مناطق خشک کشور در دستور کار قرار ندارد اما چنانچه طرح جدیدی با این مختصات تعریف شود، بدون تردید در تامین منابع آب آن با چالش اساسی روبه‌رو خواهیم شد. جبران این کم‌آبی نیازمند هزینه بسیار سنگینی برای احداث خطوط انتقال آب است؛ بنابراین شاید تمرکز بر انتخاب درست محل احداث واحدهای فولادی اهمیت بیشتری دارد.

این تجربه یک‌بار در استان کرمان در سیرجان اجرایی شده و اکنون می‌دانیم که این آب ارزان نیست. آبی که به فلات مرکزی منتقل می‌شود، نیمه‌شور است؛ یعنی در بلندمدت اثرات زیست‌محیطی برای این مناطق به دنبال خواهد داشت. درنتیجه از تصمیم‌گیران انتظار می‌رود موضوعات مطرح شده در طرح آمایش سرزمین را بیش از پیش مورد توجه قرار دهند.

> در مواردی که شاهدیم که شاخصه‌های آمایش سرزمین در اولویت احداث صنایع معدنی قرار ندارند و نگاه سیاست‌گذار در احداث این صنایع، اغلب توسعه استانی، منطقه‌ای و اشتغالزایی است

توسعه پایدار

کیومرث فتح‌اله‌کرمانشاهی، دبیر سندیکای تولیدکنندگان لوله و پروفیل فولادی در گفت‌وگو با صمت توجه به پارامترها و شاخصه‌های آمایش سرزمین را در مسیر توسعه صنایع معدنی مهم دانست و افزود: توسعه باید بر محور شناخت ظرفیت‌ها و امکانات بالقوه هر منطقه آغاز شود. وی تاکید کرد که توسعه با بهره‌گیری از نفوذ و رابطه دوام چندانی ندارد.

باید خاطرنشان کرد که توسعه از مسیرهای مختلفی محقق می‌شود؛ بنابراین نباید برای توسعه مناطق مختلف تنها به یک صنعت یا یک روش اتکا کرد. در همین حال انتظار می‌رود مسیر احداث صنایع همراه با آینده‌نگری و با درنظر گرفتن الزامات توسعه باشد. با این وجود در موارد متعددی شاهدیم که صنایعی تحت‌تاثیر درخواست سیاست‌گذاران یا نمایندگان مجلس و با پافشاری آنها احداث می‌شوند. در موارد متعددی این دست ظرفیت‌سازی‌ها دوام آنچنانی ندارد و نمی‌توان به اثرگذاری آنها امید داشت.

الزامات زیرساختی

دبیر سندیکای تولیدکنندگان لوله و پروفیل فولادی افزود: به‌عنوان مثال در احداث یک واحد فولادی باید پارامترهای مختلفی همچون دسترسی به ذخایر معدنی و نحوه تامین مواد اولیه، مصرف آب، سایر زیرساخت‌های مورد نیاز برای فعالیت صنعتی همچون برق و گاز و .... نیز مورد توجه قرار گیرد. در ادامه براساس ظرفیت‌ها، اقدام به انتخاب مکان مناسب و به دنبال آن احداث صنعت مورد نظر شود. در همین حال پراکندگی جغرافیایی نیز در این مسیر اهمیت ویژه‌ای دارد، چراکه صادرات از الزامات تداوم تولید است؛ بنابراین امکان فروش خارجی یک محصول باید از همان ابتدا مورد توجه قرار گیرد. توجه به این نکته ضروری به‌نظر می‌رسد که الزامات یادشده برای سایر صنایع نیز وجود دارد.

کرمانشاهی گفت: بر همین اساس نیز در طول سال‌های گذشته بارها تاکید شده مناطق جنوبی کشور که در مجاورت آب‌های آزاد قرار دارند برای احداث صنایع فولاد مناسب به‌نظر می‌رسند، چراکه بنادر اصلی کشور در این مناطق واقع شده و بخش قابل‌توجهی از تجارت خارجی از این مناطق و بنادر آنها انجام می‌شود. در همین حال این مناطق دسترسی خوبی به منابع معدنی دارند.

وی افزود: قیمت تمام‌شده تولید یک محصول از فاکتورهای اصلی در مسیر رقابت‌پذیری آن محسوب می‌شود؛ بنابراین انتظار می‌رود با توجه به فاکتورهای آمایش سرزمینی این مهم نیز در اولویت احداث صنایع باشد.

کرمانشاهی در پاسخ به سوالی مبنی بر ارزیابی ظرفیت‌های فولادی احداث شده و تطبیق آنها با طرح آمایش سرزمین گفت: متاسفانه در مواردی شاهد بودیم که نظرات عده‌ای خاص یا جهت‌گیری‌های سیاسی بر روند احداث این صنایع غلبه داشته است. به‌عنوان مثال، طی سال‌های گذشته شاهد احداث واحدهای فولادی در استان‌هایی همچون یزد و کرمان بودیم. ازآنجاکه این مناطق با کمبود شدید آب روبه‌رو هستند، در طول سال‌های اخیر سرمایه‌گذاری قابل‌توجهی برای انتقال آب به این مناطق انجام شده است. حال باید دید آیا این سرمایه‌گذاری واقعا جواب می‌دهد.

وی تاکید کرد: چنانچه توسعه پایدار مورد نظر ماست باید مسیر احداث صنایع همراستا با طرح آمایش سرزمین اجرایی شود. بدین معنی که توانمندی‌ها کشف و سازکار رسیدن به مقصد مشخص شود. در همین حال برنامه‌های توسعه‌ای همچون سند چشم‌انداز مورد توجه قرار گیرد.

کرمانشاهی در پاسخ به سوالی مبنی بر اشتغالزایی صنعت فولاد و احداث این صنایع با هدف توسعه شهری و اجتماعی، گفت: تاثیر احداث صنایع فولادی در توسعه مناطق مختلف و اشتغالزایی مختلف را قبول دارم. اما همه اجزا و قطعات این پازل باید در کنار هم دیده شود تا به نتیجه‌ای مطلوب منتج شود؛ یعنی اشتغالزایی باید براساس ظرفیت‌های مناطق مختلف مورد توجه قرار گیرد. در چنین شرایطی این اشتغالزایی پایدار خواهد بود.

سخن پایانی

ایجاد کسب‌وکارهای اقتصادی بر مبنای بهره‌گیری از ظرفیت‌های منطقه‌ای از الزامات توسعه ماندگار در یک منطقه است. بر همین اساس نیز در اغلب کشورها با بررسی جغرافیایی مختصات لازم برای توسعه مناطق مختلف تعیین می‌شود. از آنجاکه کشور ما از ظرفیت‌های معدنی ویژه‌ای برخوردار است انتظار می‌رود صنایع معدنی با هدف بهره‌گیری از این الزامات احداث شوند، چراکه این هماهنگی زمینه تداوم تولید در صنایع مختلف را فراهم می‌کند.

رشد تولید فولاد کیفی از مسیر بومی‌سازی

مشاور رئیس هیات عامل ایمیدرو در امور بومی‌سازی و ساخت داخل اعلام کرد: تاکنون اطلاعات حدود ۲۳ هزار قطعه و تجهیز در سامانه بومی‌سازی زنجیره آهن و فولاد ثبت‌شده و به‌زودی تکمیل می‌شود. به گزارش ایمیدرو، حسن یونسیان در جلسه ویدئوکنفرانسی با مدیران فنی شرکت‌های زنجیره آهن و فولاد ضمن بیان این مطلب گفت: فراخوان اعلام نیاز به ۱۶ هزار تامین‌کننده در این حوزه داده شد و از ۱.۵ ماه گذشته، اطلاعات مربوط به توانمندی‌های فنی شرکت‌های تامین‌کننده و مصرف‌کننده قطعات و تجهیزات در حال ثبت است.

وی افزود: تلاش ما، ثبت قطعات و تجهیزات فولادی با کیفیت در سامانه بومی‌سازی زنجیره آهن و فولاد است تا مصرف‌کنندگان ضرر نکنند و تولید متوقف نشود. برای این منظور، کمیته فنی متشکل از کارشناسان فنی شرکت‌های بخش معدن و صنایع معدنی طی هفته آینده تشکیل می‌شود.

مشاور رئیس هیات عامل ایمیدرو در امور بومی‌سازی و ساخت داخل، اظهارکرد: فرصت ایجادشده در سامانه یادشده، از دوباره‌کاری‌ها در زمینه ساخت قطعات و تجهیزات جلوگیری می‌کند و دانش فنی شکل گرفته برای هر قطعه یا تجهیز، در همه کارخانه‌ها استفاده خواهد شد.

وی ادامه داد: با ساخت قطعات و تجهیزات مورد نیاز واحدهای زنجیره فولاد در داخل کشور، علاوه بر جلوگیری از خروج ارز، این صنعت دیگر با مشکلات ناشی از دسترسی به قطعات و تجهیزات، مواجه نشده و روند تولید کارخانه‌ها دچار خدشه نخواهد شد.

رسول خلیفه‌سلطان، دبیر انجمن تولیدکنندگان فولاد با اشاره به اینکه راه‌اندازی سامانه بومی‌سازی زنجیره آهن و فولاد، کار عظیمی در این صنعت به شمار می‌رود، گفت: این اقدام، کار دشواری بود که طی ۲ سال انجام شد و نقش ایمیدرو به‌عنوان یک سازمان توسعه‌ای در شکل‌گیری و ایجاد تفاهم میان شرکت‌ها، بسیار برجسته است.

وی ادامه داد: بدون شک این اقدام، الگو و مدلی برای سایر صنایع خواهد بود و با همکاری و همفکری موجود، به نقطه مطلوب خواهیم رسید.

خلیفه‌سلطان با بیان اینکه با بومی‌سازی زنجیره آهن و فولاد، رشد کیفی فولاد نیز اتفاق خواهد افتاد، تصریح کرد: میزان تولید فولاد کیفی در کشور ما به‌عنوان دهمین تولیدکننده فولاد، حدود ۳ درصد و کشورهای قبل از ما، حدود ۱۵ درصد است.

در یک دهه آینده این میزان باید به ۷ تا ۱۰ درصد برسد که خیز بزرگی برای توسعه فولاد کیفی در کشور به‌شمار می‌رود. این هدف، با مساعی مشترک و با گام‌های جدید، دست یافتنی است.

یادداشت

مسیر باخت-باخت توسعه صنایع معدنی

مرضیه احقاقی
روزنامه‌نگار

ارزیابی عوامل طبیعی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و... در مناطق مختلف با هدف شناسایی ظرفیت‌ها و برطرف کردن نیازهای جامعه در سایه طرح‌های آمایش سرزمین اجرایی می‌شود. طرح آمایش سرزمین نخستین بار در سال ۱۳۵۴ در کشور مورد توجه قرار گرفت. با وجود گذشت حدود نیم قرن از مطرح شدن مباحث مربوط به آمایش سرزمین، هنوز یک سند جامع و کامل آمایش سرزمین تدوین نشده است. این نبود وفاق و اجماع نظر موجب شده همچنان شاهد نابرابری‌های منطقه‌ای و ناکامی در سیاست‌های توسعه‌ای باشیم. تکیه اقتصاد کشور به نفت، سنتی بودن نظام برنامه‌ریزی و اقتصاد رانتی را باید از مهم‌ترین عوامل عدم‌موفقیت در این مسیر نام برد و تاکید کرد همچنان راه طولانی برای تکیه بر اهداف آمایش سرزمین در مسیر توسعه در پیش است. در ادامه باید خاطرنشان کرد که ایران از ظرفیت‌های غنی معدنی برخوردار است. ظرفیت‌هایی که هر از چندگاهی از آنها با عنوان الزامی در مسیر توسعه اقتصادی نام برده می‌شود. این منابع معدنی اساس شکل‌گیری صنایع معدنی هستند. اما در تمام این سال‌ها انتخاب مکان مناسب برای احداث صنایع معدنی مورد بحث و اختلاف نظر بوده است. احداث این صنایع در هر منطقه‌ای نوید رشد و توسعه زیرساخت‌ها را می‌دهد، درنتیجه اغلب کشمکش‌های سیاسی برای احداث واحدهای صنایع معدنی میان سیاست‌گذاران و افراد با نفوذ شکل می‌گیرد. برندگان نیز امتیاز احداث این صنایع را در استان یا شهر مورد نظر خود بدون توجه به ظرفیت‌های منطقه‌ای کسب می‌کنند.

کما اینکه در سال‌های گذشته شاهد بودیم که واحدهای متعدد فولادی در مناطق کویری و خشک کشور احداث شدند. البته همواره توجیهاتی مانند دسترسی آسان به مواد اولیه و نزدیکی به ذخایر معدنی برای احداث این واحدها مطرح می‌شود. اما به باور اغلب فعالان فولادی، احداث صنعتی آب‌بر در منطقه‌ای خشک فاقد توجیه است، چراکه حتی اگر بنا به انتقال آب هم باشد، تامین نیاز شرب مردم در اولویت قرار دارد. به‌علاوه آنکه این بحران روزبه‌روز و با گسترش خشکسالی احتمالی در سال‌های آینده جدی‌تر می‌شود.

البته سیاست‌گذاران به احداث صنایع فولاد در مناطق خشک کشور هم بسنده نکرده و با علم به کمبود آب اقدام به احداث خط لوله‌ای از خلیج فارس تا این مناطق کرده‌اند؛ طرحی که فاز نخست آن فارغ از توجیه‌پذیری اقتصادی به بهره‌برداری رسیده و فازهای دیگر آن در دست اجرا قرار دارند. متولیان امر نیز با افتخار و بدون توجه به هزینه تمام‌شده انتقال آب و پیامدهای محیط زیستی آن، از این پروژه‌ها با عنوان افتخار ملی یاد می‌کنند. حال باید به تمام این چالش‌ها، محدود بودن عمر معادن در مقایسه با عمر صنعت فولاد هم اشاره کرد؛ یعنی در آینده نه‌چندان دور و با اتمام ذخایر سنگ آهن در استان‌های موردبحث دیگر فعالیت واحدهای فولادی در این مناطق هیچ توجیه اقتصادی نخواهد داشت. توجه به این نکته ضروری به‌نظر می‌رسد که بی‌تدبیری در مسیر احداث صنایع تنها به فولاد باز نمی‌گردد. بلکه در موارد دیگری نیز شاهد اعمال نفوذ و مکان‌یابی اشتباه برای احداث صنایع مس و بی‌توجه به خطرات محیط زیستی ناشی از آن بوده‌ایم. این بی‌تدبیری در صنایع سرب و روی و آلومینیوم رنگ و بوی دیگری به خود گرفته و شاهد احداث واحدهایی با ظرفیت‌های به مراتب پایین‌تر از مقیاس‌های جهانی هستیم.

اشتباهات یادشده علاوه بر آسیب‌هایی که به محیط زیست وارد می‌کند، از رقابت‌پذیری این صنایع در سطح بین‌المللی نیز می‌کاهد؛ درنتیجه با کوچک‌ترین تکانه‌ای در اقتصاد جهان، شاهد وارد شدن آسیب‌های جدی به عملکرد فعالان صنایع معدنی کشور هستیم.

توجه به این نکته ضروری به‌نظر می‌رسد که احداث صنایع یادشده زمینه اشتغالزایی و رفع محرومیت را از مناطق مختلف فراهم می‌کند، اما صنعتی که رقابت‌پذیر نیست، عمر چندان طولانی ندارد و نباید به تداوم فعالیت این صنایع امید بست. متاسفانه در طول سال‌های گذشته ظرفیت‌های قابل‌توجهی از این صنایع به اشتباه احداث شده‌اند. بازگشت از این مسیر اشتباه یا ادامه آن، هر دو متضمن پرداخت هزینه‌های سنگینی خواهد بود.

یادداشت

آمایش سرزمین و اصلاح ساختار بودجه

وحید شقاقی
کارشناس اقتصادی

مسئله آمایش سرزمین و رفع موانع و نابرابری‌های منطقه‌ای از همان ابتدای انقلاب جزو سیاست‌ها و اصول نظام جمهوری اسلامی بوده است. این امر تا آنجا اهمیت داشته که حتی در قانون اساسی هم به این موضوع اشاره و بر آن تاکید ویژه شده است.

در شرایط فعلی کشور که نابرابری اقتصادی به مشکل جدی تبدیل شده، هم رفع نابرابری‌های منطقه‌ای را با ضرورتی دوچندان مواجه کرده است. به این ترتیب، آمایش سرزمین و حرکت به سمت استفاده از ظرفیت‌های مناطق اهمیتی بیش از سال‌های ابتدای انقلاب هم پیدا کرده است.

برای اینکه بتوان یک طرح و برنامه مناسب را برای این مسئله فراهم کرد ابتدا باید شرایط ویژه استان‌ها و مناطق را تبیین کرد و براساس ظرفیت‌ها باید برنامه توسعه‌ای مناسب و همه‌جانبه را ترتیب داد.

چنانچه آمایش سرزمین انجام شود، حتی در نظام بودجه‌ریزی کشور هم تحولات اساسی ایجاد خواهد شد.

اهمیت این مسئله تا جایی است که در سال‌های اخیر دائم بر ضرورت اصلاح ساختار بودجه تاکید شده اما هنوز از این مسیر طرفی بسته نشده و سرانجام حتی بودجه امسال نتوانست از مجلس رأی لازم را کسب کند. چنانچه نظام بودجه‌ریزی کشور با آمایش سرزمین هماهنگ و همراه شود، با شناسایی ظرفیت‌های خالی مناطق و ظرفیت‌های بالقوه می‌توان پروژه‌های مناسب‌تری برای هر منطقه تعریف کرد و راه توسعه را گشود. از قضا نبود آمایش سرزمین سبب شده تا برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی دچار مشکل شود زیرا این مشخص است که هر استان یا منطقه توانایی‌های خاص خود را دارند و براساس این قابلیت‌ها اگر توجه کافی صورت بگیرد، شکوفایی در کشور شکل خواهد گرفت.

به این ترتیب، در آمایش سرزمین قبل از هر چیز باید مشخص شود که هر استان یا هر منطقه چه شرایط و توانایی‌هایی دارد تا از این طریق اعتبار به درستی تخصیص یابد. اینکه برای همه مناطق کشور به یک شکل برنامه‌ریزی شود و اعتبارات تخصیص یابد نه روشی عقلانی است و نه عادلانه. درحالی‌که این مهم باید بر پایه ظرفیت‌های منطقه‌ای انجام شود تا براساس قابلیت‌های هر منطقه امکانات فراهم شود و بتوان فرصت‌های بالقوه را به‌سرعت به فرصت‌های بالفعل تبدیل کرد. با این حال، نبود آمایش سرزمین در کشور موجب شده تا خیلی از پروژه‌هایی که اجرا شدند عقلانی به نظر نرسند و حتی به توسعه و بهبود وضعیت آن منطقه هم کمک نکنند. این درواقع ناشی از همان نشناختن قابلیت‌ها و فرصت‌های هر منطقه است.

درواقع در شرایطی که آمایش سرزمین وجود ندارد، نگرشی حاکم می‌شود که تنها می‌تواند به تقسیم اعتبارات منجر شود که در عمل توسعه را ممکن نمی‌کند.

بدون داشتن آمایش سرزمین ممکن است اجرای پروژه‌ها در مناطق نه‌تنها به پیشرفت کشور یا آن منطقه کمک نکند بلکه به آن آسیب هم بزند و موجب به‌هم ریختن توازن استانی و منطقه‌ای در کشور شود. متاسفانه با وجود اهمیت این مسئله و تاکید قانون اساسی بر آن، تا همین جا هم زمان زیادی تلف شده و فرصت‌های بسیاری از دست رفته است. از این رو، می‌توان گفت در کشور این مسیر را تاکنون اشتباه پیموده‌اند.

هنگامی که یک کشور سند آمایش سرزمین خود را دارد، با مشخص کردن توانایی‌های هر منطقه و البته روشن کردن اهداف و چشم‌اندازهای منطقه‌ای می‌توان بهتر متوجه شد نیاز هر منطقه چیست و چگونه می‌توان مردم را در مسیر پیشرفت و بهبود قرار داد.

به این ترتیب، برنامه‌های کلان اقتصادی و توسعه اقتصادی و اجتماعی نیز هم‌راستا خواهند شد و می‌توانند راه بهبود را باز کنند.

متاسفانه هنگامی‌که این اتفاق نمی‌افتد در عمل با وجود توزیع گسترده منابع که در چند دهه اخیر صورت گرفته اما چون به فراخور ظرفیت‌ها و نیازهای منطقه‌ای این مهم رخ نداده، در عمل نه‌تنها به شکوفایی دست پیدا نکردند بلکه مشکلات فراوان و عقب‌ماندگی‌های گسترده در کشور شکل گرفته و با فشاری که تحریم‌ها و تنش‌های سیاسی به وجود آوردند در عمل چشم‌انداز مبهمی را برای آینده ترسیم کرده است.

باید از مسئولان کشور به طور ویژه درخواست کرد که هر چه زودتر این طرح را آماده کنند و برای اجرا آن را به نهادهای متولی ارائه دهند. این ضرورتی است که اگر محقق شود می‌توان با حداقل منابع و جلوگیری از ریخت و پاش منابع، راه توسعه را با شتاب بیشتری پیمود. تا هم‌اکنون نیز فرصت زیادی از کف رفته و مصلحت این است که سریع‌تر این طرح آماده شود.

معاون پیشین وزیر جهاد کشاورزی در گفت‌وگو با صمت:

اراده و تمایلی به برنامه‌ریزی وجود ندارد

امیرعباس آذرموند
editor@smtnews.ir

یکی از اهداف و مطالبات اصلی مردم در انقلاب ۵۷ بازگرداندن عدالت به جامعه بود. رژیم پهلوی با وجود رشد اقتصادی در برخی از بخش‌ها، رویه‌ای را دنبال کرد که به فاصله بیشتر طبقاتی منجر شد و این هم به پاشنه آشیل رژیم سابق تبدیل شده بود. به همین دلیل اعتراض به نابرابری و زندگی اشرافی اقلیت ناچیز در مقابل فرودستی اقشار وسیع، توسعه‌یافتگی سریع در برخی از مناطق شهری در کنار عقب‌ماندگی مناطق دور از مرکز نیروی عظیمی را ایجاد کرد که رژیم ۲۵۰۰ ساله سلطنتی را در ایران برانداخت. با وجود گذشت ۴۲ سال از انقلاب، مسئله نابرابری مناطق همچنان روی میز مسئولان قرار دارد. با وجود اجرای طرح‌های متعدد برای کاهش فاصله میان فقیر و غنی و میان شهر و روستا، باز هم نابرابری یک موضوع جدی در ایران است. با این همه هنوز سند آمایش سرزمین در کشور آماده نشده است.

علی قنبری، استاد اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس و معاون سابق وزیر جهاد کشاورزی، در گفت‌وگو با صمت از بی‌اعتقادی مسئولان به برنامه‌نویسی اقتصادی و پیامدهای آن برای کشور صحبت کرد. به باور این کارشناس اقتصادی، شرایط کشور به گونه‌ای است که کنار گذاشتن برنامه‌ریزی اقتصادی به انباشت بیشتر عقب‌افتادگی اقتصادی منجر خواهد شد. در ادامه مشروح گفت‌وگو با وی را می‌خوانید.

طرح: آیدا فریدی

چشم‌انداز ۲۰ ساله یکی از برنامه‌هایی است که به طور کلی پس از مدتی به فراموشی سپرده شد و حالا دستیابی به افق چشم‌انداز ۱۴۰۴ به یک رویای نامحتمل تبدیل شده است

◉ طرح آمایش سرزمین با توجه به تاکید قانون اساسی بر رفع نابرابری‌های منطقه‌ای باید سال‌ها قبل آماده می‌شد اما با وجود تاکید ۳ برنامه ۵ ساله توسعه اخیر همچنان تدوین این برنامه هم به اتمام نرسیده است. چرا نوشتن یک برنامه برای توسعه رفاه عمومی بعد از ۱۵ سال هنوز ناتمام است؟

این مسئله فراتر از موضوع تدوین یک برنامه، ولو برنامه‌ای بااهمیت چون طرح آمایش سرزمین است. متاسفانه برنامه‌نویسان کشور در سال‌های اخیر نسبت به برنامه‌نویسی چندان پیگیر نبوده‌اند. در این باره هم بیش از همه مسئولیت با سازمان برنامه و بودجه است که مسئولیت اصلی برنامه‌نویسی در کشور را برعهده دارد، در این بخش بیشتر از دیگر بخش‌ها ضعف دارند. این سازمان به ویژه در دو مورد کوتاهی داشته که یکی از آن کوتاهی‌ها به طور مشهودی در بحث تدوین طرح آمایش سرزمین خود را نشان داده است. مسئله آمایش سرزمین همان‌طور که شما هم گفتید با تاکیدات قانون اساسی اهمیتی دوچندان پیدا می‌کند و تدوین و اجرای این طرح می‌تواند تا حدود زیادی مشکلات مربوط به محرومیت‌ها و عقب نگه داشتن مناطق محروم در کشور را تا حدود زیادی برطرف کند.

باید توجه داشت که در یک دهه نخست انقلاب به دلیل بی‌ثباتی‌ها و جنگ امکان برنامه‌ریزی اقتصادی نبود و در عمل نخستین برنامه توسعه کشور در سال ۶۸ تدوین شد و به اجرا درآمد. به باور من، متاسفانه هیچ‌گاه همت لازم در تحقق اهداف برنامه‌ها وجود نداشته و همین سبب شده تا برنامه‌های ما در تحقق اهداف ناکام بمانند.

این در حالی است که به‌ویژه برنامه‌های توسعه از اهداف کلان خود دور می‌مانند. چشم‌انداز ۲۰ ساله یکی از برنامه‌هایی است که به طور کلی پس از مدتی به فراموشی سپرده شد و حالا دستیابی به افق چشم‌انداز ۱۴۰۴ به یک رویای نامحتمل تبدیل شده است. همچنین شرایطی برای برنامه‌های توسعه ۵ ساله صدق می‌کند و نامحقق شدن اهداف در دو برنامه اخیر نسبت به برنامه‌های دیگر شدت بیشتری هم داشته است.

در نهایت بی‌توجهی به اهداف به بودجه‌های سالانه هم راه یافت و همان‌طور که می‌بینیم امسال از هر سال دیگری هم اوضاع در این زمینه دشوارتر است و کلیات بودجه در مجلس رد شد که این نیز به بلاتکلیفی بیشتر منجر شد.

◉ این مسائل ناشی از چیست؟

به طور مشخص و قبل از هر چیز گاهی برخی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی، دولت و سیاست‌گذاران کشور به مسائل مرتبط با برنامه‌ریزی اقتصادی بی‌توجه بوده‌اند و به همین دلیل توسعه اقتصادی به اولویت چندم تبدیل می‌شود و در مقابل اهداف سیاسی، امنیتی و منطقه‌ای به مسئله اصلی تبدیل شده است.

به همین دلیل امروز مشاهده می‌کنیم که با فشار تحریم‌ها و تصویب نشدن FATF در کنار ناامنی منطقه‌ای و نبود روابط مناسب با کشورهای جهان و به طور خاص همسایگان سبب شده تا ناتوانی‌ها در نوشتن برنامه‌های اصولی و علمی و این نیز به دور افتادن بیشتر برنامه‌ها از اهداف خود منجر شده است.

◉ افزایش فاصله میان اهداف و میزان تحقق آن در برنامه‌ها چه خواهد بود؟

درواقع مسئله‌ای که امروز در کشور به وجود آمده تا حد زیادی ناشی از این است که میان اهداف و تحقق آنها فاصله معنادار و چشمگیری وجود دارد. دور افتادن از اهداف برنامه به فاصله گرفتن از شاخص‌های توسعه‌ای منجر شده و این نیز در کشور سبب شده تا ضریب جینی و نرخ بیکاری رشد کنند و نرخ تورم از ۳۰ درصد کمتر نشود و در عین حال تمام شرایط لازم برای یک اقتصاد رقابتی و شفاف وجود ندارد.

◉ شما به این نکته اشاره کردید که گاهی مسائل اقتصادی تحت‌الشعاع دیگر اولویت‌ها قرار گرفته‌اند. درباره این مسئله کمی توضیح دهید.

وقتی برنامه‌ریزی برای مسئولان یک کشور اولویت نیست، آن‌گاه برنامه‌نویسی هم اگر صورت بگیرد فقط یک کار فرمال و نمایشی است. تقریبا مشابه این وضعیت را در برنامه ششم توسعه دیدیم که صرفا احکام آن به مجلس ارسال شد و پس از چند رفت و برگشت در نهایت یک لایحه معمول برای برنامه ششم توسعه نوشته شد.

البته که مشکلات اقتصادی را کسی امروز کتمان نمی‌کند. حتی فشار تحریم‌ها هم نفی نمی‌شود و کسی هم ادعا نمی‌کند که شرایط امروز اقتصاد کشور مطلوب یا مناسب است. با این حال، مسئولان کشور بیشتر تمرکز خود را بر مسائل جهانی و منطقه‌ای گذاشته‌اند. این در شرایط تحریم و نبود برنامه‌ریزی‌های مناسب در گذشته سبب شده تا منابع کافی برای اجرای برنامه‌های توسعه‌ای نیز فراهم نباشد. این در شرایطی است که انتظار می‌رود حتی اگر دولت از وظایف خود سرپیچی یا کوتاهی کرد دست‌کم مجلس شورای اسلامی به‌عنوان یک نهاد نظارتی وارد عمل شود. اما در عمل می‌بینیم حتی اراده کافی نه برای تدوین، نه پیگیری و نه حتی دادخواستی برای پیگیری این مسائل وجود ندارد.

به این ترتیب، در عمل مجلس نیز توان نظارتی خود را به‌تدریج از دست می‌دهد و از چیزی که امروز هم هست بیشتر تضعیف می‌شود. این روند در تداوم خود به محرومیت‌های و فقر بیشتر مردم می‌انجامد و فاصله طبقاتی و سرمایه اجتماعی را به شکل چشمگیری کاهش خواهد داد. کاهش امروز شاخص توسعه و رفاه اجتماعی در کشور ما دقیقا محصول چنین روندی است.

◉ در این شرایط است که مشاهده می‌کنیم در نهایت مجلس لایحه بودجه را رد می‌کند. در کنار آن از تدوین برنامه هفتم خبری به گوش نمی‌رسد. به نظر شما شرایط اقتصاد کشور در بی‌برنامگی سال ۱۴۰۰ تا چه اندازه می‌تواند متاثر باشد؟

همان‌طور که پیش‌تر هم اشاره کردم گاهی اراده کافی در برخی مسئولان کشور دیده نمی‌شود که به دنبال تدوین و اجرای برنامه‌های توسعه در کشور باشند و این امر پیامدهایی به همراه دارد. هنگامی که مسئولان تمایلی به کار براساس برنامه ندارند. در نتیجه می‌بینیم در عمل درهم‌ریختگی در اقتصاد کشور بیشتر می‌شود و انضباط قربانی این روند خواهد شد و بی‌انضباطی خود بهترین فرصت را برای رانت‌خواران و مفسدان باز می‌کند تا منافع خود را بر منافع ملی و مردمی ترجیح دهند.

همان‌طور که گفتید، برای سال آینده شرایط خاصی در کشور به وجود آمده که از یک سو شاخص‌ها وضعیت مناسبی ندارند و از سوی دیگر، برنامه هفتم توسعه بلاتکلیف و رهاشده مانده است. شاید دلیل ننوشتن این برنامه از سوی دولت فعلی این باشد که نمی‌خواهند این برنامه هم تبدیل به برنامه چهارم توسعه شود و با تغییر دولت و جناح حاکم بر آن کنار گذاشته شود. اما در هر صورت از اهمیت مسئله نمی‌کاهد. در این میان علاوه‌بر بودجه سالانه، چشم‌انداز ۲۰ ساله هم رها شده است. به این ترتیب می‌توانیم بگوییم در ذهن مسئولان کشور اکنون برنامه‌ریزی اقتصادی جایگاه مهمی ندارد.

◉ بروز برخی از مشکلات اقتصادی در دهه ۹۰ شاید بیش از هر بخشی به عدالت اجتماعی و برابری اقتصادی آسیب زد. در این شرایط فکر می‌کنید تدوین برنامه آمایش سرزمین می‌تواند به توسعه عدالت در کشور کمک و محرومیت‌ها را برطرف کند؟

طبیعی است اگر برنامه‌ای خوب با روش‌های اصولی و علمی و مبتنی‌بر یک رویکرد توسعه‌گرا تدوین شود و بادقت و با هدف تحقق حداکثری به اجرا درآید، می‌تواند به مشکلات کشور سامان دهد. اما مشغله‌های دولت سبب شده تا برنامه‌ریزی اقتصادی در اولویت نباشد. باید توجه داشت طراحی یک برنامه به معنای اجرای آن نیست و حتی اگر بهترین برنامه‌ها هم نوشته شوند تا زمانی که به‌خوبی و درست اجرا نشوند تاثیری در واقعیات موجود نخواهند داشت. به همین دلیل من فکر می‌کنم حتی اگر سند آمایش سرزمین هم آماده می‌شد، ممکن بود به سرنوشت برنامه‌های توسعه یا چشم‌انداز ۱۴۰۴ دچار شود. به همین دلیل در این صورت چندان تاثیر مهمی در فضای اقتصادی کشور نمی‌داشت.

البته که گام نخست هر طرح و برنامه‌ای نوشته شدن آن است و به همین دلیل عقب افتادن این طرح خود نشانه خوبی نیست. همین نیز سبب شده امروز نسبت به ۱۰ سال پیش درآمد کشور کاهش یابد و حتی برای رسیدن به سطح درآمدهای ابتدای دهه ۹۰ باید برنامه‌ریزی کرد و به رشد اقتصادی رسید. اینکه امروز بخشی از مردم احساس عذاب می‌کنند و مشکلات معیشتی صدای آنها را درآورده نشانه‌ای از همین کم شدن سطح عمومی درآمدهای مردم است. این فاصله میان هزینه و معیشت خود بزرگ‌ترین نارضایتی‌ها را می‌تواند فراهم کند.

◉ به‌تازگی بانک مرکزی گزارشی از وضعیت اقتصادی کشور در تابستان امسال ارائه کرده که براساس آن رشد اقتصادی در فصل دوم سال ۹۹ به بیش از ۵ درصد رسیده است. این آمار در شرایط فعلی چندان توجه مردم را جلب نکرده است. فکر می‌کنید این امر چه نتیجه‌ای در پی خواهد داشت؟

آمارهایی از این دست تنها به شکاف بیشتر میان مردم و مسئولان دامن می‌زند و به هیچ وجه به نفع کشور و مردم نیست. مردم امروز نیازی به توجه به آمارهایی از این دست ندارند زیرا شاهد افزایش فاصله طبقاتی و رشد بی‌عدالتی در سطح گسترده‌ای هستند. در کنار این، نبود شفافیت در اقتصاد کشور هم مطرح است و به همین دلیل گاهی اعتمادی به آمارهای بانک مرکزی وجود ندارد. درواقع وقتی در زندگی مشکلات اقتصادی زیاد شده و درکنار افزایش هزینه‌ها، بی‌ارزش شدن دستمزد و پول ملی قرار می‌گیرد و بعد یک نهاد رسمی آماری از رشد اقتصادی ارائه می‌دهد، بی‌اعتمادی را بیشتر می‌کند.

این رویه که در سال‌های گذشته هم کم و بیش ادامه داشته سبب شده تا مردم و مسئولان هر کدام راه خود را بروند و گویی این دو از یکدیگر قابل تفکیک هستند. به این ترتیب، سرمایه اجتماعی به شکل مزمنی رو به کاهش می‌رود.

در عین حال، مشاهده می‌کنیم که وضعیت نامناسب در حوزه توسعه‌گرایی در کشور هم مزید بر علت شده تا در عمل بر فاصله مردم و مسئولان بیفزاید. نباید فراموش کرد که رئیس کل بانک مرکزی در کنار وزیر اقتصاد و رئیس سازمان برنامه و بودجه متولیان اصلی توسعه در کشور هستند و درواقع مثلث مدیریتی اقتصاد کشور را تشکیل می‌دهند. از این رو، این ۳ در قیاس با دیگران، نارضایتی بیشتری را از محل فشار بر مردم، جذب می‌کنند و دائم زیر نگاه‌های تردیدآمیز قرار دارند.

به این ترتیب، وقتی به وضعیت کشور می‌نگریم، با کشوری روبه‌رو هستیم با منابع طبیعی فراوان و ثروت‌های زیرزمینی رشک‌برانگیز که با نیروی انسانی تحصیلکرده و تاریخ کهنی که دارد درگیر انواع مشکلات و معضلات اقتصادی و اجتماعی شده است. اینکه چگونه نتوانستیم به نتایج مطلوب برسیم موضوعی است که نیاز به بحث و کار فراوان دارد و در این بحث نمی‌گنجد اما به طور قطع رویکرد فعلی به برنامه‌ریزی از علل به وجود آمدن وضعیت فعلی است.

همچنین ما در بخش‌های اصلی اقتصاد کشور یعنی صنعت، کشاورزی و خدمات مشکلات فراوانی داریم و باید موانع سر راه رشد این بخش‌ها را به‌تدریج حذف کنیم و کنار بگذاریم. با این حال، بانک مرکزی ادعا می‌کند برای مثال، صنعت رشد ۱۱ درصدی داشته، درحالی‌که وضعیت صنعت کشور مناسب نیست و این نیز باعث می‌شود مردم کمتر به آمارهای منتشرشده از سوی نهادهای رسمی توجه و فکر کنند همه آمارها دروغ است.

به هر حال فاصله فعلی که میان مردم و مسئولان شکل گرفته به معنای افول سرمایه اجتماعی در سطح وسیع است و دولت‌هایی که نتوانند اعتماد مردم خود را جلب کنند، در توسعه دچار مشکل می‌شوند و نمی‌توانند مردم را به مشارکت بیشتر در اقتصاد و توسعه جلب کنند. به باور من، انتشار این آمارها در شرایط فعلی نه‌تنها به افزایش امیدواری مردم به آینده منجر نخواهد شد بلکه برای آینده چشم‌اندازها را مبهم‌تر و ناامیدکننده‌تر می‌کند.

◉ مرکز آمار نرخ رشد اقتصادی نیمه نخست امسال را منفی ۱.۳ درصد اعلام کرده است. شما به‌عنوان کارشناس اقتصادی کدام یک از این آمارها را موثق می‌دانید؟

اصلا نمی‌توانم ارقام اعلامی بانک مرکزی را باور کنم و به طور کلی هم فکر می‌کنم مرکز آمار در گزارش آمارهای مختلف اقتصادی به مراتب دقیق‌تر عمل می‌کند.

علی قنبری

متاسفانه برنامه‌نویسان کشور در سال‌های اخیر چندان پیگیر برنامه‌نویسی نبوده‌اند

رعایت نشدن استاندارد جانمایی مراکز صنعتی خدماتی در کشور

فرآیند آمایش سرزمین تفهیم نیست

جانمایی و چیدمان صنایع در هر کشوری براساس نیاز هر یک از صنایع به یکدیگر است. به‌عنوان مثال، بهترین جانمایی صنعت فولاد در کنار دریا و آب‌های آزاد است، زیرا صنعتی بسیار آب‌بر به‌شمار می‌رود. یا بهترین محل برای راه‌اندازی واحدهای قطعه‌سازی در کنار کارخانه‌های خودروسازی است. برای توسعه و سودآوری در صنایع، کشورها مدیریت ویژه‌ای در چینش صنایع در مرکز استان‌ها دارند و با توجه به ظرفیت‌ها و امکانات هر استان یا شهری کارخانه‌های گوناگون جانمایی می‌شوند. در این‌باره موضوع‌هایی مانند حمل‌ونقل، نزدیکی به بازارهای بزرگ و... هم موضوع‌های مهمی هستند. به‌طور عمده، آمایش سرزمین برای گام نهادن در مسیر تولید از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این رویکرد به‌طور عمده به روش‌های استفاده شده از سوی بخش خصوصی و عمومی برای اثرگذاری بر توزیع جمعیت و فعالیت‌ها در فضاها با مقیاس‌های گوناگون گفته می‌شود. ژان‌پل لاکاز در این‌باره می‌گوید، منظور از آمایش سرزمین، رسیدن به مطلوب‌ترین توزیع ممکن جمعیت با بهترین وضعیت توزیع فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی در پهنه یک سرزمین است.

عکس: آیدا فریدی

فاطمه امیراحمدی
editor@smtnews.ir

صنایع و توسعه پایدار

اگر استراتژی اصلی «توسعه صنعتی» باشد، نگاه آمایش، تصرف سرزمین و توزیع فعالیت در گستره جغرافیایی است اما چنانچه استراتژی به «پساصنعتی» شدن نظر داشته باشد، در نگاه آمایش، پایداری محیط‌زیست و بازگشت به طبیعت اهمیت خواهد یافت.

به‌طور قطع، برای صنایع ایران همان مفهوم نخست یعنی توسعه صنعتی مطرح است اگرچه دولت برای حفظ محیط‌زیست و منابع زیرزمینی ناگزیر باید موضوع توسعه پایدار را در صنایع و تولید مورد توجه قرار دهد.

در بحث آمایش سرزمین برخی صنعتگران به راه‌اندازی واحدهای صنعتی بدون در نظر گرفتن نیازمندی‌ها نیز اشاره دارند که این امر سبب شده تولید براساس مقیاس اقتصادی نباشد و تیراژ تولید همراه با سودآوری مورد انتظار و میزان سرمایه‌گذاری انجام نشود.

چرایی راه‌اندازی قطعه‌سازی

بابک کریم‌خان، رئیس انجمن قطعات خودرویی استان کرمانشاه درباره صنعت خودرو و قطعه و اینکه آیا جانمایی و تاسیس آنها در استان‌ها و شهرهای گوناگون درست انجام‌شده یا خیر، به صمت گفت: برای پاسخ به این پرسش به دهه ۴۰ خورشیدی برمی‌گردم، زمانی‌که صنعت خودرو و کارخانه ایران‌ناسیونال تاسیس شد و به‌واسطه آن صنعت قطعه هم شروع به رشد و نمو کرد. جرقه این کار را محمود خیامی، موسس ایران‌ناسیونال در حوزه قطعه‌سازی در مشهد زد، چون خودش مشهدی بود، قطعه‌سازی را در این شهر توسعه داد و بعدها استان خراسان رضوی یکی از پایگاه‌های قطعه‌سازی کشور شد. با توجه به اینکه ایران‌خودرو هم در این استان خط تولید دارد و پس از تهران، مشهد دومین کارخانه این خودروساز است؛ قطعه‌سازان بیشتری در این استان فعال شدند. وی افزود: پس از مشهد، تمرکز قطعه‌سازی در اصفهان و تبریز است. در تبریز به‌دلیل پایه‌گذاری صنعت و تولید تراکتور و سایر ماشین‌آلات کشاورزی، راه‌سازی و... بخشی دیگر از قطعه‌سازان در آذربایجان شرقی تمرکز پیدا کردند. فضای صنعتی این استان باعث شد قطعه‌سازان زیادی در شهر تبریز فعال شوند. پس از آن، استان اصفهان به‌دلیل فعالیت کارخانه فولادسازی، مهد صنعت کشور به‌شمار می‌رود؛ بنابراین بخش دیگری از صنعتگران در حوزه ساخت قطعه در این استان شکل گرفتند. تهران، مشهد، تبریز و اصفهان از شهرهای عمده تولید قطعه کشور هستند که به‌دلیل همان فضای صنعتی است که دارند. به علت نزدیکی استان البرز به تهران، این استان هم جزو فعالان قطعه‌سازی است. در نتیجه بیش از ۸۰ درصد قطعات در همین چند استان تولید و تامین می‌شود.

وی در این‌باره ادامه داد: با توجه به نزدیکی استان قزوین به کارخانه خودروسازی، این استان هم به صنعت قطعه ورود کرد. باقی استان‌ها هم مانند مازندران و کرمانشاه به‌دلیل پایگاهی که خودروسازان در این استان‌ها دارند در حوزه قطعه‌سازی فعال شدند. برخی از این پایگاه‌ها، سالن رنگ و بدنه هم دارند؛ بنابراین قطعات بدنه به شکل سی‌کی‌دی به استان‌ها ارسال می‌شود و در همان کارخانه جوشکاری شده و به اتاق رنگ می‌رود. دیگر پایگاه‌های خودروسازی، بدنه به‌طور کامل و رنگ خورده ارسال شده و باقی قطعات روی آن نصب و خودرو مونتاژ می‌شود. رئیس انجمن قطعات خودرویی استان کرمانشاه در ادامه گفت: زمانی‌که خودروساز مبادرت به تاسیس پایگاهی در شهرستان‌های گوناگون می‌کند، تامین تعدادی از قطعات حجیم مطرح می‌شود که هزینه حمل‌ونقل آنها هم مهم است. در واقع بهتر است این قطعات حجیم مانند صندلی، محورها، جلوبندی و... در همان استان‌ها تولید شوند، چراکه این امر به‌لحاظ اشتغالزایی و نرخ تمام‌شده توجیه اقتصادی دارد. البته فراموش نکنیم تولید برخی از این قطعات نیاز به سرمایه‌گذاری زیادی دارد که به‌لحاظ تیراژ محدود آن استان، راه‌اندازی خط تولید جدید توجیه اقتصادی ندارد.

کریم‌خان عنوان کرد: این‌گونه نیست که فقط به این دلیل که خودروسازی در استانی آغاز به‌کار کرده، تمام قطعات هم در همان استان ساخته شود، شاید به‌لحاظ مسافت و کاهش هزینه حمل‌ونقل اهمیت داشته باشد اما مقیاس اقتصادی تولید هم بسیار مهم است.

▣ شانس توسعه

رئیس انجمن قطعات خودرویی استان کرمانشاه خاطرنشان کرد: وجود خودروسازی در یک استان نوعی جو روانی مثبت ایجاد می‌کند که به‌لحاظ اجتماعی و اشتغال اهمیت زیادی دارد. سرمایه‌گذار را جذب می‌کند و باعث می‌شود مسئولان استان به توسعه آن شهر توجه بیشتری کنند. علاوه‌بر اینکه می‌توانند امتیازهایی از شرکت‌های خودروساز مادر بگیرند. به‌عنوان مثال، سقف قطعه‌ساز آن استان را در ام‌آرپی(MRP) می‌توانند بالا ببرد؛ یعنی تعداد بیشتری از قطعه‌سازان از آن استان در زنجیره تامین شرکت مادر قرار بگیرد با تیراژ بیشتر؛ بنابراین راه‌اندازی پایگاه خودروسازی و به‌دنبال آن قطعه‌سازی، اهرمی است که مسئولان استان از آن استفاده می‌کنند، چون صنعت قطعه و خودرو اشتغالزاست و می‌تواند اشتغالزایی خوبی به‌همراه داشته باشد. کریم‌خان در پاسخ به این پرسش که توزیع قطعه‌سازان در استان‌ها به‌لحاظ آمایش سرزمین توجیه اقتصادی داشته و سودآور بوده یا خیر، گفت: اگر عامل مسافت و هزینه حمل‌ونقل را درنظر بگیریم، پایگاه‌هایی که از مرکز دورتر هستند، قدرت رقابت کمتری دارند. در این میان، برخی قطعات ممکن است فقط یک درصد ارزش‌افزوده داشته باشند در نتیجه فاصله نقش مهمی در تولید آنها ندارد؛ از این‌رو در این زمینه نمی‌توان حکم کلی داد. با این حال در بحث اقتصادی همه تلاش می‌کنند سهم بیشتری در اشتغالزایی داشته باشند و برای همین هم با ارتباطاتی که با نمایندگان و خودروسازان ایجاد می‌کنند، سعی دارند در حوزه اشتغال و توسعه استان سهمی در صنعت خودرو کشور داشته باشند. رئیس انجمن قطعات خودرویی استان کرمانشاه یادآور شد: مسئولان استانی برای اشتغال نخست باید توجه داشته باشند خودروهای قدیمی، سورس تامین خود را پیدا کرده‌اند و ورود افراد جدید به‌عنوان قطعه‌ساز توجیه اقتصادی ندارد و در سطح کلان به‌لحاظ ملی سودآور برای کشور نیست، درحالی‌که ممکن است برای خودروساز مطلوب باشد، زیرا با افزایش تعداد سورس‌ها می‌تواند تقاضاهای خود را راحت‌تر پیش ببرد.

کریم‌خان در پایان اظهارکرد: در حوزه آمایش سرزمین برای راه‌اندازی یک فعالیت صنعتی و ایجاد اشتغال در یک استان باید دید برای چه قطعه‌ای، کجا و چگونه باید سرمایه‌گذاری کرد. پراکنش قطعه‌سازان در کشور عادلانه نیست و شاید سودآوری مورد انتظار را نداشته باشند.

بابک کریم‌خان: پراکنش قطعه‌سازان در کشور عادلانه نیست و شاید سودآوری مورد انتظار را نداشته باشند

مکان‌یابی مراکز معاینه فنی خودرو

یکی دیگر از حوزه‌هایی که قرارگیری و فعالیت آنها برای صنعت خودرو دارای اهمیت است، مراکز معاینه فنی هستند. آلایندگی خودروها و نیاز آنها به خدمات‌دهی و تایید سلامت این خودروها اهمیت مراکز معاینه فنی را دوچندان می‌کند. عباس مجیدی‌نژاد، رئیس هیات‌مدیره انجمن صنفی مراکز معاینه فنی خودرو در گفت‌وگو با صمت گفت: علت وجودی مراکز معاینه فنی خودرو را برای رسیدن به اهدافی مانند ایمنی در خودروها و اثرات آلایندگی زیست‌محیطی آن باید برشمرد. با گذشت حدود ۲۰ سال از طول عمر ارائه خدمات معاینه فنی به‌طور مکانیزه نه‌تنها این اهداف محقق نشده، حتی با تغییر دیدگاه‌های ذی‌نفعان در این فرآیند از مسیر اصلی جدا شده و مراکز معاینه فنی به بنگاه‌های اقتصادی تبدیل شده و به‌شکل گلوگاهی برای شهروندان درآمده است.

وی افزود: رسالت مراکز معاینه فنی برای دستیابی به شرایط مناسب و استاندارد برای حمل‌ونقل عمومی و شخصی برای شهروندان است که این اصل به فراموشی سپرده شده و شهروندان مراجعه به مراکز معاینه فنی را به اجبار انجام می‌دهند.

او ادامه داد: با تدوین و ابلاغ آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های اجرایی ناقص، مراکز معاینه فنی نیز توان اقناع مراجعه‌کنندگان خود را ندارد و به علت دسترسی نداشتن به منابع آماری، تحلیل اثرات معاینه فنی در فرآیند حمل‌ونقل را نمی‌توان ارزیابی کرد.

مجیدی‌نژاد ادامه داد: از عوامل بیرونی جدایی فرآیند مراکز معاینه فنی خودرو از مسیر اصلی خود می‌توان به نبود زیرساخت‌های لازم در حمل‌ونقل کشور، ناوگان فرسوده حمل‌ونقل عمومی و امکان‌پذیر نبودن نوسازی آن، تجهیزات و قطعات یدکی غیراستاندارد برای خودروها و نبود سیستم نظارتی دولتی مناسب در تمام زیرشاخه‌های حمل‌ونقل در کشور اشاره کرد. همچنین در بحث عوامل داخلی، دیدگاه انتفاعی نهادهای متولی در این فرآیند، پیدایش افراد و عناصر سازمان‌یافته برای کسب انتفاع مادی در فرآیند معاینه فنی خودرو، به‌دلیل ایجاد تفکر کسب سود در این فرآیند زمینه به‌کار بستن نظرهای گوناگون و سلیقه‌های شخصی به‌جای صلاحدید منافع ملی، قیمت‌گذاری غیراصولی و دستوری و در نهایت با نفوذ افراد وابسته و شناخته‌شده انحرف از محور در مکان‌یابی مراکز معاینه فنی را می‌توان برشمرد.

رئیس هیات‌مدیره انجمن صنفی مراکز معاینه فنی خودرو یکی از مهم‌ترین مواردی که عامل فساد در مراکز معاینه فنی خودرو بوده را مکان‌یابی آنها دانست و گفت: با تصویب قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی در سال ۸۹، فصل دیگری برای فعالیت مراکز معاینه فنی خودرو رقم خورد. در ماده ۹ قانون یادشده در راستای ارائه مدارک به ماموران، معاینه فنی برای خودروهای با بیش از ۵ سال عمر مصوب شد. با راه‌اندازی سایت سامانه یکپارچه معاینه فنی ایران (سیمفا) دیدگاه حاکم در این‌باره تغییر کرد. با تغییر در نگرش حاکم در نهادهای متولی، مناسبات مالی نیز در مراکز معاینه فنی رو به بهبود رفت و فرصتی برای ورود افراد فرصت‌طلب به این عرصه ایجاد شد. شرایط به‌وجود آمده مصدر بسیار مخربی شد برای پیدایش فساد در این فرآیند، چراکه با از بین بردن مکان‌یابی و نیاز نظام‌مند به انجام این فرآیند مبادرت به صدور بی‌رویه مراکز جدید در کنار مراکز قدیم کردند.

او یادآور شد: در تبصره ماده ۲ بخشنامه اجرایی بحث طرح ۵ ساله برای تعدد مراکز و مکان‌یابی آن مطرح شده اما ضابطه‌مندی برای این بخش وجود ندارد. در استان‌های گوناگون هم با به‌کار بستن نظر شخصی و فشارهای سازمانی تعداد مراکز تعیین می‌شود. در بخش خودروهای سبک، ستاد معاینه فنی در شهرهای گوناگون رویه و شاخص‌های گوناگونی را مورد نظر قرار داده که هیچ‌گونه هماهنگی و ضابطه‌ای در آنها وجود ندارد. در استان‌های دارای مراکز معاینه فنی نگرش حاکم بر استانداری‌ها اشتغالزایی بوده و مراکز معاینه فنی مستمسکی برای ارائه آمار اشتغال در همان استان‌ها به‌شمار می‌روند.

رئیس هیات‌مدیره انجمن صنفی مراکز معاینه فنی خودرو تصریح کرد: در بعضی استان‌ها از جمله شهر تهران و اصفهان نیز مراکز معاینه فنی با نگاه انتفاعی برای شهرداری‌های مورد نظر قرار گرفته است و مدیریت ستادی در این بخش با دریافت درصدی از مبلغ معاینه فنی انجام می‌شود.

▣ جانمایی مراکز معاینه فنی کشنده‌ها

مجیدی‌نژاد در ادامه با اشاره به مراکز معاینه فنی خودروهای تجاری گفت: در بخش خودروهای سنگین، مراکز معاینه فنی شرایطی از این آشفته‌تر دارند. با آنکه ستاد معاینه فنی سنگین در اداره کل ستاد قرار دارد و تصمیم‌های آن در سطح کشور گرفته می‌شود اما از مسیر اصلی جدا شده و به کژ راهه سوق یافته که جای تامل بسیار دارد. تا یکی، دو سال پیش طرح ۵ ساله تدوین و معیار مورد قبولی را لحاظ کرده بودند. اما در چند سال گذشته رویه توجه به سلیقه‌های شخصی و منافع سازمانی جایگزین منافع ملی شده است.

وی افزود: این نکته نباید فراموش شود که معاینه فنی در بخش سنگین به‌دلیل ارتباط آن با ناوگان حمل‌ونقل عمومی از حساسیت بیشتری برخوردار است. با این وجود، کار به‌جای رسیده که در شهری با ۴۰ هزار نفر جمعیت و با فاصله نزدیک با مرکز استان که دارای مرکز معاینه فنی است، حدود ۷ کیلومتر و با شهر همجوار دارای معاینه فنی، حدود ۵۰ کیلومتر و با مراکز استان همجوار حدود ۶۰ کیلومتر بوده، دارای ۲ مرکز است که دیوار مشترک دارند. این‌گونه رویکردها آثار مخربی به‌دنبال دارد. بی‌شک با این روند رسالت مراکز معاینه فنی که پیشگیری از بروز تصادف و آلودگی محیط‌زیست است به فراموشی سپرده می‌شود.

مجیدی‌نژاد در پایان گفت: ضروری است با کمترین هزینه، برای نهادهای متولی فرهنگ‌سازی و تفهیم فرآیند آمایش سرزمین و جانمایی درست مراکز معاینه فنی انجام شود تا با عملکرد درست این مراکز براساس رسالت‌شان به اهداف تعیین شده دست یابیم.

عباس مجیدی‌نژاد: در استان‌های دارای مراکز معاینه فنی نگرش حاکم بر استانداری‌ها اشتغالزایی بوده و مراکز معاینه فنی مستمسکی برای ارائه آمار اشتغال در همان استان‌ها به‌شمار می‌روند

سخن پایانی

با آمایش سرزمین که نوعی برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای است علاوه‌بر توسعه پایدار در یک منطقه، اشتغالزایی و رشد برای آن سرزمین رقم می‌خورد؛ از این‌رو با توجه به موقعیت و امکانات موجود هر سرزمین، پروژه و طرح‌های صنعتی‌خدماتی تعریف شده و به‌این ترتیب زیرساخت‌های رشد اقتصادی فراهم می‌شود. یکی از ضعف‌های ایران در توسعه و رشد اقتصادی به همین امر برمی‌گردد. به‌نظر می‌رسد بدون در نظر گرفتن مولفه‌ها توسعه پایدار صنایع در استان و شهری شکل گرفته‌اند و حال بهره‌وری مورد انتظار را ندارند. آمایش سرزمین یکی از فرمول‌های نجات مناطق محروم از توسعه‌نیافتگی است که ضرورت دارد تصمیم‌گیران و برنامه‌ریزان اقتصادی به این موضوع توجه ویژه داشته باشند.

یادداشت

چیدمان صنعتی و بهره‌وری تولید

امید رضایی
کارشناس صنعت خودرو

برخی سرمایه‌گذاری در دولت‌های گوناگون به‌شکل دستوری بوده که پیامدهای منفی برای خودروسازی کشور داشته است.

به‌عنوان مثال، درباره سایت‌هایی که خارج از کشور راه‌اندازی شده‌اند، در صورت محاسبه بهره‌وری سایت‌ها نسبت‌به هزینه‌ها، متوجه می‌شویم که هزینه‌کردها بیشتر بوده است.

در دوره سکانداری و هنگام پایان مدیریت هر دولت، باید درباره عملکرد و خروجی آن کنکاش کرد. باید وقتی سرمایه‌ای از کشور خارج می‌شود، از دولت‌ها خواست به روشنی آن را مشخص و درباره آن اطلاع‌رسانی کنند.

به‌عنوان مثال، سایت خودروسازی در فلان کشور راه‌اندازی شده، نتیجه به‌دست آمده چه بوده است.

حتی کارخانه‌های خودروسازیی که در سطح کشور (سایت‌های داخلی) فعالیت دارند، چه کمکی به اقتصاد و صنعت کرده‌اند؟ هر نماینده استانی تلاش کرده سایتی در استان بومی خود راه‌اندازی کند.

با صدور مجوز برای یک نماینده، نماینده دیگر هم برای عقب نماندن خواهان پروانه بهره‌برداری می‌شود. یا مدیرعامل خواهان راه‌اندازی سایتی در شهر زادگاهش می‌شود بدون اینکه توجهی به آمایش سرزمینی داشته باشد.

این موضوع از چالش‌های اصلی صنعت کشور است. برای همین بدنه رنگ شده از تهران به فلان شهر منتقل و خودرو در شهری دیگر، مونتاژ می‌شود. منطق این کار چیست؟ گفتنی است راه‌اندازی خط رنگ در صنعت خودرو، نیاز به سرمایه‌گذاری بالایی دارد و باید تولید در مقیاس اقتصادی باشد تا راه‌اندازی آن را توجیه‌پذیر کند. این در حالی است که در روند فعلی تولید فقط هدف‌گذاری می‌شود، فلان مدل در فلان شهر مونتاژ شود و خودرو دیگر در استان دیگر. گویا بازدهی و تولید سودده به فراموشی سپرده شده است.

درباره چیدمان قطعه‌سازان در کشور باید بگویم تهران، خراسان، مرکزی، قزوین و تبریز بیشترین آمار قطعه‌سازان را به خود اختصاص داده‌اند. حال قطعه از مثلا تبریز یا خراسان برای سایت بابل ارسال می‌شود. یا در برخی برهه‌های زمانی برای اینکه خط تولید سایتی تعطیل نشود، مثلا رودری خودرو که قطعه‌ای دارای وزن است، هوایی ارسال می‌شود. هزینه‌های لجستیک اینچنینی چقدر در میزان سوددهی سایت‌ها تاثیر دارد؟ این قطعات های‌تک نیستند که هزینه‌کردها برای آنها توجیه‌پذیر باشد. یکی از سایت‌های زیانده قرار بود به یکی از خودروسازان خارجی فروخته شود که اگر این‌طور می‌شد این خودروساز ناگزیر به ماندن و ادامه فعالیت در کشور حتی در دوره تحریم بود، اما به‌دلایلی فروخته نشد. درباره این مسائل، کدام یک از مدیرعاملان و مدیران دولتی پیشین پاسخگو هستند؟

برای رسیدن به سوددهی و بهره‌وری در صنعت خودرو باید به‌دنبال ریشه‌ها و عوامل اصلی بود، بخشی از ضرر تولید شاید مربوط به نیروهای تحمیلی و مازاد باشد اما بخشی دیگر که آمار بالایی دارد در نحوه فعالیت سایت‌های خودروسازی و چالش آمایش سرزمینی نهفته است که باید پیگیری و رسیدگی شود. باید نتایج گزارش تحقیق و تفحص مجلس شورای اسلامی به اطلاع مردم برسد و هزینه‌کردهای بالا در سایت‌های خارجی مورد بررسی و رسیدگی قرار گیرد. اگر پول‌های خوابیده در سایت‌های خارجی به کشور برگردد، بخش بزرگی از مشکلات صنعت خودرو برطرف می‌شود.

موضوع آمایش سرزمین در بازدهی و بهره‌وری صنایع و نیز چیدمان هر صنعتی در موفقیت آن در بازار داخل و خارج تاثیر زیادی دارد. هزاران گره را می‌توان با دست باز کرد، به‌شرط اینکه بخواهیم و یک فرد متخصص و بااهلیت مدیریت کند.

یادداشت

توسعه نامتوازن و اقتصاد دولتی

شهرام اتفاق
پژوهشگر اقتصاد محیط زیست

توسعه نامتوازن جغرافیایی از مشخصه‌های بارز یک اقتصاد برنامه‌محور، دولتی و رانتی است و بحران‌های محیط زیستی در شهرهای مختلف کشور، محصول این توسعه نامتوازن جغرافیایی است. بحران‌های محیط زیستی در مناطق مختلف کشور، شکل‌های متفاوتی دارند:

الف) در جنوب کشور، ما شاهد افزایش شدت اثر بحران‌های مرتبط با تغییرات اقلیمی هستیم و «ریزگرد»ها یا «سیل»های استان خوزستان، نمونه‌هایی از این موارد هستند؛ هر چند تنها دلیل بروز آن نیستند. تردیدی نیست که مثلاً در منطقه جغرافیایی جنوب کشور، رشد فعالیت‌های اقتصادی و گسترش صنایع تولیدی، کشاورزی صنعتی و شرکت‌های تجاری و خدماتی، می‌توانست منجر به آبادانی و توسعه روستایی و شهری در آن دیار شود. در نتیجه رسیدگی و حل و فصل به مسائل محیط زیستی آن منطقه نیز مبدل به یکی از مطالبات اقتصادی و اجتماعی و بخشی از مجموعه خدمات عادی آن منطقه می‌شد. اما در حال حاضر، چنین بستری برای فعالیت اقتصادی بخش خصوصی در ایران و همچنین جنوب کشور فراهم نیست. «شاخص سهولت در فضای کسب‌وکار» در گزارش منتشر شده از سوی بانک جهانی در سال ۲۰۲۰، نشان می‌دهد نیوزیلند و سنگاپور، با داشتن امتیازهای ۱ و ۲، بهترین‌ها و اریتره و سومالی به داشتن امتیازهای ۱۸۹ و ۱۹۰، بدترین‌های دنیای کسب و کار شناخته می‌شوند. اما ایران با کسب امتیاز ۱۲۷ در میان ۱۹۰ کشور جهان در این سیستم امتیازبندی، در زمره کشورهایی به شمار می‌رود که فاقد فضای مناسبی برای کسب‌وکار است. در این فهرست، کشورهایی مانند غنا با رتبه ۱۱۸، اوگاندا ۱۱۶، جیبوتی ۱۱۲، پاکستان ۱۰۸ و ویتنام ۷۰، در موقعیت‌های بسیار بهتری از منظر فضای کسب‌وکار در مقایسه با ایران قرار دارند.

از سوی دیگر، از کل بودجه ناچیز عمرانی کشور، همواره سهم اندکی نصیب مناطقی نظیر جنوب کشور می‌شود و حتی به فرض مناسب بودن شاخص فضای کسب‌وکار، فقدان زیرساخت‌های عمرانی لازم، منطقه جنوب کشور را به یکی از گزینه‌های غیراقتصادی برای سرمایه‌گذاری مبدل می‌کند.

ب) در شهرهای شمالی کشور، منابع آبی در سطوح نزدیک زمین قرار دارند و اختلاط شیرابه زباله‌ها با منابع آبی مزبور، فجایعی را در حوزه بهداشت و سلامت شهروندان به‌دنبال خواهد داشت. به عنوان مثال در استان گیلان، آلودگی آبی ناشی از شیوه دفن پسماندها در مناطقی مانند سراوان، می‌تواند موجب بحران بزرگی آبی در آن منطقه باشد و زنجیره‌ای از پیامدهای دیگر را به همراه داشته باشد. مدیریت دولتی پسماندها در کشور و از جمله در منطقه گیلان، یک فعالیت اقتصادی زیانده است و اداره امور آن، بدون اتکا به حجم بالای منابع عمومی، میسر نیست. در حالی که صنعت پسماند در دنیا، با اتکا به فعالیت‌های بخش خصوصی، صنعتی سودآور و خودگردان است و می‌تواند بی‌نیاز از صَرف منابع عمومی، ارائه کیفیت بالایی از خدمات محیط زیستی را تضمین کند.

ج) در منطقه آذربایجان، استخراج بیش از حد مجاز از منابع آبی حوضه آبریز دریاچه ارومیه و مجموعه‌ای از عوامل دیگر، منجر به بحران خشک شدن این دریاچه شد. یکی از عوامل مهم خشک شدن سایر رودخانه‌ها و دریاچه‌ها و تخریب‌های محیط زیستی مرتبط با آن در سراسر کشور، «صنعت سدسازی» و همچنین تغییر مسیر سرشاخه‌های آبی و اقداماتی از این دست، توسط دولت تصدی‌گر و منتفعان اندک آن است.

د) در سراسر کشور، تغییر کاربری زمین‌ها، کوه‌ها، جنگل‌ها و مراتع و واگذاری‌های رانتی این مناطق، و همه آنچه کوه‌خواری، جنگل‌خواری و... خوانده می‌شود، وجوه دیگر بحران محیط زیستی هستند که اثرات تخریبی مستقیم و اثرات ثانویه و غیرمستقیم را به دنبال داشته و خواهند داشت.

هـ) در سراسر کشور، ناتوانی یا اهمال دولت، در کنترل عملکرد یا محصولات مجموعه کثیری از پیمانکاران، تولیدکنندگان و مجریان پروژه‌های دولتی که خودشان دولتی، خصولتی یا شبه‌دولتی هستند، عامل اساسی دیگر بروز بحران‌های محیط زیستی است، چراکه اغماض دولت در برخورد با جاده‌هایی که بی‌توجه به گذرها و مسیل‌های آبی توسط پیمانکاران مزبور ساخته می‌شوند یا خودروهایی آلاینده و پرمصرفی که توسط تولیدکنندگان خصولتی عرضه می‌شوند، امری بدیهی می‌نماید، چراکه پایشگر محیط زیست و آلاینده و مخرب محیط زیست، هر دو دولتی، خصولتی یا شبه‌دولتی و «خودی» هستند.

کارشناسان بر نقش محوری برنامه‌های آمایش سرزمین تاکید دارند

تسهیم اعتبارات و توسعه اقتصادی پایدار

سهند اینانلو
editor@smtnews.ir

کارشناسان ضمن تاکید بر نقش محوری برنامه‌های آمایشی معتقدند الگوی آمایش سرزمین با هدف تسهیل فعالیت پژوهشگرانی که در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی مشغول به کار هستند، تهیه شده است. این الگو در حقیقت داده‌های دقیقی را پیرامون مسئله بااهمیت برنامه‌ریزی برای کاربری اراضی فراهم و با استفاده از ابزارهای علمی این داده‌ها را برای پیشبرد برنامه‌ریزی آمایش سرزمین به کار می‌گیرند. این مفهوم در واقع به برنامه‌ریزی تلفیقی کاربری یک سرزمین برای دستیابی ساکنان آن به یک چشم‌انداز مشخص است. البته نباید فراموش کرد که این الگو بدون در نظر گرفتن ظرفیت‌ها و ارزش‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی تفاوت چندانی با سایر مدل‌های علمی برنامه‌ریزی نخواهد داشت، به عبارتی می‌توان گفت که الگوی آمایش سرزمین با اتکا به ظرفیت‌های اقتصادی، اجتماعی و به‌ویژه زیست‌محیطی بنا شده که البته نقش محوری محیط‌زیست در این بین بسیار پراهمیت است، چراکه انسان نسبت به محیط زندگی خود ظرفیت‌های معیشتی را کشف و عملیاتی کرده و تا جایی پیش رفته که دنیا را تبدیل به دهکده‌ای کوچک کرده است. اما در این دهکده به‌دلیل رعایت نشدن توازن، بسیاری از مناطق با ظرفیت‌های بسیار بالا همچنان دچار محدودیت و فقر شدید هستند. در کشور ما نیز این پدیده به صورت بسیار حادی گریبان‌گیر جامعه شده و از همین رو سازمان‌های ذی‌ربط با محوریت سازمان برنامه تصمیم به تهیه برنامه‌ای جامع و فراگیر در این زمینه گرفته‌اند تا با استفاده از آن کشور را در مسیر توسعه پایدار و با رویکرد رعایت شاخصه‌های عدالت اجتماعی رهنمون باشند.

عکس: آیدا فریدی

یکی از راه‌هایی که می‌توان عدالت را برقرار کرد، اجرای برنامه‌های آمایش سرزمین است که می‌توان با تکیه بر آنها به داد مردم محروم در نقاط مختلف کشور رسید

تدوین سند آمایش روستایی در حال تکمیل است

کاوه معراجی، معاون برنامه‌ریزی و امور زیربنایی معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری با اشاره به نحوه تدوین و بررسی طرح‌های آمایش سرزمین به صمت گفت: در اسناد بالادستی آمایش سرزمین، اسناد شهرستان‌ها در چند سال اخیر از سوی سازمان مدیریت استان‌ها تهیه و جلسات متعددی هم در این زمینه برای بررسی این طرح برگزار شده است. تا کنون ۲۶ نشست از این سلسله نشست‌ها تشکیل شده است.

وی در ادامه افزود: در این نشست‌ها، اسناد آمایش ملی با اسناد آمایش استانی مطابقت داده می‌شود تا در صورت لزوم اصلاحات لازم انجام شود. این امر از سوی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی انجام می‌شود.

کاوه معراجی: در ۵ سال باید ۲۵ هزار سند تهیه می‌شد که تا امروز حدود ۱۷ هزار سند آماده شده است

▣ اسناد آمایش ملی و استانی

معاون برنامه‌ریزی و امور زیربنایی معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری با توضیح پیرامون اسناد آمایش ملی، بیان کرد: این سند یک سند ملی و کلان است که باید سیاست‌های آمایشی کشور را در حوزه‌های جمعیتی، اقتصادی و زیست محیطی تعیین کند. برای مثال باید نحوه اسکان و استقرار جمعیت و تخصیص اعتبارات برای ایجاد زیرساخت‌ها در این اسناد مشخص شده باشد تا نهادهای ذی‌ربط بتوانند با توجه به آن، این سیاست‌ها را در مناطق مختلف کشور اجرایی کنند.

وی درباره اسناد آمایش استانی گفت: در این بخش نیز جزئیات را با توجه به ظرفیت‌های استان‌ها مورد بررسی قرار داده و برنامه‌ای با در نظر گرفتن همان ظرفیت‌ها طراحی می‌کنند و در بخش اسناد آمایش روستایی نیز به همین شکل و با جزئیات کارها انجام می‌شود.

▣ توسعه روستایی

معراجی با تاکید بر نقش و اهمیت روستا در روند دستیابی به توسعه پایدار، عنوان کرد: یکی از موضوعاتی که در این زمینه مورد بررسی ما بوده، جایگاه روستاهاست، چراکه به فرمایش رهبر معظم انقلاب روستاها کانون تولید ارزش‌آفرینی روز است. از همین رو در برنامه ششم توسعه در جزء یکم بند الف ماده ۲۷ قانون برنامه تعیین کردیم که سالانه سند اشتغال ۵هزار روستا از سوی سازمان برنامه و بودجه تهیه شود. بر این اساس در ۵سال باید ۲۵هزار سند تهیه می‌شد که تا امروز حدود ۱۷هزار سند آماده شده است. معاون برنامه‌ریزی و امور زیربنایی معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم با اشاره به ترکیب جمعیتی روستاهای کشور، توضیح داد: ۶۲هزار روستا و آبادی در کشور داریم که ۳۹هزار مورد از آنها روستا، ده یا مکان نام دارند که حدود ۲۰میلیون نفر از جمعیت کل کشور را در خود جای داده‌اند. آبادی‌ها نیز حدود ۵۰۰هزار نفر را شامل می‌شوند. طبق برنامه ششم توسعه مقررشده برای ۲۵هزار روستا از مجموع ۳۹هزار روستا سند آمایشی تهیه کنیم و همانطور که گفته شد تا کنون کار تدوین اسناد ۱۷هزار روستا به پایان رسیده و باقیمانده آنها نیز در دست بررسی و در مراحل آماده‌سازی است.

وی با توضیح درباره ظرفیت‌های موجود در مناطق و نواحی مختلف کشور، تاکید کرد: از سویی هم بسیاری از روستاها باید با توجه به ظرفیت‌های موجود به صورت نقطه‌ای و منطقه‌ای مورد بررسی قرار گیرند. البته در مواردی حوزه مطالعاتی بزرگ‌تر بوده و ظرفیت‌ها به صورت ناحیه‌ای بررسی می‌شوند که برخی از اینها از سوی سازمان‌های مختلف مانند وزارت کشور با عنوان طرح توسعه ۳۱شهرستان تهیه شده است. او افزود: نهادهای استانی و شهرستان‌ها نیز باید به عنوان سند بالادستی مفاد این طرح را لحاظ و آن را رعایت کنند.

▣ کاربرد یک سند بالادستی

معراجی با تاکید بر اهمیت تدوین سند آمایش ملی، استانی و روستایی به صمت گفت: همانطور که پیش‌تر نیز گفته شد این سند، یک سند بالادستی به‌شمار می‌رود و سازمان برنامه باید با توجه به این برنامه اقدام به تخصیص اعتبار کند و بودجه‌بندی در کشور با نگاه به این سند باید اجرایی شود. به‌عنوان مثال، اگر ناحیه‌ای نیازمند خدمات مخابراتی و ارتباطی باشد، سازمان برنامه با توجه به سند آمایش باید اعتبارات لازم را برای منطقه موردنظر پیش‌بینی کند تا نهادهای استانی و شهرستانی بتوانند با استفاده از این اعتبار زیرساخت‌های لازم را فراهم کنند. وی ادامه داد: اهمیت این سند زمانی مشخص می‌شود که ما بارها شاهد بوده‌ایم که مثلا بودجه‌ای برای ایجاد جاده آسفالت برای یک روستا تخصیص می‌یابد، در حالی که اولویت این روستا برای مثال یک بند یا سد خاکی است تا بتواند با استفاده از آن کشاورزی را توسعه بخشد و نیازی به مهاجرت به شهرها نیز احساس نکند. این در حالی است که بدون چنین برنامه‌هایی ما اعتبارات را در جایی خرج می‌کنیم که اولویت اصلی مردم نیست و به همین دلیل است که تراکم جمعیت در بسیاری از شهرهای بزرگ به شدت بالا رفته است.

▣ نقش سایر نهادها

معراجی به نقش سایر نهادهای دولتی و غیردولتی در روند اجرای این طرح اشاره کرد و به صمت گفت: نهادهای دیگری نیز مانند بنیاد برکت (زیرمجموعه ستاد اجرایی فرمان امام) و بنیاد علوی (زیرمجموعه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی) این طرح‌ها را پیگیری می‌کنند، این نهادها منابع را در مناطق موردنظر طبق برنامه‌ای که تهیه‌شده برای ایجاد زیرساخت‌های لازم مورد استفاده قرار می‌دهند.

مجلس نظارت می‌کند

سیدکاظم موسوی، نماینده اردبیل در مجلس شورای اسلامی و نایب رئیس کمیسیون اقتصادی با اشاره به موضع مجلس در زمینه تخصیص اعتبارات استانی به صمت گفت: یکی از موضوعات مهمی که مجلس یازدهم آن را پیگیری می‌کند، تخصیص عادلانه منابع به استان‌ها و شهرستان‌های گوناگون است.

وی ادامه داد: مسئله اقتصاد مهم‌ترین اولویت مجلس انقلابی است و نمایندگان نیز روی حل مشکلات معیشتی مردم تمرکز کرده‌اند تا فشارهای وارد آمده بر بدنه جامعه برداشته شود.

موسوی با تاکید بر نقش نظارتی مجلس در اجرای برنامه‌های آمایش سرزمین، عنوان کرد: یکی از راه‌هایی که می‌توان عدالت را برقرار کرد، اجرای برنامه‌های آمایش سرزمین است که می‌توان با تکیه بر آنها به داد مردم محروم در نقاط مختلف کشور رسید.

باید توجه داشت که مجلس در امر تدوین و آماده‌سازی این برنامه‌ها دخل و تصرفی ندارد اما وظیفه نظارتی خود را تمام و کمال و با دقت انجام خواهد داد.

نایب رئیس کمیسیون اقتصادی در پایان خاطرنشان کرد: یکی از موضوع‌هایی که در این اجرای این طرح‌ها نقش محوری دارد، بحث اعتبارات است. بدون پول نمی‌توان طرح‌های توسعه را اجرا کرد. البته انتقادهایی به نحوه آماده‌سازی این طرح‌ها نیز وارد است اما در هر حال باید تسهیلات و اعتبارات لازم را اختصاص داد.

سخن پایانی...

هرچند تا این لحظه گزارش معین و دقیقی از جزئیات سند آمایش ملی منتشر نشده اما برخی بر این باورند که ایرادات و نارسایی‌های جدی در این سند وجود دارد که مهم‌ترین آنها در نظر گرفتن تخصیص اعتبارات به صورت عادلانه و با رعایت اصول آمایش سرزمین است که در کشورهای توسعه‌یافته نیز اجرا شده است. این گروه بر این باورند که در صورت نارسایی در تخصیص اعتبارات به صورت عادلانه این سند نخواهند توانست انتظارات بنیادین مورد انتظار را برآورده کند. طرح و برنامه‌ای که تضمین اجرایی نداشته باشد بیشتر شبیه به یک ژست مدرنیزاسیون دولتی است که در نهایت تاثیری بر روند رسیدن به توسعه پایدار در کشور نخواهد داشت.

باجه خبر

▣ کلنگ احداث مدرسه شش کلاسه در گتوند زده شد

همزمان با آغاز دهه فجر انقلاب اسلامی، کلنگ مدرسه ۶ کلاسه در منطقه گتوند استان خوزستان بر زمین زده شد. به گزارش روابط‌عمومی بیمه پارسیان، این مدرسه در راستای اجرای رویکرد مسئولیت‌های اجتماعی شرکت بیمه پارسیان و با هزینه‌ای افزون بر ۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان ساخته می‌شود.

مدیرعامل شرکت بیمه پارسیان در این برنامه با اشاره به خدماتی که از سوی شرکت‌های بیمه‌ای ارائه می‌شود، ابراز امیدواری کرد که این خدمات منشأ اثرات خوبی در جامعه باشد و علاوه بر آن، باعث تسهیل کسب علم برای آینده‌سازان کشورمان شود.

اویارحسین در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به حرکت بیمه پارسیان برای ساخت مدرسه از هماهنگی‌های انجام‌شده برای ساخت ۶ مدرسه در دورترین نقاط کشور خبر داد و گفت: مدرسه شش کلاسه شهر گتوند نیز از جمله برنامه‌های شرکت در راستای ایفای مسئولیت‌های اجتماعی است که می‌تواند تاثیر بسزایی در آموزش و پرورش این شهر داشته باشد.

▣ شعبه ایثار بیمه دی افتتاح شد

به گزارش روابط‌عمومی شرکت بیمه دی، همزمان با افتتاح شعبه ایثار در خیابان سپهبد قرنی تهران، ساختمان جدید شعب شرق تهران، اردبیل، شیراز، بوشهر و جنوب غرب تهران با حضور معاونان شرکت افتتاح شد.

در این مراسم که به صورت وبینار برگزار شد، محمدرضا کشاورز، مدیرعامل شرکت بیمه دی با اشاره به لزوم یکپارچگی شعب گفت: امروز بسیار خرسندیم که از شعب ملکی شرکت در ۵ نقطه کشور رونمایی کنیم.

این شعب در راستای تثبیت دارایی‌های شرکت و همچنین ارائه تصویر مناسب از برند شرکت با رعایت یکپارچگی بصری به بهره‌برداری می‌رسند.

وی افزود: به لطف خداوند متعال توانستیم شعبه ایثار را برای تمرکز به جهت تسهیل پاسخگویی و ارتقای سطح ارائه خدمات به بیمه‌گذاران عمده‌ای همچون بنیاد شهید امور ایثارگران و شرکت‌های تابع این نهاد افتتاح کنیم.

مدیرعامل شرکت بیمه دی رسیدن به عنوان «پدیده محبوب مشتریان» که چشم‌انداز شرکت بیمه دی است را امری مهم تلقی کرد و افزود: تمام تلاش مجموعه بیمه دی، ارائه محصولات منحصر به فرد و با کیفیت به هموطنان عزیز است، چراکه فلسفه وجودی شرکت‌های خدماتی مانند شرکت بیمه پیش از کسب درآمد و پیشبرد اهداف اقتصادی، بهبود سطح رفاه جامعه و نیل به سطح بالاتری از رفاه عمومی در کشور عزیزمان ایران است.

▣ توجه به نیروهای جوان و متخصص، اولویت نخست بانک ایران زمین است

معاون توسعه سرمایه انسانی و پشتیبانی بانک ایران زمین، در جمع داوطلبان آزمون استخدامی این بانک در دانشگاه علامه طباطبایی با اشاره به اهمیت حضور جوانان در حوزه‌های گوناگون، گفت: رویکرد حوزه سرمایه انسانی در بانک ایران زمین توجه به جوانان و استفاده از نیروهای متخصص و کارآزموده در بخش‌های مختلف است.

به گزارش روابط‌عمومی بانک ایران زمین، آزمون استخدامی این بانک در ۵ حوزه امتحانی در شهرهای تهران، اهواز، شیراز، یزد و کرمان با حضور بیش از ۲۵۰۰ نفر داوطلب برگزار شد.

علیرضا دمیرچی ضمن بازدید از محل برگزاری آزمون، اظهارکرد: بانک ایران زمین از سال‌های گذشته چشم‌انداز خود را پیاده‌سازی بانکداری دیجیتال قرار داده که این امر مستلزم استفاده از جوانان متخصص با دانش روزآمد است.

وی با اشاره به آزمون استخدامی بانک گفت: اولویت ما توجه به جوانان است و در این راستا در آینده نزدیک دوباره اقدام به جذب نیروهای جوان در حوزه‌های فناوری‌اطلاعات و مرتبط با بانکداری نوین خواهیم کرد.

▣ تمدید قرارداد بیمه درمان کارکنان ذوب آهن اصفهان با بیمه دانا

بیمه‌شدگان شرکت ذوب آهن اصفهان بار دیگر زیر پوشش بیمه درمان تکمیلی شرکت بیمه دانا قرار گرفتند. به گزارش روابط‌عمومی بیمه دانا، در نشست مشترکی که بین مدیران عامل بیمه دانا و شرکت ذوب آهن اصفهان در ایام‌الله دهه مبارک فجر در دفتر مدیرعامل ذوب آهن اصفهان برگزار شد، قرارداد پوشش بیمه درمان تکمیلی کارکنان ذوب آهن اصفهان به مدت یک سال دیگر بین طرفین تمدید و اجرایی شد. در این جلسه، قرارداد بیمه درمان شاغلان شرکت ذوب آهن با ۴۲هزار نفر بیمه‌شده به امضای طرفین رسید و پوشش بیمه‌شدگان از تاریخ ۱۷ بهمن ماه جاری اجرایی شد.

صمت در گفت‌وگو با کارشناسان بررسی کرد

آمایش سرزمین، راه نجات محیط‌زیست

برنامه‌های آمایش سرزمین در تمام کشورهای جهان ذیل سه محور اصلی اقتصاد، اجتماع و محیط‌زیست تهیه می‌شوند و در نواحی مختلف به اجرا در می‌آیند. اغلب کارشناسان بر این باورند که با توجه به نقش پررنگ محیط‌زیست در مثلث طلایی برنامه‌های آمایش سرزمین، شایسته‌تر آن است که پیش از هرگونه اقدامی برای تهیه اسناد بالادستی آمایش سرزمین، برای انجام مطالعات فراگیر زیست محیطی در نواحی موردنظر دست به کار شویم تا بتوانیم با بینش و نگاه محیطی روشن‌تری برای برنامه‌ریزی شروع به فعالیت کنیم. این عده که انتقادات جدی به برخی عملکردها در حوزه‌های محیط زیستی نیز دارند بر این باورند که در این زمینه ضعیف و غیرکارشناسی عمل شده و به همین دلیل اگر هدفی برای دستیابی به توسعه پایدار وجود دارد باید بدانیم که مسیر توسعه بدون شک از سیاست‌گذاری‌های زیست محیطی نوین می‌گذرد.

سهند اینانلو
editor@smtnews.ir

عکس: آیدا فریدی

وزارت علوم باید طرحی دقیق و علمی را برای آمایش سرزمین آماده کند تا دیگر شاهد توسعه نامتوازن و غیرمنطقی مناطق مختلف در کشورمان نباشیم

استعدادسنجی مناطق با نگاه به شرایط زیست‌محیطی

اسماعیل کهرم، استاد دانشگاه و فعال محیط‌زیست درباره محوری بودن بحث محیط‌زیست در برنامه‌ریزی‌های آمایشی به صمت گفت: شالوده و اساس برنامه‌های آمایش سرزمین محیط زیست بوده و اصلا بر همین اصل پایه‌گذاری شده است. وی در ادامه افزود: در مسئله آمایش سرزمین، سه حوزه مورد بحث قرار می‌گیرد که شامل حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی است. اما به‌دلیل مطالعه استعدادهای هر منطقه و بررسی‌های منطقه‌ای است که نقش محیط‌زیست بسیار پررنگ می‌شود.

ظرفیت‌های محیطی

کهرم با تاکید بر اهمیت شناسایی ظرفیت‌های مناطق مختلف در اجرای برنامه‌های آمایش سرزمین، عنوان کرد: ما در بحث آمایش سرزمین باید ظرفیت‌های مناطق را در نظر بگیریم و با توجه به آن برای اجرای برنامه‌های توسعه‌ای تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی کنیم، در واقع برحسب این استعدادهاست که ما اقدامات عملیاتی را برای مناطق مختلف تعریف می‌کنیم.

وی ادامه داد: به همین دلیل است که استعدادهای هیچ دو منطقه‌ای شبیه به یکدیگر نیست، چراکه محیط‌زیست مناطق مختلف بر روی کره زمین با منطقه دیگر متفاوت است.

پس طبیعی است که برنامه‌ریزی‌های آمایش سرزمین نیز نمی‌تواند برای نقاط مختلف یکسان باشد.

نگاه مسئولان

این فعال برجسته محیط‌زیست با ذکر مثالی از نگاه مسئولان اجرایی کشور در این زمینه به صمت گفت: برای مثال در مراسمی با گوش‌های خودم از یکی از مسئولان استان گلستان شنیدم که می‌گفت چرا ما نباید مثل عسلویه باشیم؟! این دردناک است که نگاه و رویکرد یک مدیر اجرایی کشور به توسعه پایدار این قدر سطحی و غیرعلمی باشد. وی افزود: این در حالی است که سه تالاب بزرگ و زیبای آلاگل، آلماگل و آجی‌گل در این استان به تنهایی ظرفیت‌هایی دارند که در صورت رسیدگی و بهره‌برداری می‌توانند حتی وضعیت اقتصادی استان گلستان را دگرگون کنند اما متاسفانه این مقام مسئول آرزو دارد که استانش مانند عسلویه‌ای شود که ظرفیت‌های دیگری دارد و هیچ شباهتی به شهرهای استان گلستان ندارد.

خطای استعدادسنجی در ایران

کهرم با برشمردن مثال‌هایی از موارد شناسایی ظرفیت‌ها در بین استان‌های کشور، تاکید کرد: برای مثال می‌توانیم سه استان شمالی کشور را به دلیل داشتن جاذبه‌های طبیعی بسیار زیاد برای استراحت و گردش مردمی در نظر بگیریم که با حجم بالایی از مشکلات معیشتی و اقتصادی روبه‌رو هستند و گرایش زیادی هم به سفر و گردشگری دارند. چه ایرادی دارد زیرساخت‌هایی مانند هتل، جاده، بزرگراه، مراکز تفریحی و... را فراهم کنیم تا هم مردم بومی بتوانند به طور اصولی و علمی درآمد خوبی کسب کنند و هم اینکه در صورت اصولی بودن برنامه‌ریزی‌ها چاره کار برای مشکلات زیست محیطی هم اندیشیده خواهد شد و دیگر شاهد آلودگی‌های ناشی از سفر شهروندان سایر مناطق به این سه استان نخواهیم بود. این استاد دانشگاه با اشاره به تاسیس کارخانه‌های فولاد در شهرهای کویری در مرکز کشور، بیان کرد: یا به اصفهان نگاه کنید! دقیقا به این دلیل که ظرفیت‌های این شهر زیبا را نشناخته‌ایم، دست به ساخت صنایع فولاد و ذوب آهن زده‌ایم که حالا باعث شده زاینده‌رود خشک شود. در حالی که اگر ما طبق برنامه‌ها و اصول آمایش سرزمین کار می‌کردیم باید یک دیوار دور اصفهان می‌کشیدیم و مانند یک موزه از آن مراقبت می‌کردیم. وی ادامه داد: همین اتفاق در یزد هم رخ داده است. شگفت‌انگیز است که ما در شهری که از قدیم‌الایام مشکل آب داشته کارخانه فولاد احداث می‌کنیم و آب آن را نیز از زاینده‌رودی تهیه می‌کنیم که روند خشک شدن را به دلیل ذوب‌آهن اصفهان و فولاد مبارکه، شالیکاری در اصفهان و صیفی‌کاری در لنجان سپری می‌کرد. همه این مصادیق نشانگر بی‌توجهی مسئولان کشور به اصول برنامه‌ریزی آمایش سرزمین است که از دهه‌ها قبل در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته اجرایی می‌شده است.

اشتباهات دیگران

کهرم با یادآوری تجربه‌های ناموفق برخی کشورهای توسعه‌یافته از نادیده گرفتن سیاست‌های آمایش سرزمین به صمت گفت: البته در برخی کشورها نیز اشتباهاتی از این دست انجام‌شده که از آن جمله می‌توان به رودخانه می‌سی‌سی‌پی در ایالات متحده امریکا اشاره کرد که از شمال به جنوب امریکا می‌رود و بسیار پیچ در پیچ بود اما دولت در اقدامی اشتباه پیش و خم‌های این رودخانه بزرگ را از بین برد تا شرکت‌های چوب‌بری بتوانند با استفاده از جریان طبیعی آب الوارهای ۲تنی را در رودخانه انداخته و در پایین دست شرکت‌های دیگری آنها را از آب بگیرند. اما شاهد بودیم که رودخانه باز هم همان پیچ و خم‌ها را ایجاد کرد و تمام سرمایه‌ای که در این مسیر هزینه شده بود، به باد رفت.

این کارشناس باسابقه محیط‌زیست در پایان با تاکید بر اهمیت ارج نهادن به شایسته‌سالاری در ساختار مدیریتی کشور، خاطرنشان کرد: برای اینکه برنامه‌های آمایش سرزمین در کشور اجرا شود باید نیروهای متخصص و شایسته‌ای سر کار باشند تا بتوانند در گام نخست برنامه‌ای دقیق و عملیاتی را تنظیم کنند. ما فقط می‌توانیم این مسائل را به مقامات گوشزد کنیم اما برای تدوین و اجرای چنین برنامه‌های عظیمی نیاز به سرمایه‌هایی است که در اختیار دولت است و کار زیادی از دست ما برنمی‌آید و تا زمانی که رویکرد دولت نسبت به حوزه‌های محیط زیستی تغییر نکند، آش همین آش است و کاسه همین کاسه!

اسماعیل کهرم: باید ظرفیت‌های مناطق را در نظر بگیریم و با توجه به آن برای اجرای برنامه‌های توسعه‌ای تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی کنیم

برنامه نداریم، وزارت علوم دست به کار شود

محمد صفایی‌دلوئی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی با اشاره به غفلت از پرداختن به برنامه‌ریزی‌های آمایش سرزمین در ایران به صمت گفت: بخشی از مشکلاتی که امروز در بحث توسعه داریم به‌دلیل انجام نشدن مطالعات آمایش سرزمین در کشورمان است.

وی در ادامه افزود: برای مثال بدون اینکه بررسی دقیق و درستی داشته باشیم در مناطق کم‌آب و حتی کویری اقدام به تاسیس صنایعی کرده‌ایم که شدیدا احتیاج به آب دارند! همین نشان می‌دهد بدون در نظر گرفتن اصول و مبانی آمایش سرزمین عمل کرده‌ایم، در حالی که نیاز مبرمی برای حرکت در مسیر توسعه با نگاه به برنامه‌های آمایش سرزمین دیده می‌شود.

احداث صنایع در محل اشتباه

نماینده گناباد و بجستان در مجلس شورای اسلامی با برشمردن چند مثال از عملکرد اشتباه در حوزه تاسیس صنایع، عنوان کرد: برای مثال در استان‌هایی مانند کرمان که صنایع نیازمند آب فراوان تاسیس شده بود، مجبور شدیم از خلیج‌فارس آب را به این استان انتقال دهیم، در حالی که می‌توانستیم همین کارخانه‌ها را در محلی ایجاد کنیم که با شرایط محیطی همخوانی و هماهنگی داشته باشد.

اشتباه در سیاست‌گذاری جمعیتی

صفایی به موضوع افزایش بی‌رویه جمعیت کلانشهرها اشاره و تاکید کرد: از سویی هم روز به روز شاهد بزرگ و بزرگ‌تر شدن کلانشهرها در کشور هستیم که مشکلاتی مانند حاشیه‌نشینی و آلودگی‌های محیط زیستی را نیز ایجاد کرده است. این امر نیز به دلیل نادیده گرفتن برنامه‌های آمایش سرزمین است.

سند آمایش ملی، یک طرح صوری است

عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی با صوری خواندن اقدامات سازمان برنامه در راستای تنظیم سند ملی آمایش سرزمین، بیان کرد: من هم در صحن علنی مجلس به موضوع آمایش سرزمین تاکید داشتم و این مسئله را در کمیسیون نیز مطرح کرده‌ام که وزارت علوم باید طرحی دقیق و علمی را در این راستا آماده کند تا دیگر شاهد توسعه نامتوازن و غیرمنطقی مناطق مختلف در کشورمان نباشیم.

صفایی در پایان با تاکید بر وظیفه وزارت علوم برای تهیه برنامه‌ای کاربردی خاطرنشان کرد: البته سازمان برنامه نیز کارهایی در این زمینه کرده اما به نظر می‌رسد بیشتر صوری و غیرعملیاتی باشد و به اعتقاد من نباید با دل خوش کردن به این سند فکر کنیم که برنامه آمایش سرزمین داریم و دیگر احتیاجی به تهیه برنامه‌ای دقیق نیست. از همین رو است که می‌گویم وزارت علوم باید دست به کار شده و طرحی اصولی ارائه کند. البته برای این مسئله نیز کمیسیون آموزش مجلس می‌تواند طرحی را آماده کرده و در صحن ارائه کند تا دولت نیز در نتیجه با بررسی‌های لازم آن را برای اجرا در دستور کار خود قرار دهد.

سخن پایانی...

برخی کارشناسان بر این باورند که به‌دلیل نبود پیش‌زمینه‌های علمی در زمینه برنامه‌ریزی آمایش سرزمین، هیچ ایرادی ندارد که ما نیز مانند بسیاری از کشورهای در حال توسعه، اقدام به کمک گرفتن از مستشاران خارجی که تجارب موفقی در این زمینه دارند، کنیم. این تحلیلگران معتقدند در اوایل دهه ۵۰ که سازمان برنامه کشور را وارد فاز مطالعاتی آمایش سرزمین کرد نیز خلأ علمی مرتبط با این بخش حس می‌شد و به دلیل اولویت نداشتن مباحث برنامه‌ریزی کلان در کشورمان همچنان نیز دانشگاه‌های ما برای این حوزه‌ها موفق به تربیت نیروی متخصص نشده‌اند. به همین دلیل است که بسیاری چاره کار را کمک گرفتن از یک گروه مستشار خارجی می‌دانند که البته به شرط انتقال دانش و در دوره‌ای محدود قراردادی با آنها منعقد شود تا بتوانیم قدم‌های نخست را با استفاده از تجربه‌های موفق سایرین محکم‌تر برداریم و در مراحل بعد دچار مشکل نشویم.

یادداشت

پاسخگویی گمشده مدیریت دولتی

محمد درویش/مدیرکل پیشین دفتر مشارکت‌های مردمی سازمان حفاظت محیط‌زیست

یکی از بزرگ‌ترین مشکلاتی که در ساختار مدیریتی کشورمان مطرح می‌شود، موضوع پاسخگو نبودن مسئولان در حوزه‌های مختلف است که متاسفانه مدیران محیط زیستی نیز از این قافله عقب نمانده و حتی گوی سبقت را از سایر هم‌قطاران خود ربوده‌اند. مسئولان ما خودشان را روئین‌تن‌هایی تصور می‌کنند که بی‌نیاز از پاسخگویی هستند و فقط خود را موظف به هواداری از مدیر بالادستی خود می‌دانند و این اتفاق بسیار خطرناک است.

ما می‌توانیم کشورهای مسلمان دیگر را الگوی خودمان قرار دهیم. در مالزی «مهاتیر محمد» برای کسانی که نقد علمی و درستی را ارائه کنند، جایزه تعیین کرده که باعث شده فرهنگ نقادی در این کشور آسیایی تقویت شود. به‌دلیل نبود فرهنگ نقادی در کشور است که مردم احساس می‌کنند اخبار واقعی را از رسانه‌های داخلی نمی‌توانند بگیرند و باید حتما به خارجی‌ها مراجعه کنند. به‌عنوان مثال، در حوزه محیط‌زیست یکی از مصادیق فرار از پاسخگویی مدیران، مسئله قانون هوای پاک است. البته مسئولان و نمایندگان اطلاع و آگاهی درستی از چیستی قانون هوای پاک ندارند و کسی هم پاسخگوی این ناآگاهی نیست. حتی همان نمایندگانی که این قانون را در مجلس تصویب کرده‌اند، منکر این مسئله هستند و مدعی‌اند که این قانون را جناح مقابل به تصویب رسانده و ما دخالتی در این فرآیند نداشته‌ایم و نیازی برای نظارت بر این مورد نداریم. دقیقا به همین دلیل است که می‌بینیم برنامه‌های توسعه هیچ‌کدام به نتیجه مشخص و درستی نمی‌رسند و در کشمکش‌های بین جناح‌ها برنامه توسعه هم به‌کلی نابود می‌شود.

در برنامه ۲۰ ساله که از سوی رهبر معظم انقلاب ابلاغ شده بود، مقرر شد رئیس‌جمهوری هر سال گزارشی از پیشرفت این برنامه را به مردم بدهد، اما در دوره‌ای رئیس جمهور وقت به صراحت گفت من اصلا به این برنامه اعتقاد ندارم که گزارشی درباره پیشرفت آن بدهم! به همین سادگی ما ۸ سال مهم و کلیدی را از دست دادیم؛ از همین‌رو معتقدم تا مسئولان پاسخگوی رسانه‌ها نباشند، کشورمان به جایی نخواهد رسید.

از سویی هم در برنامه ششم توسعه این موضوع به‌طور کلی از دستور کار خارج شد و موضوعیت خود را از دست داد. دلیل آن هم این بود که رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست دفتری را که مسئول پیگیری این مسئله بود، به‌کلی منحل کرد! در واقع به‌جای حل مشکل، صورت‌مسئله را پاک کرد؛ اما مردم در حال پرداخت هزینه‌های چنین تصمیماتی هستند. همین مسائل باعث شد شاهد فعالیت کارخانه‌های فشل در حاشیه شهرهای مهم و راهبردی کشور مانند تهران، مشهد، تبریز، اصفهان و... باشیم. به‌تازگی در موضوع آلودگی شدید هوای تهران شاهد بودیم که مسئولان مدعی شدند مصرف گاز در کشور افزایش یافته و دلیل اصلی این آلودگی‌ها نیز همین است. متاسفانه در این‌باره نیز مسئولان اظهارات متناقضی دارند. اصلا چطور می‌توان این ادعاها را باور کرد وقتی دانشگاه‌ها، مدارس، تالارها، باشگاه‌ها و... تعطیل هستند؟ مردم در خانه‌های‌شان نشسته‌اند، مراسم مذهبی، عزاداری و شادی هم به‌کلی تعطیل شده است. دولت باید به‌جای این اظهارنظرهای بی‌فایده مکانیسمی را برای دورکاری کارمندان و کارکنانش تعریف می‌کرد تا دیگر نیازی به حضور در ادارات و نهادهای مختلف نباشد. وقتی شاخص آلودگی در شهری از ۲۵۰ بالاتر می‌رود به‌معنای امکان وقوع یک فاجعه ملی است و حتی ممکن است نیاز به صدور دستور تخلیه شهر باشد؛ آن هم در شرایط کرونا که اصلا امکان تخلیه وجود ندارد. این اقدامات را باید هرچه سریع‌تر انجام دهیم تا بتوانیم مقدمات را برای برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های میان‌مدت و بلندمدت فراهم کنیم، اما متاسفانه همچنان رویکرد دولت نسبت به این معضل بسیار جدی و خطرناک چیز دیگری است و ظاهرا قصد به کار بستن این راهکارها را ندارد.

همانطور که پیش‌تر نیز گفته شد کسی پاسخگوی این رویکردهای مخرب و غیرعلمی نیست و همین امر باعث شده چرخه معیوبی ایجاد شود که ما نتوانیم تهدیدهای جدی و مخاطره‌آمیزی مانند آلودگی هوا را حل کنیم.

برگزاری نشست کارگروه زیربنایی و توسعه روستایی در هرمزگان

معاون شهرسازی و معماری راه و شهرسازی هرمزگان در گفت‌وگو با رسانه‌های محلی استان هرمزگان از برگزاری جلسه‌ای با محوریت توسعه روستایی، عشایری و شهری در این استان خبر داد.

بیستمین جلسه کارگروه زیربنایی و توسعه روستایی، عشایری، شهری و آمایش سرزمین و محیط‌زیست استان در سال ۱۳۹۹ برگزار شد.

در جلسه کارگروه امور زیر بنایی هرمزگان، معاون شهرسازی و معماری راه و شهرسازی هرمزگان از برگزاری بیستمین جلسه کارگروه زیربنایی و توسعه روستایی، عشایری، شهری و آمایش سرزمین و محیط‌زیست استان در هفته گذشته خبر داد.

به گزارش پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی (هرمزگان)، ابراهیم رستم گورانی در این‌باره افزود: در بیستمین جلسه کارگروه امور زیربنایی استان که در در محل سالن اجتماعات استانداری هرمزگان برگزار شد، موارد ارسالی به دبیرخانه این کارگروه شامل تعیین کاربری واحدهای صنعتی، خدمات رفاهی گردشگری و تولیدی و تغییر کاربری داخل و خارج حریم شهرهای استان بررسی شد.

وی تعداد موارد مطرح‌شده از شهرستان‌های شرق و غرب استان را بیش از ۴۳ مورد عنوان کرد و افزود: با توجه به نیازهای استان در حوزه‌های مختلف سرمایه‌گذاری این طرح‌ها در کارگروه یادشده تعیین کاربری و پس از تایید شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان به چرخه واگذاری هدایت می‌شوند.

معاون شهرسازی و معماری اداره کل راه و شهرسازی استان هرمزگان مهم‌ترین پرونده‌های مورد بررسی را طرح‌های صنعتی، خدمات رفاهی و گردشگری برشمرد و اظهارکرد: با اجرای طرح‌های مصوب در کارگروه امور زیربنایی، توسعه روستایی، عشایری، شهری و آمایش سرزمین و محیط‌زیست هرمزگان زمینه افزایش اشتغال، کاهش نرخ بیکاری و رونق اقتصادی در استان فراهم می‌شود.

شنبه
۲۵ بهمن ۱۳۹۹- اول رجب ۱۴۴۲ - ۱۳ فوریه ۲۰۲۰-شماره ۱۷۲۹-پیاپی ۳۰۴۷

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

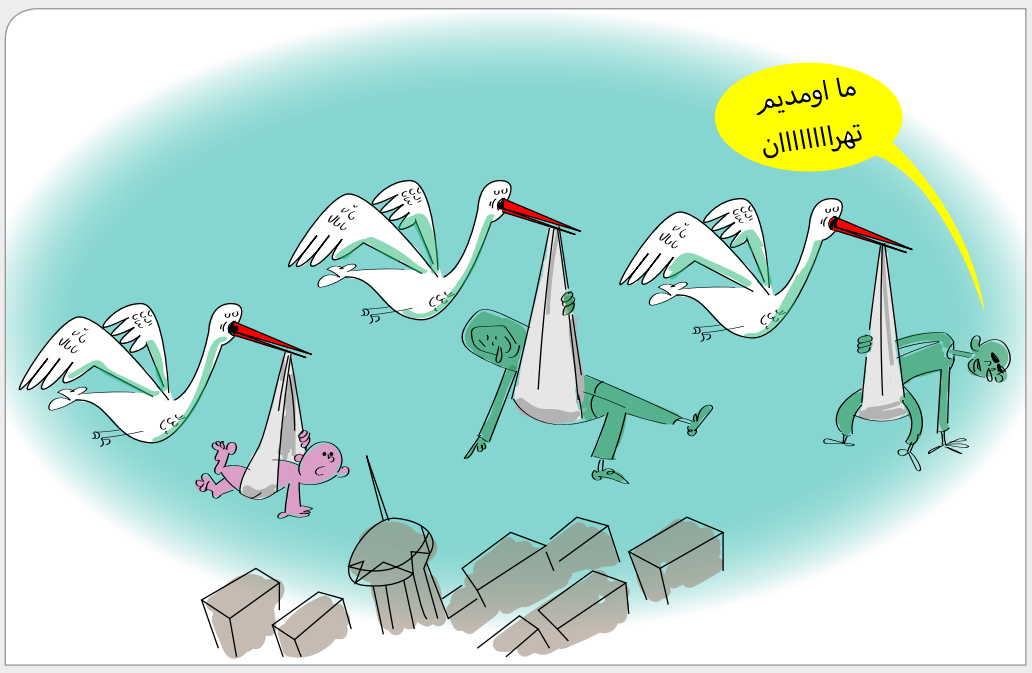
صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»
مدیرمسئول: ناصر بزرگمهر
سردبیر:عاطفه خسروی

تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر: ۸۸۷۱۳۷۳۰- پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
سازمان آگهی‌ها: ۳-۸۸۷۲۲۷۳۲ - نمابر آگهی ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم‌مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کدپستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir آگهی: ads@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: شرکت چاپ رواق روشن‌مهر

info@smtnews.ir
www.smtnews.ir
instagram.com/smtnewspaper
telegram.me/smtnews
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با ۶۳ امتیاز رتبه ۲ در میان روزنامه های تخصصی مقام ۱ در میان روزنامه های اقتصادی مقام ۲
عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

افزایش جمعیت تهران؛ زاد و ولد یا مهاجرت؟

طرح: حسین علیزاده

ضوابط ملی آمایش سرزمین کدامند؟

هیأت وزیران در آبان سال ۱۳۸۳ ضوابط ملی آمایش سرزمین را تصویب کرد.
جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین در راستای سند چشم‌انداز و با درنظر گرفتن ملاحظات امنیتی و دفاعی، کارآیی و بازدهی اقتصادی، وحدت و یکپارچگی سرزمین، گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای، برای تحقق اهداف زیر تصویب شده است:

۱ ـ کاهش تمرکز و تراکم جمعیت و فعالیت در مناطق پرتراکم کشور، به‌ویژه تهران و اصفهان و مهار روند رو به‌رشد جمعیت و فعالیت‌ها در این مناطق از طریق دگرگونی ساختار فعالیت‌های صنعتی و خدماتی آنها در راستای افزایش‌سهم فعالیت‌های دانش پایه و زمینه‌سازی برای هدایت سرمایه‌گذاری‌های متمایل به این مناطق، به دیگر استان‌های کشور

۲ ـ تغییر نقش و عملکرد شهر تهران به‌عنوان مرکزی با عملکرد بین‌المللی و شهرهای پاصفهان، مشهد، تبریز، شیراز، اهواز و کرمانشاه به‌عنوان مرکزی با عملکرد فراملی برای پوشش خدماتی در حوزه‌های جغرافیایی و یاعملکردی خاص

۳ ـ ایجاد شبکه‌های سازمان‌یافته از شهرهای بزرگ و متوسط کشور و تجهیز آنها به نحوی که بتوانند در سطوح‌منطقه تحت نفوذ خویش بخشی از وظایف شهرهای موضوع بند (۲)را به عهده گرفته و در راستای عدم‌تمرکز در یک تقسیم کار ملی و منطقه‌ای مشارکت کنند.

۴ ـ توسعه علوم، آموزش، پژوهش و فناوری و گسترش و تجهیز مراکز آموزشی، پژوهشی، شهرک‌ها و پارک‌های‌علم‌وفناوری کشور متناسب با نیازهای ملی و منطقه‌ای و با تکیه بر قابلیت‌ها و استعدادهای بومی هر منطقه در راستای کاهش سهم منابع طبیعی و افزایش سهم در تولیدات ملی

۵ ـ تأکید بر استفاده از ظرفیت‌های اجتماعی، فرهنگی و علمی استان‌ها و مناطق کشور، به‌ویژه شهرهای تهران، شیراز، اصفهان، مشهد، تبریز، اهواز و یزد با محدود کردن توسعه کمی سطوح پایین آموزش عالی به نفع سطوح‌بالاتر و ارتقای سطح کیفی مؤسسات آموزش عالی و مراکز پژوهشی و فناوری آنها برای توسعه همکاری‌های علمی‌بین‌المللی و ایفای نقش واسط بین کشورهای منطقه و کشورهای پیشرفته علمی

۶ ـ توسعه و تجهیز گزیده‌ای از محورهای اصلی ارتباطی کشور در کریدورهای حمل‌ونقل بین‌المللی شمالی‌جنوبی و شرقی‌غربی کشور به‌عنوان محورهای اولویت‌دار در توسعه، برای استفاده مناسب از موقعیت ممتاز ارتباطی کشور با تأکید بر تمرکززدایی ارتباطی از تهران و استفاده از مسیرهای جایگزین

۷ ـ زمینه‌سازی لازم برای استفاده حداکثری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های مراکز جمعیتی کوچک و پراکنده (روستاها، روستاشهرها، شهرهای کوچک) در حفظ و نگهداشت جمعیت و برقراری تعادل در الگوی استقرار جمعیت با متنوع‌سازی فعالیت‌ها، ایجاد اشتغال و افزایش نقش فعالیت‌های صنعتی و خدماتی قابل استقرار در این مراکز

۸ ـ توسعه زیرساخت‌ها و شبکه‌های زیربنایی، به‌ویژه تأمین منابع آب و خدمات اجتماعی متناسب با سهم‌فعالیت و جمعیت پیش‌بینی‌شده برای مناطق و استان‌های کمتر توسعه یافته کشور هر چند بازدهی اقتصادی آنها دربلندمدت تحقق یابد.

۹ ـ ایجاد تعادل نسبی در توزیع و ترکیب جمعیت در سطح کشور با استفاده از ابزار استقرار فعالیت و زیرساختها وبهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و امنیتی در محورشرق، جنوب و مناطق کم‌جمعیت مرکزی و استقرار ارادی‌جمعیت در مناطق استراتژیک و کانون‌های دارای قابلیت توسعه، با توجه به توان محیطی عرصه‌ها و مناطق مختلف در این‌گونه بارگذاری‌های جمعیتی و فعالیتی

۱۰ ـ تعادل‌بخشی به توزیع جمعیت و فعالیت متناسب با منابع، توان محیطی و ظرفیت تحمل زیست‌بوم‌ها، با تأکید بر ابعاد اجتماعی وظایف توسعه‌ای دولت در مناطق غربی و شمالی و تمرکز بر ایجاد ظرفیت‌های فیزیکی و اجتماعی موردنیاز توسعه در مناطق شرقی، جنوبی و مناطق کم‌جمعیت مرکزی کشور

۱۱ ـ گسترش تعامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی درون و بین‌منطقه‌ای در راستای تقویت همبستگی ملی

۱۲ ـ تأکید بر حفظ و پویایی هویت ایرانی‌اسلامی در تعامل با برون‌نگری و اتکا بر این هویت برای تحکیم و انسجام وحدت ملی در ابعاد درونی

۱۳ ـ رعایت ملاحظات امنیتی و دفاعی، حفاظت از محیط‌زیست و حراست از میراث‌فرهنگی در استقرار جمعیت و فعالیت، به‌ویژه در محدوده‌هایی که با توجه به ملاحظات یادشده، محدود کردن یا تسریع توسعه در آنها الزامی است.

۱۴ ـ تأکید خاص بر آمایش مناطق مرزی برای بهبود شرایط زندگی و افزایش سطح توسعه این مناطق به‌منظور ارتقای امنیت مرزهای کشور

۱۵ ـ رعایت اصول ایمنی و الگوی پدافند غیرعامل، از قبیل استفاده از شرایط جغرافیایی و عوارض طبیعی، پراکندگی مناسب در پهنه سرزمین، انتخاب عرصه‌های امن به لحاظ سوانح طبیعی و غیرمترقبه و انتخاب مقیاس بهینه در استقرار جمعیت و فعالیت‌ها در راستای کاهش آسیب‌پذیری در برابر تهدیدات و بهره‌مندی از پوشش مناسب دفاعی

۱۶-ایجاد تعادل در افزایش جمعیت و پراکنش آن در پهنه سرزمین، با توجه به منابع و امکانات مناطق مختلف به‌طوری که نرخ رشد طبیعی جمعیت کشور سالانه به‌طور متوسط از یک درصد و نرخ رشد طبیعی جمعیت هر یک از شهرستان‌های کشور سالانه به‌طور متوسط از ۱.۵ درصد فراتر نرود.

۱۷ ـ توسعه رفاه و تأمین اجتماعی در مناطق گوناگون کشور و برقراری تعادل در شاخص‌های اصلی آن در سطح ملی با تأکید بر توانمندسازی اقتصادی‌اجتماعی گروه‌های آسیب‌پذیر و اجرای سیاست‌های جبرانی کاهش فقر و ارتقای رفاه اجتماعی براساس مشارکت مردم

۱۸ ـ گسترش آموزش و بهداشت، به‌ویژه برای زنان و جوانان در مناطق کمتر توسعه‌یافته و گروه‌های اجتماعی در معرض خطر، به‌منظور ارتقای کیفیت منابع انسانی و جلوگیری از تولید نسل‌های ناسالم

۱۹ ـ ساماندهی و هدایت هدفمند جریان مهاجرت‌ها از طریق ایجاد زمینه‌های اشتغال، فعالیت و سرمایه‌گذاری و جذب و نگهداشت نیروهای کارآفرین در مناطق‌مهاجرفرست دارای قابلیت. و ساماندهی مراکز جدید اشتغال و اسکان مهاجرین در مناطق دارای توان پذیرش جمعیت متناسب باسرمایه‌گذاری‌های جدید تولیدی و خدماتی

۲۰ ـ تحول ساختار بخش کشاورزی در راستای دستیابی به کشاورزی پایدار، مدرن و رقابتی و توسعه بخش‌های صنعت و خدمات، به‌گونه‌ای که علاوه بر جذب سرریز شاغلان کشاورزی و پشتیبانی از این بخش، فرصت‌های جدیدشغلی موردنیاز کشور را نیز تأمین کنند.

۲۱ ـ استفاده پایدار از قابلیت‌های طبیعی و امکانات آب و خاک برای توسعه فعالیت‌های کشاورزی و صنایع وابسته و تبدیلی مرتبط با آن در نواحی مستعد کشاورزی، به ویژه در نواحی شمالی، غربی و جنوب غربی کشور، در راستای دستیابی به امنیت غذایی و توسعه صادرات محصولات کشاورزی

۲۲ ـ توجه به محدودیت‌های آب برای مصارف کشاورزی، با تأکید بر افزایش راندمان آب با استفاده از مهار آب، شیوه‌های مدرن آبیاری، توسعه شیوه‌های تولید متراکم و گلخانه‌ای در مناطق کم‌آب کشور، به‌ویژه در مناطق حاشیه کویر، افزایش سهم فعالیت‌های صنعتی، معدنی و خدماتی برای جذب و نگهداشت جمعیت در این مناطق و انتقال درون و بین‌حوضه‌ای آب، با توجه به حفظ تعادل‌های محیطی، برای مصارف شرب، خدمات و صنعت

۲۳ ـ توسعه بهره‌برداری از قابلیت‌های معدنی کشور با تأکید بر حداکثرکردن عملیات فرآوری معدنی و کاهش صادرات مواد خام معدنی به‌گونه‌ای که به افزایش سهم این بخش در اقتصاد ملی بینجامد.

۲۴ ـ تأکید بر توسعه صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع و معدنی (ذوب فلزات و کانی‌های غیرفلزی)، صنایع‌مرتبط با حمل‌ونقل و صنایع ICT به‌عنوان صنایع اولویت‌دار، با توجه به مزیت‌های نسبی کشور در این صنایع

۲۵ ـ افزایش ظرفیت‌های اکتشاف و بهره‌برداری از ذخایر عظیم نفت و گاز و استفاده از این منابع در راستای توسعه فعالیت‌های صنعتی مبتنی بر تقویت صنایع بالادستی و پایین‌دستی نفت و گاز و تکمیل زنجیره‌های تولید، با تأکید بر اولویت بهره‌برداری از میادین مشترک و کاهش صادرات مواد خام نفتی

۲۶ ـ تأکید بر توسعه فعالیت‌های صنعتی مبتنی بر نفت و گاز در مناطق مواجه با محدودیت‌هایی برای توسعه سایر فعالیت‌های اقتصادی و برخوردار از اهمیت استراتژیک، از جمله مناطق کمتر توسعه‌یافته جنوب شرقی کشور، سواحل خلیج‌فارس و دریای عمان و مناطق کمتر توسعه‌یافته غرب کشور با توجه به خطوط انتقال مواد و فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی و امکان توسعه آنها

۲۷ ـ توجه ویژه به صنایع انرژی‌بر در تلفیق مزیت نسبی برخورداری از ذخایر معدنی و مزیت نسبی برخورداری از منابع انرژی، به‌ویژه گاز و استقرار آنها در نقاط واقع بر کریدورها و محورهای حمل‌ونقل بین‌المللی، با اولویت استقرار در مناطق تخصصی انرژی در سواحل خلیج‌فارس با هدف توسعه صادرات

۲۸ ـ توسعه صنایع پشتیبان حمل‌ونقل، شامل صنایع خودروسازی، واگن‌سازی، تجهیزات راه‌آهن و صنایع‌حمل‌ونقل هوایی در مراکز و نواحی مستعد (با تأکید بر کاهش سهم تهران در صنایع خودروسازی)، صنایع تولید و تعمیر و خدمات وسایط حمل‌ونقل دریایی در نوار ساحلی جنوب

۲۹ ـ توسعه صنایع تولید کالاهای موردنیاز کشورهای منطقه، با اولویت استقرار در جوار بازارهای مصرف این کشورها در استان‌های مرزی

۳۰ ـ تحول بنیادی در ساختار بخش خدمات و افزایش سهم خدمات نوین و دانش پایه، با تأکید بر توسعه خدمات پشتیبان تولید، خدمات گردشگری، خدمات بازرگانی، بانکی و بیمه‌ای، حمل‌ونقل و ترانزیت و استفاده از فناوری‌های نوین در این بخش، متناسب با نقش و جایگاه بین‌المللی کشور

۳۱ ـ ارتقای جایگاه صنعت گردشگری در اقتصاد ملی

۳۲ ـ سازماندهی و تقویت خدمات اجتماعی و خدمات برتر

۳۳ ـ بازتعریف نقش و وظایف مناطق آزاد تجاری‌صنعتی و ویژه اقتصادی، باتوجه به ویژگی‌های مناطق کشور و با هدف تقویت تعامل لازم بین عملکرد اقتصاد کشور با اقتصاد جهانی، تأمین سرمایه موردنیاز، ارتقای سطح فناوری و گسترش و تضمین بازارها.

معرفی کتاب

نخستین کتاب تخصصی تشریفات مدیران منتشر شد

نخستین کتاب تخصصی، علمی و کاربردی تشریفات مدیران، تالیف دکتر احمد یحیایی‌ایله‌ای از سوی انتشارات جاجرمی منتشر شد.

احمد یحیایی‌ایله‌ای، مولف کتاب تشریفات مدیران در باره این کتاب گفت: تشریفات ابزار رفتار مثبت سازمانی است و رعایت آن می‌تواند بسیاری از رفتارهای مخرب سازمانی را کاهش دهد و اگر مدیران به درستی رفتار و آداب را رعایت کنند، حریم‌های رسمی و سازمانی بیشتر و بهتر رعایت می‌شود، رفتار مثبت سازمانی شکل می‌گیرد و اقتدار مدیریتی حفظ می‌شود.

مولف کتاب در گفت‌وگو با صمت ضمن بیان این جملات اظهارکرد: تشریفات مدیران سازمان‌ها از جمله مهم‌ترین مقوله‌های تشریفات است که در تمامی سازمان‌ها به‌طور حتم جدی گرفته می‌شود و مورد تاکید و تایید مدیران عالی‌رتبه سازمان‌هاست. زیرا آداب‌دانی مدیران کمک می‌کند تا ارتباطات برون‌سازمانی بهتری شکل بگیرد، مشتریان احساس بهتری نسبت به سازمان داشته باشند و امتیازات بیشتری در معاملات و مذاکرات کسب شود. وی اظهارکرد: تشریفات مدیران علاوه بر اینکه یک الزام سازمانی است یک الزام اخلاقی نیز هست. مدیران باید بیاموزند که اخلاق زیربنای رفتار سازمانی است و رفتارهای درست و کارآمد تشریفاتی در جلسات و مذاکرات و مراودات تبلوری از اخلاق فردی و سازمانی است. یحیایی‌ایله‌ای بیان کرد: هر چند در زمینه تشریفات مدیران تاکنون در ایران مفاهیم علمی و ادبیات کاربردی تولید نیافته است اما بسیاری از سازمان‌ها داشتن الزامات و استانداردهای مرتبط با این موضوع را یک نیاز حیاتی برای مذاکرات، مراودات و ارتباطات درون سازمانی و البته به‌طور خاص و ویژه برون‌سازمانی می‌دانند.

نویسنده کتاب تشریفات مدیران بر این باور است که این کتاب برای کمک به مدیران مشتاق یادگیری رفتار تشریفاتی تدوین شده است و به مدیران، راهکارهای تشریفاتی را نشان می‌دهد و کمک می‌کند تا هوش تشریفاتی خود را برای بهبود روابط سازمانی به کار گیرند.

لازم به یادآوری است که کتاب تشریفات مدیران، نخستین کتاب تخصصی در موضوع ذکر شده در کشور است. این کتاب حاصل بیش از ۲۰ سال مطالعه، تحقیق، آموزش و مشاوره در زمینه تشریفات است و می‌تواند نکات کاربردی بسیاری را در اختیار مدیران و هر کسی که این کتاب را مطالعه کند قرار دهد. این کتاب با ۲۱۶ صفحه از سوی انتشارات جاجرمی منتشر و به بازار ارائه شده است.

مطالعات راهبردی آمایش سرزمین

آمایش سرزمین متولی دانش برنامه‌ریزی و مدیریت منابع است که در چند دهه اخیر تجلی پیدا کرده است و می‌توان آن را یکی از ارکان مهم برقراری امنیت برشمرد. آمایش سرزمین به معنای برقراری معقول و متعادل بین انسان، فضا و فعالیت است. هدف آمایش سرزمین استفاده از ظرفیت‌های طبیعی زمین همراه با بهترین بهره‌وری همراه با صرفه اقتصادی و مستمر از سرزمین است. آمایش سرزمین نوعی سیاست‌گذاری برای ترمیم و توسعه منطقه‌ای و عادلانه شهر و تجهیزات و خدمات لازم برای سرزمین است. کتابی که در دست دارید به مجموعه‌ای از ملاحظات جمعیتی، طبیعی و اقتصادی سرزمین اشاره کرده است و تعریف جامعی از ملاحظات آمایش سرزمین دارد. این کتاب می‌تواند بخشی از نیازهای پژوهشگران حوزه آمایش سرزمین و دانشجویان برنامه‌ریزی شهری و علاقه‌مندان به مباحث جغرافیایی و راهبردی سرزمین را تأمین کند. کتاب مطالعات راهبردی آمایش سرزمین را میترا کسایی و محمدرضا قادری تالیف کرده‌اند و از سوی پژوهشکده مطالعات راهبردی منتشر شده است.

نظرگاه

آشفتگی در تدوین یک برنامه

بهرام وهابی- پژوهشگر اقتصاد شهری:

درحال‌حاضر تقریبا تمامی نهادهای اجرایی با محوریت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها هر کدام به نحوی درگیر موضوع آمایش سرزمین هستند. از آنجا که این مفهوم به برنامه‌ریزی منطقه‌ای (استان‌ها، شهرها، شهرستان‌ها و هر گونه تقسیمات کشوری درون کشور)، برنامه‌ریزی بخشی و برنامه‌ریزی ملی می‌پردازد، تمامی نهادها و سازمان‌های ملی، منطقه‌ای و بخشی در تدوین اسناد آمایش مشارکت دارند. اسناد آمایش در هر استان شامل صدها صفحه مطالعات برنامه‌ریزی شده براساس شرح خدمات ابلاغی است. تفکر اولیه آمایش سرزمین در ایران، همان چیزی بود که سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد اعلام کرده است یعنی «آمایش به معنای رابطه انسان، فضا و فعالیت به توسعه پایدار منجر شود» اما انحرافات مطالعاتی در ۲، ۳ دهه اخیر در این زمینه باعث شده این مفهوم دچار استحاله معنایی شده و از اهداف اولیه خود دور شود به طوری که در گزارش سال ۱۳۹۷ مرکز پژوهش‌های مجلس آمده است «آمایش سرزمین در کشور از سابقه به‌نسبت طولانی برخوردار است اما هنوز در میان اندیشمندان و مسئولان این حوزه روی مفهوم آمایش سرزمین وفاق وجود ندارد. به عبارت دیگر، آمایش سرزمین از دیدگاه اقتصاددانان، جغرافیدانان، استادان حوزه معماری و شهرسازی و سایرین تعاریف متفاوتی دارد.»

اما اصل موضوع چیست و چرا آمایش سرزمین در ایران دچار آشفتگی و سردرگمی شده است؟ پاسخ در نظریه قطب‌های رشد است که فرانسوا پرو در سال ۱۹۵۰ در مقاله‌ای با عنوان «فضای اقتصادی، نظریه و کاربرد» آن را مطرح و دست‌نوشته‌های او در همین زمینه در کتابی با عنوان «مفهومی جدید در توسعه» در سال ۱۹۸۳ منتشر شد. وی در ساده‌ترین حالت، توضیح داد که «توسعه در مسیر خود منجر به قطبی شدن فعالیت‌ها می‌شود» و همین موضوع باعث شد هر چند مطالعات متعددی در زمینه برنامه‌ریزی منطقه‌ای پیش از آن نیز وجود داشت (مانند نظریه‌های لوش و کریستالر) اما ایده قطبی شدن فعالیت‌ها، باعث تغییر نگرش عمده‌ای در مطالعات برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری شد. با توجه به نظریه فرانسوا پرو، وقتی توسعه در کشوری انجام می‌شود، مناطق و صنایع جذاب باعث می‌شوند توسعه به سمت این مناطق یا صنایع گرایش پیدا کند. در واقع همه مناطق و صنایع به‌طور یکسان رشد نمی‌کنند، بلکه هر کدام با توجه به امکانات و قابلیت‌های خود از توسعه منتفع می‌شوند. به عبارت دیگر، وجود تفاوت‌های ساختاری میان بخش‌های مختلف اقتصادی باعث می‌شود برخی بخش‌ها به صورت جاذب درآمده و باعث تمرکز فعالیت‌ها در بخش‌های یادشده شوند. بخش مزبور به‌تدریج مسیر جداگانه‌ای برای توسعه در پیش گرفته و از سایر بخش‌ها جدا می‌شود. برخی مناطق نیز (که بخش‌های جاذب را در خود جای داده‌اند) از مناطق اطراف خود جدا شده و نسبت به محیط اطراف خود تسلط پیدا می‌کنند. در نتیجه، توسعه در مسیر خود منجر به قطبی شدن فعالیت‌ها و ایجاد تفاوت‌های منطقه‌ای می‌شود. در نتیجه نرخ رشد ملی میان مناطق برابر نبوده و هر یک از مناطق متناسب با قابلیت‌های خود باعث می‌شوند نرخ‌های رشد بالاتری از نرخ رشد ملی را تجربه کنند. درباره فعالیت‌ها و صنایع نیز این امر صادق است به طوری که هر بخش یا صنعت یا فعالیتی که قابلیت‌های بیشتری داشته باشد، دارای نرخ رشد بیشتری نسبت به سایر بخش‌ها، فعالیت‌ها یا صنایع خواهد شد. در نتیجه، ناهمگونی میان مناطق و صنایع در مسیر رشد، امری طبیعی است. بر این اساس، سیاست‌گذاران اقتصادی باید به نحوی برنامه‌ریزی کنند که هدایتگر نحوه توسعه میان مناطق و بخش‌ها باشد. اینجا نقطه اتصال میان مفهوم برنامه‌ریزی منطقه‌ای و آمایش سرزمین (عبارت سلیقه‌ای ساخته‌شده برای برنامه‌ریزی منطقه‌ای) است. با دقت در موضوع فوق، مشخص می‌شود که چند مفهوم در این زمینه از اهمیت خاصی برخوردار است:

– مفهوم انسان (جمعیت، تجمع جمعیت در مناطق، توزیع و پراکندگی جمعیت)

– مفهوم فضا (آنچنان که فرانسوا پرو در مقاله سال ۱۹۵۰ خود بیان کرد.)

– مفهوم فعالیت (فعالیت‌های صنعتی، خدمات و سایر فعالیت‌های اقتصادی)

حال باید دید برنامه‌ریزی منطقه‌ای (یا به‌عبارت عامیانه‌تر، آمایش سرزمین) در ساده‌ترین حالت و فارغ از پیچیدگی‌های تخصصی درباره چه چیزهایی صحبت می‌کند.

حال باید به یک سوال کلیدی پاسخ دهیم و آن اینکه قطب رشد می‌خواهیم یا مرکز رشد؟ در برنامه‌ریزی برای یک منطقه نسبت به مناطق اطراف (در قالب فضای جغرافیایی که همجواری فیزیکی مطرح می‌شود یا در قالب فضای اقتصادی که تجانس یا عدم‌تجانس براساس روابط اقتصادی مطرح می‌شود) باید توجه داشت که یک منطقه باید به‌عنوان قطب رشد در نظر گرفته شود یا مرکز رشد. ملاک تشخیص قطب‌های رشد از مراکز رشد، در نوع آثار تجمع آنهاست. اگر یک منطقه با تجمع جمعیت و فعالیت، آثار درونی داشته و منافع تجمع را به سمت داخل منطقه برده و آثار کمتری از تجمع به مناطق یا فضای اطراف (همجواری جغرافیایی یا همجواری اقتصادی) منتشر شود، با آثار تراوش(TRICKLING DOWN EFFECT) مواجه هستیم و این آثار باعث به وجود آمدن قطب رشد (GROWTH POLE) می‌شود در حالی که اگر آثار تجمع به صورت بیرونی باشد و آثار تجمع جمعیت یا فعالیت در مناطق همجوار (فضای جغرافیایی یا فضای اقتصادی) نیز گسترده شود با آثار انتشار یا آثار پخش (SPREAD EFFECT) مواجه خواهیم بود و منطقه‌ای که دارای آثار انتشار باشد را مرکز رشد (GROWTH CENTER) می‌نامیم.

در بسیاری از موارد در نظام برنامه‌ریزی در ایران، این دو مفهوم به صورت جابه‌جا استفاده می‌شود و چه‌بسا برای یک منطقه آثار انتشار را متصور هستیم اما از آن به عنوان قطب رشد یاد می‌شود. پارک‌های علم و فناوری از این‌گونه مفاهیم هستند که دارای آثار پخش هستند اما از آنها به‌عنوان قطب‌های علم و فناوری یاد می‌شود.

مراکز گردشگری از جمله مواردی هستند که آثار تجمع مکان‌های گردشگری در آنها باعث ایجاد قطب رشد می‌شود و باید به آنها عنوان قطب گردشگری داد، در حالی که استفاده از عبارت مرکز گردشگری برای این مجموعه‌ها چندان مناسب نیست.

در پایان باید متذکر شد که مهم‌ترین موضوع برای مطالعات آمایش سرزمین در ایران، توجه به ماهیت این‌گونه مطالعات و بازگشت به اصول برنامه‌ریزی منطقه‌ای است. هر عنصر تحلیلی که به چارچوب آمایش سرزمین بخواهد اضافه شود، باید ابتدا از آزمون همگنی با مباحث برنامه‌ریزی منطقه‌ای سربلند بیرون آید وگرنه مطالعات آمایش سرزمین ماهیت اصلی خود را از دست داده و شکلی به خود خواهد گرفت که هیچ‌گونه توجیه علمی و تخصصی نخواهد داشت. با باور این موضوع، ورود عناصر تحلیلی مناسب به چارچوب مطالعات آمایش سرزمین در ایران می‌تواند مسیر این مطالعات را روی ریل واقعی و علمی آن قرار دهد و پذیرش این امر، مابقی کار را بسیار روان و متناسب با ساختار تحلیلی برنامه‌ریزی منطقه‌ای به‌طور درست و موثر و به دور از ائتلاف منابع انسانی، مالی و فکری برای رسیدن به یک چارچوب منطقی خواهد ساخت به‌طوری که بتوان با جرأت گفت که «آمایش سرزمین در ایران، رنگ برنامه‌ریزی منطقه‌ای به خود گرفته و از هر آلایشی در این راه مصون مانده است.»